

Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 m. programos priemonės „LEADER programa“ veiklos srities „Parengiamoji parama“ įgyvendinimo taisyklių, taikomų projektams, skirtiems 2023–2027 metų vietos plėtros strategijoms parengti, 6 priedas

VIETOS PLĖTROS STRATEGIJA

Vietos veiklos grupės pavadinimas:	UTENOS REGIONO VIETOS VEIKLOS GRUPĖ
Vietos plėtros strategijos pavadinimas:	UTENOS REGIONO VIETOS VEIKLOS GRUPĖS 2024-2028 vietos plėtros strategija
Vietos plėtros strategijos įgyvendinimo laikotarpis:	2024-2028 m.
Ar keičiasi VPS įgyvendinimo teritorija lyginant su 2014–2020 m.?	☐ Taip ☒ Ne
Teminė VPS	☒ Taip ☐ Ne
VPS tema	Socialinės įtraukties ir kaimo ekonomikos skatinimas plėtojant turizmą Utenos rajone 2024-2028 m.
VPS data:	2023-05-26
VPS versija:	Visuotinio narių susirinkimo (suvažiavimo) sprendimu Nr. 1.

TURINYS

I SKYRIUS. KAS MES ESAME? (VVG TERITORIJOS SITUACIJOS ANALIZĖ IR POREIKIAI)	4
1. VVG TERITORIJOS SITUACIJOS IR POREIKIŲ ANALIZĖ	4
1.1. Trumpas VVG pristatymas	4
1.2. Pagrindiniai VVG teritorijos duomenys.....	4
1.3. VVG teritorijos išskirtinumas ir identitetas.....	4
1.4. VVG teritorijos gyventojų nuomonė apie VVG teritorijos situaciją ir poreikius	5
1.5. VVG teritorijos socialinė situacija (įskaitant informaciją apie skurdo riziką ir socialinę atskirtį patiriančius asmenis ir (arba) jų grupes).....	7
1.6. VVG teritorijos ekonominė situacija	8
1.7. VVG teritorijos socialinė infrastruktūra ir kultūros ištekliai.....	11
1.8. VVG teritorijos gamtos išteklių analizė	13
1.9. Papildoma informacija.....	Error! Bookmark not defined.
2. VVG TERITORIJOS STIPRYBĖS, SILPNYBĖS, GALIMYBĖS IR GRĖSMĖS (SSGG).....	17
3. VVG TERITORIJOS POREIKIAI IR JŲ PAGRINDIMAS	20
3.1. VVG teritorijos poreikių sąrašas	20
3.2. VVG teritorijos poreikių pagrindimas.....	20
4. VPS TEMOS PAGRINDIMAS (PILDOMA TEMINĖMS VPS).....	26
5. VVG PRISTATYMAS IR VERTYBĖS, VVG TERITORIJOS VIZIJA IKI 2030 M. IR VVG MISIJA	27
5.1. Apibendrinta informacija apie VVG	27
5.2. Apibendrinta informacija apie VVG kolegialaus valdymo organo sudėtį.....	27
5.3. Informacija apie VVG kolegialaus valdymo organo kompetencijų įvairovės užtikrinimą.....	28
5.4. VVG vertybės.....	29
5.5. VVG teritorijos vizija iki 2030 m.....	29
5.6. VVG misija.....	29
II SKYRIUS. KO MES SIEKIAME? (VPS TIKSLAI, RODIKLIAI IR SIEKIAMI POKYČIAI)	30
6. VVG TERITORIJAI AKTUALŪS BŽŪP TIKSLAI	30
7. KIEKYBINIAI VPS TIKSLAI	31
7.1. VPS produkto ir rezultato rodikliai iki 2029 m.	31
7.2. Metinės rodiklių reikšmės	32
8. POKYČIAI, KURIŲ SIEKIAMA VVG TERITORIJOJE (KIEKYBINE IŠRAIŠKA)	34
9. APIBENDRINTA INFORMACIJA APIE VPS.....	39
III SKYRIUS. KAIP MES PASIEKSIME UŽSIBRĖŽTUS TIKSLUS? (VPS PRIEMONĖS, FINANSINIS PLANAS, ĮGYVENDINIMO ORGANIZAVIMAS IR VALDYMAS).....	40
10. VPS PRIEMONĖS	40
10.1. VPS priemonių sąrašas.....	40
10.2. VPS priemonių sąsajos su BŽŪP tikslais	41
10.3. VPS priemonių sąsajos su VVG teritorijos poreikiais.....	42
10.4. VPS priemonių aprašymas	43
10.5. VPS sąsaja su VVG teritorijos strateginiais dokumentais ir Europos Sąjungos Baltijos jūros regiono strategija (ESBJRS).....	103
10.6. VPS priemonių rezultato rodikliai	103
11. PRELIMINARUS VPS ĮGYVENDINIMO GRAFIKAS	103
12. VPS FINANSINIS PLANAS	105
12.1. VPS išlaidos pagal išlaidų kategorijas ir priemonių rūšis.....	105
12.2. Metinis VPS išlaidų planas	107
13. ES IR NACIONALINIŲ HORIZONTALIŲJŲ PRINCIPŲ IR PRIORITETŲ ĮGYVENDINIMAS	110
13.1. Subregioninės vietovės principas.....	110
13.2. „Iš apačios į viršų“ principas.....	111
13.3. Partnerystės principas	112
13.4. Bendradarbiavimo principas	113
13.5. Inovacijų principas.....	114
13.6. Jaunimas	114
13.7. Lyčių lygybė ir nediskriminavimas	115
14. VPS VIEŠINIMO IR VVG TERITORIJOS GYVENTOJŲ AKTYVUMO SKATINIMO VEIKSMAI	117

14.1.	<i>Informacija apie VPS viešinimą ir derinimą su visuomene VPS rengimo metu .....</i>	<i>117</i>
14.2.	<i>VPS viešinimo ir VVG teritorijos gyventojų aktyvumo skatinimo strategija VPS įgyvendinimo metu .....</i>	<i>117</i>
15.	<i>VPS ĮGYVENDINIMO VIDAUS VALDYMO, STEBĖSENOS IR VERTINIMO SISTEMA .....</i>	<i>118</i>
15.1.	<i>VPS įgyvendinimo vidaus valdymo, stebėsenos ir vertinimo sistemos apibūdinimas .....</i>	<i>118</i>
15.2.	<i>VPS įgyvendinimo vidaus valdymo, stebėsenos ir vertinimo funkcijos pagal subjektus.....</i>	<i>119</i>
IV DALIS: VPS PRIEDAI		122

I skyrius: Kas mes esame? (VVG teritorijos situacijos analizė ir poreikiai)

1. VVG teritorijos situacijos ir poreikių analizė

1.1. Trumpas VVG pristatymas

UTENOS REGIONO VIETOS VEIKLOS GRUPĖ yra pelno nesiekianti organizacija, veikianti kaip juridinis asmuo kaimo vietovėje socialinėje, švietimo, mokslo, kultūros sporto ir kitose panašiose srityse ir viešai teikianti šių sričių paslaugas kaimo visuomenės nariams. Visa organizacijos veikla yra skirta pagrindiniams tikslams įgyvendinti. Keturi steigėjai steigimo sutartį pasirašė 2008 metų gruodžio 22 dieną vykusiame steigiamajame UTENOS REGIONO VIETOS VEIKLOS GRUPĖS suvažiavime. Organizacija registruota Juridinių asmenų registre 2009 metų sausio 20 dieną. Teisinė forma – asociacija. Organizacijos veiklos teritorija nesikeitė nuo įsisteigimo. Kas treji metai vyksta valdybos narių rotacija, tačiau nepasikeitė jų bendras skaičius: nuolat buvo ir yra 15 valdybos narių. Narių skaičius nuo įsisteigimo palaipsniui didėjo nuo 22 narių - 2028 m. iki 42 narių - 2016-2020, o nuo 2020 metų narių skaičius nežymiai mažėjo dėl objektyvių priežasčių (gyvenamosios vietos pakeitimas, mirtis). 2023-04-25 ataskaitinio susirinkimo metu asociacija iš viso jungė 36 narius. Kolegialaus valdymo organo nariai yra įvairių kompetencijų žmonės. Tai inžinerinį, ekonominį, pedagoginį, bibliotekininko, muzikinį išsilavinimą turintys žmonės aktyviai dalyvaujantys kolegialaus organo veikloje: susirinkimuose, mokymuose tarptautiniuose bei tarpregioniniuose projektuose, VPS rengime.

1.2. Pagrindiniai VVG teritorijos duomenys

Utenos rajonas išsidėstęs Šiaurės rytų Lietuvoje. Rajonas rytuose ribojasi su Zarasų ir Ignalinos rajonais, pietuose – su Molėtų ir Švenčionių rajonais, vakaruose – su Anykščių rajonu, o šiaurėje – su Rokiškio rajonu. Utenos rajonas priklauso Utenos apskrities administracinei teritorijai. Geografiškai Utenos rajonas įsikūręs Baltijos kalvyno Aukštaičių aukštumos šiaurinėje dalyje, Šventosios upės baseine. Etnografiškai rajonas priklauso Rytų Aukštaitijai. Administracinis Utenos rajono savivaldybės centras yra Utenos miestas.

Utenos rajono plotas: 1 230 km². Utenos regiono VVG teritorija - 1207,54 km² (**R1**). Utenos regiono VVG teritoriją sudaro 9 seniūnijos (Daugailių, Kuktiškių, Leliūnų, Saldutiškio, Sudeikių, Tauragnų, Utenos, Užpalių, Vyžuonų) (**R2**).

Per Utenos r. sav. eina geležinkelis Vilnius–Utena (nėra keleivių stoties, veikia tik krovininė stotis). Taip pat rajoną kerta magistraliniai keliai A6 Kaunas–Zarasai–Daugpilis ir A14 Vilnius–Utena. Geografiniu požiūriu Utenos rajono savivaldybės padėtis yra patogi, nuo šalies sostinės Vilniaus ją skiria beveik 100 km, nuo Kauno – apie 140 km.

Utenos regiono VVG teritorijoje:

2021 m. buvo 122 viensėdžiai, 455 kaimai, 8 miesteliai, 1 miestas;

2022 m. buvo 122 viensėdžiai, 454 kaimai (-0.2%), 8 miesteliai, 1 miestas (**R3**);

Gyventojų skaičius 2021 m. kaimuose iki 200 gyv.: 3792

Gyventojų skaičius 2021 m. kaimuose ir miesteliuose nuo 201 iki 1000 gyv.: 2295

Gyventojų skaičius 2022 m. kaimuose iki 200 gyv.: 3779 (-0.34%)

Gyventojų skaičius 2022 m. kaimuose ir miesteliuose nuo 201 iki 1000 gyv.: 2230 (-2.9%)

Utenos rajono reljefas, kuris yra labai įvairus ir nevienalytis, formavosi vėlyvučiu ledynmečiu paskutinio ledyno pakraštyje. Jam būdingos mažos kalvos ir daubos, kurios yra nevienodos savo forma. Abipus Šventosios upės plyti plynaukštė, o pietrytinėje Tauragnų seniūnijos dalyje (apie Tauragnus, Saldutiškį, Pakalnius) kalvų santykinis aukštis siekia iki 25 m. Aukščiausia Utenos rajono vieta – Taurapilio kalnas (246 m virš jūros lygio), šiek tiek žemiau yra Klykių kalnas (237 m virš jūros lygio) ir Kaboriškių kalnas (235 m virš jūros lygio). Žemiausia rajono vieta tesiekia 88 m virš jūros lygio. Utenos rajono dirvožemiai yra įvairūs, čia plyti ir ežerai, ir pelkės, ir miškai. Rajone daugiausia moreninių, įvairiai pajaurėjusių priemolių tipų dirvožemių, tačiau vietomis pasitaiko ir žvyringų priesmėlių tipų dirvožemių, o kitose vietose nemažai smėlėtų dirvų.

VVG teritorija lyginant su 2014–2020 m. nesikeitė.

1.3. VVG teritorijos išskirtinumas ir identitetas

Utenos rajone yra 186 ežerai, 12 upių, 13 tvenkinių (**R4**). Visų Utenos rajono ežerų su ežerais, esančiais rajonų sandūroje, plotas yra apie 46 km² (**R5**). Ištekliai labai koncentruoti, nes, pavyzdžiui, tik Alaušo daliai tenka 23% visų ežerų ploto, o šešių ežerų, didesnių kaip 100 ha (Aiseto, Alaušo, Indrajų, Tauragno, Uteno ir Vidinksto) daliai – net 58% visų ežerų ploto. Vieno ha arba didesnių ežerų yra net apie 145, o didesnių kaip 10 ha – 62.

Utenos rajonas turi dviejų didelių upynų – Šventosios ir Žeimenos takoskyrą (**R6**). Ji vingiuoja apytiksliai iš pietvakarių į šiaurės rytus per Kuktiškes, Raudoniškį, Ryliškius, Klykius, Sirvydžius ir Antilgę. Šventoji ir jos intakai dreuoja apie tris ketvirtadalius Utenos rajono ploto, o likusi teritorija maitina Žeimenos upyno aukštupius. Vidutinis

upių tinklo tankis yra apie 0,8 km/km², t.y. į vieną juostą surištų upių ir upelių bendras ilgis siektų 1000 km (R7). Per metus upeliais nuteka vidutiniškai 0,3 km³ vandens – šitiek jo „pagamina“ Utenos rajono žemė. Dar kita tiek vandens į šiaurinį rajono pakraštį atplukdo Šventoji iš svetur – Zarasų ir Rokiškio rajonų (R8).

Utenos kraštui yra (buvo) būdingi vandens malūnai, daugiausia XIX a. ir XX a. pradžioje statyti ant Šventosios upės ir jos intakų. Senovėje upėmis ir ežerais buvo plukdoma mediena. Miško plukdymas (Sielių plukdymas, sielininkystė) – medienos transportavimo būdas rąstus plukdant vandens telkiniu (R9).

Piliakalnių gausa Utenos krašto žmonės gali džiaugtis ir didžiuotis, nes daugiausiai piliakalnių net 59 (iš 1000 piliakalnių stūksančių Lietuvos teritorijoje) yra Utenos rajone (R10). Dėl gausių gamtos ir kultūros išteklių koncentracijos Utenos rajonas priskiriamas prie prioritetinių Lietuvos turizmo plėtros regionų (R11). Utenos rajone yra puikios galimybės plėtoti darnų ir kultūrinį turizmą išsaugant natūralią gamtinę ir kultūrinę aplinką (R12). Utenos rajono išskirtinumas pastaraisiais dešimtmečiais tapo ypatingai svarbus vietos gyventojams, o jiems aktyviai išreiškus poziciją per 2023 m. savivaldybių rinkimus, kad gyventojai nėra vien savo vietos resursų vartotojai, jie išsaugo ir kuria tuos resursus. O strategiškai naudojant turimus Utenos rajono gamtos, kultūros ir žmogiškuosius resursus galima pagerinti kaimo žmonių gyvenimo kokybę. Išskirtinė Utenos rajono gamtos ir kultūros objektų gausa sudaro galimybes per turizmo plėtrą didinti vietovės konkurencingumą: didinant socialinę įtrauktį ir skatinant kaimo ekonomiką.

1.4. VVG teritorijos gyventojų nuomonė apie VVG teritorijos situaciją ir poreikius

Siekiant, kad visais VPS rengimo etapais būtų įtraukta kuo daugiau vietos gyventojų buvo suformuota stipri ir profesionali VPS rengimo komanda, kurią sudaro: VPS rengėjas, VPS rengimo konsultantas, PS rengimo patarėja, VPS viešųjų ryšių specialistas (R13). Buvo sudarytas intensyvus ir plačias konsultacijas apimantis VPS rengimo grafikas (R14) (pridedamas priedas Nr.1.). Rengiant VPS buvo dirbama dviem būdais: vykstant į seniūnijas ir pasikviečiant (atsivežant VVG turima transporto priemone 16 vietų mikroautobusiuku dalyvius į VVG salę).

UTENOS REGIONO VIETOS VEIKLOS GRUPĖS teritorijos gyventojų nuomonė ir poreikiai buvo ištirti vykdant šias veiklas:

1. VVG narių ir teritorijos gyventojų aktyvinimo renginiai susiję su VPS rengimu bei pasiruošimu ją administruoti: buvo vykta į visas 9 Utenos rajono kaimiškas seniūnijas, kuriose buvo atliekama SSGG analizė. Kiekvienos seniūnijos pagrindinių stiprybių, silpnųjų, grėsmių ir galimybių diagramos pateikiamos priede Nr.6. (R15)

2. Teritorijos tyrimai: 2023 m. vasario 24 d. – balandžio 24 d. buvo atliekama internetinė apklausa, kurioje dalyvavo 328 respondentai. Apklausoje buvo pateikti šie klausimai (R16):

Su kokiomis problemomis susiduriate savo seniūnijoje? Trūksta galimybių įdomiai praleisti laisvalaikį, mažai pramogų - 30 proc.; Neįdomus, neįvairus kultūrinis gyvenimas - 21 proc.; Nėra galimybių įsidarbinti - 18 proc.; Mažai jaunimo - 11 proc.; Negeranoriški, nedraugiški žmonių tarpusavio santykiai - 7 proc.; Nesurandu sau tinkančios bendravimo terpės - 6 proc.; Dažnai vartojamas alkoholis - 2 proc.; Nesaugu - 2 proc.; Neprižiūrimi, nevalomi, nebarstomi keliai, seniūnės nihilizmas gyventojų atžvilgiu - 1 proc.; Sunkus darbas, blogos gyvenimo sąlygos - 1 proc.; Nėra problemų/Viskas gerai - 1 proc.

Kokius poreikius sunkiausia patenkinti? Galimybė save realizuoti, tobulėti - 37 proc.; Galimybė pasiekti tolimesnes vietas - 15 proc.; Galimybė bendrauti, draugauti - 13 proc.; Galimybė apsirūpinti drabužiais, avalyne - 9 proc.; Galimybė kokybiškai gyventi (namuose šilta, yra vandens ir pan.) - 6 proc.; Galimybė įgyti socialinę padėtį, būti pripažintam (-ai) - 6 proc.; Galimybė apsirūpinti namų apyvokos reikmenimis - 5 proc.; Galimybė gyventi saugiai (asmens ir turto apsaugos paslaugos) - 5 proc.; Galimybė apsirūpinti maistu - 4 proc.

Jūsų nuomone, problemos seniūnijoje galėtų išspręsti? Visi kartu - 38 proc.; Seniūnija, savivaldybė - 19 proc.; Patys gyventojai, reikalinga iniciatyva - 16 proc.; Kaimo bendruomenė - 12 proc.; Valstybė - 9 proc.; Nevyrtaisybinės organizacijos (savanoriai) - 6 proc.

Respondentams buvo suformuluoti uždaviniai ir prašoma atsakyti ar kiekvienas uždavinys jiems yra svarbus, mažiau svarbus, visiškai nesvarbus:

	SVARBIAUSIA	MAŽIAU SVARBU	VISIŠKAI NESVARBU	VISO:
Nedarbo mažinimas	67	29	4	100
Savarankiško darbo (verslumo) skatinimas	62	38	0	100
Kaimo tradicijų išsaugojimas	64	35	1	100
Kaimo turizmo skatinimas	55	43	2	100
Ekologinio turizmo skatinimas	32	57	11	100
Bendradarbiavimo tarp kaimo žmonių stiprinimas	85	12	3	100
Mokymas etnokultūros ir ekologijos klausimais	46	39	15	100
Kaimo kraštovaizdžio formavimas gerinant infrastruktūrą	71	27	2	100
Įvairių buitinių paslaugų kūrimas	59	35	6	100
Atvykstančių gyventojų į kaimo vietovės įtraukimas į bendruomenės veiklas	76	22	2	100
Poilsio ir laisvalaikio praleidimo sąlygų sudarymas	74	23	3	100
Gerensių sąlygų sveikatinimui ir sportinei veiklai sudarymas	65	33	2	100
Inovacijų ir kūrybingumo skatinimas	65	35	0	100
Kultūros paveldo išsaugojimas ir puoselėjimas	65	30	5	100
Susisiekimo su rajono centru gerinimas viešuoju transportu	57	37	6	100

Pav. Nr. 1. Internetinės apklausos duomenų apibendrinimas

Kurie pateikti uždaviniai yra svarbiausi Jums šiuo metu? (Pateikiami 5 daugiausiai procentų surinkę atsakymų variantai): Nedarbo mažinimas 13 proc.; Bendradarbiavimo tarp kaimo žmonių stiprinimas 12 proc.; Savarankiško darbo (verslumo) skatinimas 12 proc.; Kaimo tradicijų išsaugojimas 10 proc.; Poilsio ir laisvalaikio praleidimo sąlygų sudarymas 10 proc.

Kurie pateikti uždaviniai yra svarbiausi Jūsų bendruomenei šiuo metu? (Pateikiami 7 daugiausiai procentų surinkę atsakymų variantai): Bendradarbiavimo tarp kaimo žmonių stiprinimas 17 proc.; Nedarbo mažinimas 14 proc.; Savarankiško darbo (verslumo) skatinimas 11 proc.; Kaimo kraštovaizdžio formavimas gerinant infrastruktūrą 8 proc.; Poilsio ir laisvalaikio praleidimo sąlygų sudarymas 8 proc.; Įvairių buitinių paslaugų kūrimas 8 proc.; Susisiekiimo su rajono centru gerinimas viešuoju transportu 8 proc.

Ar jūs tikite, kad Jūsų kaimo gyvenimas pasikeis, pagerės? Taip, tikiu, jog situacija pagerės 49 proc.; Gal ir pagerės, bet tai bus negreitai 35 proc.; Nemanau, kad kas nors pagerės 12 proc.; Manysčiau, kad tikrai nepagerės, greičiau gali tik pablogėti 4 proc.

Į kurią iš šių sričių investavus, investicijos galėtų efektyviausiai išspręsti socialines problemas Jūsų gyvenamojoje vietovėje? kultūrinė veikla ir visuomenės kūrybiškumo ugdymas 33 proc.; pilietiškumo, patriotiškumo ugdymas, emigracijos mažinimas, visuomenės švietimas ir informavimas valstybės gynybos klausimais 18 proc.; ligų prevencija, pacientų teisių gynimas ir tarpusavio pagalbos stiprinimas 12 proc.; neįgaliųjų veiklos sąlygų gerinimas ir galimybių laisvai judėti bei naudotis visuomenėje teikiamomis paslaugomis užtikrinimas 11 proc.; visuomenės sveikatinimas 11 proc.; efektyvus gamtos išteklių naudojimas ir atliekų tvarkymas, klimato kaita 9 proc.; žmogaus teisių ir lygių galimybių gynimas ir užtikrinimas 5 proc.; biologinės įvairovės ir kraštovaizdžio apsauga, gyvūnų globa 1 proc.

Ar Jūs esate patenkintas tuo, kad gyvenate šioje seniūnijoje? Esu patenkintas (-a), tik iš dalies, matau trūkumų, bet kitur gyventi nenorėčiau 55 proc.; Taip, esu visiškai patenkintas (-a) 32 proc.; Nesu patenkintas (-a), bet neturiu kitų galimybių 5 proc.; Nesu patenkintas, bet manau, kad ir kitur tokia pati situacija 5 proc.; Nesu patenkintas (-a) ir ateityje planuoju keisti gyvenamąją vietą 3 proc.

Respondentų išsilavinimas: Aukštasis 58 proc.; Aukštasis neuniversitetinis 26 proc.; Profesinis 10 proc.; Vidurinis 5 proc.; Aukštesnysis 1 proc. **Respondentų užsiėmimas:** Biudžetinės įstaigos ar organizacijos darbuotojas (-a) - 50 proc.; Nevyriausybinių organizacijų darbuotojas (-a) - 16 proc.; Ūkininkas (-ė)/Verslininkas (-a) - 11 proc.; Senjorai - 8 proc.; Bedarbis (-ė) - 4 proc.; Privatus sektorius - 3 proc.; Bandau kurti sau darbo vietą - 1 proc.; Darbuotojas pagal sutartį - 1 proc.; Dirbantis sau ir privačiam verslui - 1 proc.; Inžinierius - 1 proc.; Nenurodysiu - 1 proc.; Studentas - 1 proc.; Valstybės tarnautojas - 1 proc.; Menininkas - 1 proc.

3. Konsultacijos:

Strategijos rengimo metu buvo dirbama trijose darbo grupėse: pirmoji grupė - Saldutiškio, Tauragnų, Kuktiškių sen., 2023.03.20 (R17), antroji grupė - Leliūnų, Užpalių, Vyžuonų sen., 2023.03.22 (R18), trečioji grupė - Utenos, Daugailių, Sudeikių sen., 2023.03.28 (R19). Dirbant grupėse pagrindinis dėmesys buvo skiriamas vietos plėtros strategijos „Socialinės įtraukties ir kaimo ekonomikos skatinimas plėtojant turizmą Utenos rajone 2024 – 2028 m.“ apklausų ir SSGG analizės metu identifikuotiems poreikiams aptarti bei numatyti strategijos priemones, jų tikslus, intensyvumą, projektų skaičių, maksimalią investicijų sumą vienam projektui, numatyti tinkamus pareiškėjus.

Taip pat vyko gyvi susitikimai, bei konsultacijos telefonu su pavieniais Utenos rajono seniūnijų ne pelno, verslo ir valdžios atstovais, kuriems aktuali naujo laikotarpio strategija.

4. VVG mokymai:

VPS rengimo procesui buvo surinkta stipri vietinių ir žinomų Lietuvos mokslininkų grupė. Sudaryta patariamoji inovatorių darbo grupė, kuriai vadovauja viena ryškiausių žaliosios pertvarkos žinių ekspertė Lietuvoje mokslininkė antropologė dr. Jekaterina Lavrinec (R20).

5. Parengtos VPS pristatymas ir viešinimas:

Įvykus Jekaterinos Lavrinec dviejų dienų mokymams „ŽALIOSIOS PERTVARKOS“ (2023.04.12-13), buvo papildytas strategijos rengimo grafikas į jį prie parengtos strategijos pristatymo integruojant mentalinių žemėlapių kūrimo dirbtuves, skirtas seniūnijų tapatumo stiprinimui. Taigi strategijos rengimo grupei nuvykus į kiekvieną Utenos rajono seniūniją dalyvaujant gyventojams, nes jie yra geriausi savo vietovės ekspertai ir resursų kūrėjai, buvo surengtos vietovės kartografavimo kūrybinės dirbtuvės MAPPING → VISIONING → CO-DESIGN (Trevor Davis). Buvo identifikuotas kiekvienos vietovės tapatumas: gamtos ir kultūros objektai, žmonės, veiklos. Taip pat spalvos, kvapai, garsai, pojūčiai. Buvo kuriami inovatyvūs kvapų, spalvų ir pojūčių maršrutai ir tinklai tarp seniūnijų (priede Nr.5 pateikiamos sukurtos vėliavos, bei identifikuoti kvapai, garsai, pojūčiai). Įgyvendinant naująją teminę strategiją, skirtą turizmo plėtrai, vietos projektų pagalba bus galimybė praktiškai kurti ir išbandyti gilesnius vietovių tapatumo stiprinimo scenarijus (ką patirti, ką sužinoti, ką nuveikti kiekvienoje seniūnijoje, bei kurti inovatyvius turizmo maršrutų tinklus tarp seniūnijų Utenos rajone.

Atlikus Utenos rajono gyventojų poreikių analizę išryškėjo šie poreikiai: Skatinti verslų kūrimąsi Utenos rajone; Skatinti Utenos rajono kaimo gyventojų ir kaimo bendruomenių verslo iniciatyvas; Didinti Utenos rajono kaimo gyventojų

verslumą ir socialinę įtrauktį; Moderniai ir tausiai naudoti gamtos ir kultūros išteklius, užtikrinant ir išlaikant patrauklias gyvenimo sąlygas Utenos rajone; Skatinti Utenos rajono kaimo ekonomiką didinant viešųjų paslaugų prieinamumą; Mokymų pagalba aktyvinti VVG teritorijos gyventojus įsitraukti į vietos bendruomenių veiklas. Viešinant projektą Utenos regiono VVG tinklapyje (<https://www.utenosvvg.lt/2023-2030/>) ir socialiniame tinkle (<https://www.facebook.com/urvvvg>), gyvų susitikimų metu, vietos gyventojai buvo nuolat kviečiami ir raginami prisijungti prie VPS rengimo.

1.5. VVG teritorijos socialinė situacija (įskaitant informaciją apie skurdo riziką ir socialinę atskirtį patiriančius asmenis ir (arba) jų grupes)

Utenos regiono VVG teritorijoje 2021 m. gyveno 12 157 gyventojai, 2022 m. – 12 001 gyv. 2021-2022 m. laikotarpiu sumažėjo 1.3 proc. gyventojų. Gyventojų skaičius mažėja dėl nedidelio gimstamumo, mirštamumo ir migracijos. **(R21)**

Utenos regiono VVG teritorijoje 2021 m. gyveno: 699 gyv. iki 7 m.; 982 gyv. 7-16 m.; 192 gyv. 16-18 m.; 835 gyv. 18-25 gyv.; 3434 gyv. 25-45 m.; 4113 gyv. 45-65 m.; 2893 gyv. 65-85 m.

Utenos regiono VVG teritorijoje 2022 m. gyveno: 692 (-1%) gyv. iki 7 m.; 987 (-0.5%) gyv. 7-16 m.; 192 gyv. 16-18 m.; 1005 (+18.5%) gyv. 18-25 gyv.; 3382 (+1.5%) gyv. 25-45 m.; 4118 (+0.12%) gyv. 45-65 m.; 2833 (-2%) gyv. 65-85 m. **(R22)**

Utenos regiono VVG gyventojų pasiskirstymas pagal lytį 2021 m.: vyrai – 6615 (50,31%); moterys – 6533 (49,69%).

Utenos regiono VVG gyventojų pasiskirstymas pagal lytį 2022 m.: vyrai – 6574 (-0.6%) (50,57%); moterys – 6427 (-1.6%) (49,43%).

Remiantis Valstybės duomenų agentūros duomenimis 2021 m. Utenos rajone (įskaitant rajono centrą) gyventojai pagal tautybę pasiskirstė taip: lietuviai 35917 (96,73%); lenkai 245 (0,65%); rusai 750 (2%); baltarusiai 48 (0,13%); ukrainiečiai 65 (0,17%); kitos 87 (0,23%); nenurodyta 408 (1,09%).

2021 m. Utenos rajone (įskaitant rajono centrą) gyventojų išsilavinimas pasiskirstė taip: Aukštasis 8247 (24,82%); Aukštesnysis (įskaitant specialųjį vidurinį) 7404 (22,28%); Vidurinis 10542 (31,73%); Pagrindinis 5004 (15,06%); Pradinis 1916 (5,77%); Nebaigta pradinė mokykla, nelankyta mokykla, neraštingi 113 (0,34%). **(R23)**

Utenos regiono VVG gyventojų pasiskirstymas pagal socialinę atskirtį 2021 m.: Skurdą patiriantys asmenys 1237 (27,89%); Socialinės rizikos šeimos 56 (1,26%); Socialinės rizikos šeimose augantys vaikai 93 (2,10%); Pašalpų gavėjai 372 (8,39%); Neįgalieji 2127 (47,96%); Sergantys priklausomybės ligomis 295 (6,65%); Vieniši, socialinės rūpybos ar globos reikalaujantys asmenys 255 (5,75%).

Utenos regiono VVG gyventojų pasiskirstymas pagal socialinę atskirtį 2022 m.: Skurdą patiriantys asmenys 1274 (+2.94%) (28,30%); Socialinės rizikos šeimos 55 (-1.8%) (1,22%); Socialinės rizikos šeimose augantys vaikai 96 (+3.2%) (2,13%); Pašalpų gavėjai 357 (-4.11%) (7,93%); Neįgalieji 2061 (-3.15%) (45,79%); Sergantys priklausomybės ligomis 363 (+20.66%) (8,06%); Vieniši, socialinės rūpybos ar globos reikalaujantys asmenys 295 (+14.54%) (6,55%). **(R24)**

Utenos regione sparčiau, negu kituose Lietuvos regionuose, dėl migracijos ir demografinių problemų mažėjant gyventojų skaičiui, atitinkamai mažėja viešųjų paslaugų prieinamumas, nes uždamos mokyklos, ligoninės, ambulatorijos, kultūros centrai, bibliotekos. Panaikinus apskričių administracijas, Lietuvos regionuose, įskaitant ir Utenos apskritį, nebeliko veikiančių institucijų, kurios prisiimtų atsakomybę už regionų plėtrą.

Utenos apskritis nepriskiriama prie pažangiausių Lietuvos apskričių ekonominės veiklos ir inovacijų socialinio poveikio siekimo procesų plėtros srityje. Dėl šių priežasčių Utenos rajono gyventojai patiria socialinę atskirtį ir prastėja jų gyvenimo kokybė. Utenos rajono savivaldybės 2023-2025 metų strateginiame veiklos plane nei kituose strateginiuose dokumentuose nepateikiami duomenys apie socialinio verslo plėtrą Utenos rajono savivaldybės teritorijoje. Tačiau socialinis verslas sėkmingai vystomas Utenos rajone tam panaudojant tiek ES fondų investicijas, prisidedant tiek vietos verslui, tiek NVO ir bendruomenėms.

UTENOS REGIONO VIETOS VEIKLOS GRUPĖ ženkliai prisideda prie socialinio poveikio formavimo ir socialinio verslumo skatinimo procesų Utenos apskrityje. 2022 m. buvo baigtas įgyvendinti Europos socialinio fondo finansuotas projektas: „Utenos regiono gyventojų socialinės įtraukties didinimas, kuriant ir plėtojant socialinį verslą“, kurį įgyvendinant Utenos apskrityje buvo skatinama steigti socialinį verslą, suteikiant norintiems tai daryti metodinę pagalbą bei finansavimą įrangai įsigyti.

Projekto rezultatas - 13 galutinių naudos gavėjų- juridinių asmenų įsteigė savo socialinius verslus ir juos sėkmingai vykdo Utenos rajone (MB Bruzgė, MB Auksinis elnias, MB Mona muse, Daunorių krašto bendruomenė „Ažu Tauragną“, Joneliškio bendruomenė), Zarasų rajone (MB Statom svajones, MB Buičia, Dusetų moterų klubas, MB Vajakiškis), Molėtų rajone (MB Matyti širdimi, MB Dabok) Ignalinos rajone (MB Toli jau arti) ir Visagino savivaldybės teritorijoje (MB Damir). **(R25)**

Taip pat socialinis verslas sėkmingai plėtojamas ir panaudojus Utenos rajono dvisektorės strategijos 2016-2023 investicijas, kur pagal socialinio verslo priemonę „Parama ne pelno sektoriaus organizacijų investicijoms į socialinio verslo kūrimą ir plėtrą bei užimtumo skatinimą kaimiškose Utenos rajono vietovėse“ (LEADER-19.2-SAVA-8), prisidedant Utenos rajono savivaldybei bei vietos projektų įgyvendintojams, sėkmingai užbaigti du (Klubo „Ašvienių

fanai projektas „Užpalių kamenyčias lakamstvēlas“ ir VšĮ Vyžuonų parapijos namų projektas „Socialinio verslo vykdymo pradžia atnaujintuose Vyžuonų parapijos namuose“ ir baigiami įgyvendinti dar du vietos projektai (Daunorių krašto bendruomenės „AŽU TAURAGNA“ socialinio verslo kūrimas ir plėtra, Utenos seniūnijos bendruomenės Multisensorinio kambario ir jo pagalbinių sanitarinių patalpų įrengimas).

Pažymėtina, kad net 66 procentai Utenos rajono socialinio verslo vykdytojų arba 6 socialiniai verslai iš 9 pagrindine tiksline grupe pasirinko pagyvenusius, socialinę atskirtį patiriančius žmones ir jais rūpinasi. **(R26)**

Pasiekus planuotus projekto rezultatus 17 pelno ir ne pelno organizacijų pradėjo veikti Utenos apskrityje socialinio verslo srityje. Iš jų Utenos rajone - 9. UTENOS REGIONO VIETOS VEIKLOS GRUPĖ pradėjo formuoti naujas informacijos sklaidos, bendradarbiavimo bei keitimosi gerąja patirtimi bei metodine informacija tarp socialinio verslo vykdytojų tradicijas. O naujoje vietos plėtros strategija numatytos investicijos socialinio verslo tęstinumui.

Šiuo metu socialinė situacija tokia, kad žmonės nesijaučia pakankamai saugiai dėl savo ir savo vaikų ateities (Covido pandemija, išaugę energetikos kainos, šalia rusijos sukeltas karas), todėl nedrįsta megzti naujų bendradarbiavimo tinklų. Esant ribotam socialiniam bendravimui gyventojai nesugeba pakankamai išreikšti save, bendradarbiauti ir puoselėti bendras teritorijos vertybes. Nors Utenos rajone piliečiams gyventi tapo saugiau taip teigia ir Utenos apskrities policijos komisariatas ir tą patvirtina faktas, kad rengiant šią strategiją nė vienoje seniūnijoje asmenų nesaugumo problema nebuvo įvardinta. Tačiau bendrų teritorijos vertybių puoselėjimas ir bendruomeniškumas menksta. Daugelio bendruomenių ir kitų NVO lyderiai išsiskyrę dirbdami iš iniciatyvos ir nesulaukdami savivaldos pritarimo ir palaikymo. SSGG analizės teiginiai (silpnybės): Trūksta iniciatyvių žmonių. Gyventojų abejingumas (pasyvumas). Nenoras, abejingumas įsijungiant į bendruomenės gyvenimą. Rajono valdžios abejingumas. Tai išryškėjo apklausoje, kur net 85 procentai apklaustųjų pasisakė, kad bendradarbiavimo tarp kaimo žmonių stiprinimas jiems yra svarbiausias. Taip pat 76 procentams apklaustųjų yra svarbiausias atvykstančių gyventojų gyventi į kaimo vietas įtraukimas į bendruomenės veiklas.

Taigi socialinė situacija tik iš dalies atitinka VVG teritorijos viziją, kuri yra: Utenos regionas 2030 m. patraukli ir saugi gyventi ir dirbti vietovė, kurioje puoselėjami gamtos ir kultūros ištekliai. Kaimo gyventojai verslūs, sugebantys išreikšti save, bendraujantys ir bendradarbiaujantys piliečiai, turintys galimybes naudotis naujausiomis technologijomis, puoselėjantys tautines ir bendruomenines vertybes, besiorientuojantys į ateitį.

Gyventojai turi daug galimybių, tik ne visada jomis pasinaudoja. Todėl įgyvendinant strategiją bus siekiama nusimatytos vizijos, gerinant socialinę situaciją įgyvendinant strategijoje numatytas priemones, kur keturios iš penkių yra skirtos ne pelno sektoriaus organizacijoms. Su savivaldos deleguotais atstovais į vietos veiklos grupę, su Utenos rajono NVO taryba bus dirbama siekiant atkreipti vietos valdžios dėmesį dėl bendruomenių ir NVO lyderių motyvacijos svarbos.

1.6. VVG teritorijos ekonominė situacija

Analizuojant Utenos regiono ekonominę ir verslo vystymosi situaciją nustatyta, kad 2014–2021 m. veikiančių mažų ir vidutinių įmonių (toliau – SVV) skaičius regione išaugo 20,7 proc. (nuo 1 786 iki 2 156), kai tuo tarpu šalyje – 28,5 proc. (nuo 67 943 iki 87 284), 1 000 gyventojų tenkantis SVV skaičius Utenos regione –17,5, kai šalyje – 31,2 (beveik 1,8 karto didesnis), o labiausiai išsivysčiusio Vilniaus regiono rodiklis siekia – 44,5 (Utenos regiono vidurkį viršija daugiau nei 2,5 karto). Tarp visų regione veikiančių ūkio subjektų – 3000 (2021 m. pradžios duomenys), pagal vykdomos ekonominės veiklos rūšį daugiausiai įmonių veikė didmeninės ir mažmeninės prekybos, variklinių transporto priemonių ir motociklų remonto srityje (597), kitoje aptarnavimo veikloje (437), apdirbamosios gamybos (278) ir statybos (248) srityse. Utenos regione pastebimas, ne tik ženkliai mažesnis nei šalyje SVV subjektų skaičius tenkantis 1 000 gyventojų, bet ir savarankiškai dirbančių asmenų skaičius. 2020 m. duomenimis regione savarankiškai dirbančių asmenų buvo 5,2 tūkst., kai tuo tarpu šalyje – 152,5 tūkst. Analizuojant 2014–2020 m. laikotarpio pokytį nustatyta, kad regione savarankiškai dirbančių asmenų sumažėjo 14,8 proc., kai tuo tarpu šalyje šis skaičius išaugo 6,7 proc. Šio rodiklio mažėjimas regione ir bendras augimas šalyje lėmė tai, kad 1 000 gyventojų regione teko 42 savarankiškai dirbantys asmenys, o šalyje – 55 (2020 m. duomenys).

Utenos regionas išsiskiria daug mažesne nei šalyje vieno dirbančiojo sukuriama pridėtine verte gamybos sąnaudomis (nefinansinių įmonių) per metus. Nustatyta, kad visų Utenos regiono įmonių (ne finansinių įmonių) sukuriama bendra pridėtinė vertė gamybos sąnaudomis per 2019 m. siekė 444 303 tūkst. Eur (šalyje – 24 007 459 tūkst. Eur). Šiose įmonėse dirbančiųjų skaičius Utenos regione – 29 887 asmenys (šalyje – 1 110 841), atitinkamai nustatyta vieno dirbančiojo sukuriama pridėtinė vertė gamybos sąnaudomis (nefinansinių įmonių) Utenos regione – 14,866 tūkst. Eur, kai šalyje net 21,612 tūkst. Eur. Žemesnis nei Utenos regione rodiklis fiksuotas tik Tauragės regione (14,406 tūkst. Eur).

Aukščiau nurodyti veikiančių ūkio subjektų duomenys, ženkliai mažesnė vieno dirbančiojo sukuriama pridėtinė vertė gamybos sąnaudomis ir Utenos regione vyraujantys SVV subjektai pagal sąlyginai mažas pajamas, nulemia ir vieną mažiausių šalyje darbo užmokesčio dydį. Vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokestis (be individualių įmonių), 2020 m. duomenimis, Utenos regione siekė tik 1 199,1 Eur, ir buvo didesnis tik už Alytaus (1 178,4 Eur), Marijampolės (1 180,3 Eur) ir Tauragės (1 156,6 Eur) regionuose fiksuotą vidutinį darbo užmokesčio dydį. Bendrą darbo užmokesčio lygį Utenos regione įtakojo didesnis darbo užmokestis Utenos ir Visagino savivaldybėse, atitinkamai 1 252,0 ir 1 309,5 Eur. Likusiose savivaldybėse darbo užmokestis yra mažesnis už bendrą Utenos regiono vidurkį (Anykščių – 1 133,0 Eur, Ignalinos – 1 091,9 Eur, Molėtų – 1 095,5 Eur ir Zarasų – 1 000,2 Eur). Vienas mažiausių šalyje darbo užmokesčio dydžių ir atitinkamai

patrauklių gerai apmokamų kvalifikuoto darbo vietų trūkumas, tiesiogiai atspindi didžiausią šalyje registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų santykį (plačiau žr. socialinę ir sveikatos priežiūros paslaugų sritį) bei bendrą gyventojų užimtumo lygį. 2020 m. duomenimis bendras regiono 15-64 metų gyventojų užimtumo lygis, siekiantis tik 61,7, yra mažiausias iš visų šalies regionų. Šalyje bendras gyventojų užimtumo lygis siekia 71,6, ir nuo 2014 m. padidėjo 8,98 proc., kai tuo tarpu per tą patį laikotarpį Utenos regione lygis didėjo tik 2,49 proc.

Utenos regione trūksta paramos pradedančiam, smulkiam ir vidutiniam verslui, trūksta mokymo-konsultacinių programų socialiniam ir/ar bendruomeniniam verslui, kadangi savivaldybių finansiniai ištekliai dėl ribotų biudžeto galimybių yra labai netolygūs (analizuojant savivaldybių pateiktą informaciją nustatyta, kad pagal 2020 m. savivaldybių vykdytas smulkias ir vidutinio verslo skatinimo programas, skiriamas finansavimas, tenkantis 1 000 gyventojų, atskirose regiono savivaldybėse *skiriasi beveik 5 kartus*, t. y., pvz. Visagino savivaldybėje skiriama parama siekia tik apie 524 Eur, Ignalinos – 1 053 Eur, Anykščių rajono – 1 200 Eur, **Utenos – 1 698 Eur**, Molėtų – 1 749 Eur, Zarasų – 2 528 Eur). (Šaltinis: 2022-2030m. Utenos regiono plėtros planas)

Kaip matyti iš aukščiau pateiktos informacijos pagal daugelį ekonominių rodiklių Utenos rajonas yra ekonomiškai stipresnis negu kiti Utenos apskrities rajonai. Prie optimistinių ekonomikos tendencijų prisideda ir tai, kad Utenos rajone popandeminiu Covid-19 infekcijos laikotarpiu, verslo ir pramonės įmonės sėkmingai tęsia savo veiklą, todėl nedarbo rodikliai išlieka mažiausi Utenos apskrityje. Remiantis Utenos rajono savivaldybės 2022-2024 metų strateginio plano įgyvendinimo 2022 m. ataskaitos duomenimis registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus žmonių santykis Utenos rajone buvo 8,4 procento, o vidutinis mėnesinis darbo užmokestis bruto gyventojui siekė 1531,80 Eur. Nors šis rodiklis ir yra vienas iš aukščiausių vidutinių darbo užmokesčių Utenos apskrityje, visgi tiek šis, tiek kiti rodikliai nesiekia šalies vidurkių, todėl reikia stengtis ir sudaryti sąlygas verslui plėtotis, kad ateityje mažėtų Utenos rajono ir šalies ekonominiai skirtumai.

Utenos rajone dominuoja ekonominiams pokyčiams jautrus smulkusis ir vidutinis verslas, tačiau čia veikia ir stambių šalies įmonių, ir užsienio kapitalo įmonės (AB „Utenos trikotažas“, UAB „Švyturys-Utenos alus“ Utenos alaus darykla, UAB „Rokiškio pieno gamyba“, UAB „Nosted &“, UAB „Umaras“, „Umega Group“, AB, Lietuvos ir Danijos UAB „Engel Dali“, UAB „Utenos mėsa“, UAB „Biovela Group“), labai gerai išplėtotas mažmeninės prekybos tinklas. Tai nulemia Utenos rajono verslo specializaciją – apdirbamoji pramonė, prekyba, paslaugos. Utenos rajono ekonomikos plėtros procesuose dalyvauja Lietuvos migracijos informacinės sistemos duomenimis, Utenos rajone registruoti 843 karo pabėgėliai iš Ukrainos. Sodros duomenimis, šiuo metu iš jų įsidarbinę 456 asmenys, 153 asmenys lanko ugdymo įstaigas. Ilgalaikeje perspektyvoje 57 proc. apklausoje dalyvavusių asmenų planuoja grįžti į Ukrainą, kai tik atsiras tokia galimybė.

Utenos rajono savivaldybės strateginiame plėtros plane 2022-2024 metams išskirtos keturios prioritetinės sritys. Pirmoji iš jų yra konkurencingumo rajono ekonomikos plėtra. Utenos rajono išsivystymo lygį stabdo mažas verslo įmonių bei verslininkų dėmesys inovacijoms, aukštosios technologijoms. Neatsitiktinai Utenos rajono savivaldybė 2022 m. panaudojo 1 160 585,20 Eur biudžeto lėšų verslo ir turizmo paramos sistemai formuoti (2022-2024 metų strateginio plano įgyvendinimo 2022 m. ataskaitos duomenys), o 2024 metais planuoja panaudoti 1 289 600,00 Eur. Kaimo plėtros programai 2022 metais buvo panaudota 78 538,90 Eur, o 2024 m. planuojama skirti 252 500,00 Eur. biudžeto lėšų (duomenys: atitinkamai 2022-2024 metų strateginio plano įgyvendinimo 2022 m. ataskaitos bei Utenos rajono savivaldybės strateginis plėtros plano 2022-2024 metams) Siekiant verslo bei ekonomikos konkurencingumo plėtros šalies ar tarptautiniu mastu, Utenos rajone numatoma panaudoti investicinį kapitalą, vystyti intensyvesnę paramą smulkiojo ir vidutinio verslo plėtrai, verslo ir turizmo srityse taikyti įvairias rinkodaros priemones, pritaikyti esamą infrastruktūrą užsienio bei vietos investuotojų poreikiams, įsteigti Utenos pramonės parką.

Sąlygos verstis žemės ūkiu Utenos rajone yra vidutiniškos, nes daugiau nei du trečdaliai rajono gyventojų gyvena miesto gyvenamosiose teritorijose ir žemės ūkio naudmenų dalis yra ženkliai mažesnė nei šalyje ir Utenos apskrityje, o žemės ūkio naudmenų našumo balas – vienas žemiausių šalyje. Vyrauja smėlio, priemolio dirvožemis, vietovių kalvotumas įtakoja žemės naudmenų našumo balo netolygumą. Vidutinis ūkininko ūkio dydis Utenos rajone yra 12,53 ha. Stambių ūkininkų skaičius lyginant 2022 m. su 2021 metais yra sumažėjęs 40 ūkių (2022-2024 metų strateginio plano įgyvendinimo 2022 m. ataskaitos duomenys). Miškai bei vandenys sudaro didesnę teritorijos dalį nei vidutiniškai šalyje, todėl siekiant aktyvinti kaimo gyventojų iniciatyvumą, bendruomeniškumą, užtikrinti ekonominę ir socialinę sanglaudą, darbo vietų išsaugojimą, naujų sukūrimą, plėsti ir modernizuoti ūkius ir alternatyvias veiklas, Utenos rajono savivaldybė numato ir toliau biudžeto lėšas naudoti šioms reikmėms.

2023-2025 metais siekiama pagal finansines galimybes sudaryti kaimo žmonėms kuo geresnes ūkininkavimo sąlygas, prižiūrėti valstybei priklausančius melioracijos įrenginius, sausinimo sistemas ir melioracijos statinius, prailginti jų tarnavimo laiką, o tuo pačiu skatinti šiuos darbus atlikti pačius žemės sklypų savininkus. Ypatingą dėmesį 2023 metais planuojama skirti Utenos (Rašės) užtvankos hidrotechniniams įrenginiams toliau tvarkyti. Numatoma siekti, kad ši teritorija taptų dar viena populiaria poilsio zona tiek rajono gyventojams, tiek rajono svečiams. Vystant konkurencingą žemės ūkį ir miškininkystę, Utenos rajono savivaldybė skatins netradicinių, ekologinių ir specializuotų ūkio šakų plėtojimą, vykdys Kaimo ūkio rėmimo priemonių plano ir melioracijos priemonių plano įgyvendinimą, konsultuos rajono ūkininkus ir miškų valdų savininkus ES paramos įsisavinimo klausimais, rūpinsis rajono ūkininkų ir miškų valdų savininkų kompetencijų bei gebėjimų ugdymu.

Siekdama turizmo sektoriaus plėtros, Utenos rajono savivaldybė ieškos būdų išnaudoti priklausymo Rytų Aukštaitijos prioritetiniam turizmo plėtros regionui galimybę, tęsti bendrai ES lėšomis finansuojamų projektų įgyvendinimą bei padidinti VšĮ Utenos turizmo informacijos centro veiklos efektyvumą, siekiant padidinti rajono turizmo objektų aktualumą, lankomumą ir žinomumą, taip pat organizuoti turizmo renginius, dalyvauti turizmo parodose, projektuose, seminaruose ir kt

Utenos rajono savivaldybės tarybos 2022 metais patvirtinta Utenos rajono turizmo plėtros strategija 2022-2026 metams, kurioje išskirti 3 pagrindiniai turizmo plėtros prioritetai: turizmo paslaugų įvairovės ir infrastruktūros plėtra, turistinio potencialo ir žinomumo didinimas ir ekonominio konkurencingumo skatinimas.

Strategijoje patvirtinta turizmo vizija – Utenos rajonas – atviras patyrimui darnaus poilsio kraštas, kuriame tvariai vystoma gamta, puoselėjama kultūra ir skatinamas aktyvus laisvalaikis. Įgyvendinant strategijoje numatytas priemones, bus siekiama užtikrinti Utenos rajono turizmo vystymosi nuoseklumą ir tęstinumą, reaguoti į konkurencinės aplinkos ir rinkos pokyčius ir tokiu būdu sudaryti sąlygas turistų, rajono svečių ir vietinių gyventojų patyrimui.

Pritaikant gamtinius išteklius turizmui bus siekiama, kad būtų laikomasi aplinkosauginių reikalavimų, išsaugoma biologinė įvairovė, o turizmas neigiamai nepaveiktų Utenos rajono gamtovaizdžio. Utenos rajone gausu istorijos, tradicinių vertybių ir kultūros. Puoselėjant šias sritis, bus stengiamasi atskleisti ir atrasti svarbius, įdomius ir unikalius akcentus, kurie leistų patirti Utenos rajono kultūrinės ypatybes. Puoselėjant aktyvų laisvalaikį rajone, bus kuriamos sąlygos pažinti Utenos rajoną per sportą, nuotykius ir aktyvias patirtis. Aplinkos apsaugos programai iš biudžeto lėšų 2022 m. buvos skirta 1 969 809,90 Eur. o 2024 m. planuojama skirti 1 415 600,00 Eur (duomenys: atitinkamai 2022-2024 metų strateginio plano įgyvendinimo 2022 m. ataskaitos bei Utenos rajono savivaldybės strateginis plėtros planas 2022-2024 metams) Verslo ir turizmo plėtrai yra planuojami įgyvendinti projektai, gerinantys smulkiojo ir vidutinio verslo Utenos rajono savivaldybėje sąlygas, didinantys Utenos rajono, kaip patrauklaus turizmui krašto, įvaizdį ir žinomumą, naujų turizmo produktų turistams kūrimą ir virtualių lankytojų srautų didinimą, skatinantys jaunimo integraciją į darbo rinką.

Taip pat labai svarbu, kad VšĮ Utenos verslo informacijos centre teikiama metodinė-techninė pagalba verslą pradedantiems asmenims, kelerius metus yra vykdomas moksleivių integravimo į darbo rinką vasaros metu skatinimas, koordinuojama kūrybinių industrijų centre „Taurapolis“ veikiančio bendradarbiystės centro „Spiečius“, kuriame verslininkams siūlomos nemokamos kompiuterizuotos darbo vietos su įranga, teikiamos teminės verslo konsultacijos ugdyti tikslines verslo kompetencijas, vykdomos praktinės mentorių sesijos, organizuojami verslo ugdymo mokymai, sudaromos galimybės užmegzti naujas pažintis su kitais verslo atstovais ir įgyvendinamos kitos verslo skatinimo ir plėtros iniciatyvos, veikla, parengti nauji ir pakoreguoti anksčiau rengti investiciniai žemės sklypų aprašai, skirti skatinti tiesiogines investicijas į Utenos rajoną.

Utenos rajono savivaldybė numato potencialių investuotojų supažindinimą su verslo perspektyvomis organizuojant susitikimus pagal poreikį, numatomas bendradarbiavimo tarp verslo, mokslo, kultūros įstaigų sistemos sukūrimas, numatomas viešojo ir privataus sektoriaus partnerystės projektų, atitinkančių ilgalaikius strateginius savivaldybės planavimo dokumentus rengimas, viešinimas ir įgyvendinimas. Į šias veiklas planuojama įtraukti ne tik politikus, Utenos rajono savivaldybės įstaigas ir organizacijas, bet ir rajono verslo įmones, verslininkus, potencialius investuotojus, taip pat asocijuotas verslo struktūras ir kitus suinteresuotus asmenis.

2021–2027 metų Europos Sąjungos fondų investicijų programos projekte numatyta, kad ES fondų investicijos bus koncentruojamos telkiant gyventojus ir investicijas į miestus visuose regionuose, pasitelkiant patobulintą Integruotų teritorinių investicijų mechanizmą. Tikimasi, kad šios ES fondų investicijų programos projektai bus pradėti įgyvendinti jau 2023 metais. Utenai, kaip regiono centrui, reikalinga siekti kuo efektyviau panaudoti ES fondų investicijų programos finansavimą per Integruotos teritorinės investicijos mechanizmą. Utenos rajono savivaldybės administracija, siekdama skatinti tvarią Utenos miesto plėtrą, sustiprinti miesto konkurencingumą Lietuvoje ir Europoje, efektyviai naudoti valstybės ir savivaldybės biudžeto, ES struktūrinių fondų ir kitų finansinių išteklių lėšas, rengia Utenos miesto tvarios plėtros strategiją.

Utenos rajono savivaldybė Infrastruktūros plėtros programai įgyvendinti 2022 m. panaudota 2 410 962,80 Eur biudžeto lėšų, o 2024 metais planuojama panaudoti 10 577 100,00 Eur. (duomenys: atitinkamai 2022-2024 metų strateginio plano įgyvendinimo 2022 m. ataskaitos bei Utenos rajono savivaldybės strateginis plėtros planas 2022-2024 metams)

Kompleksiškai plėtojant miesto bei kaimo gyvenamąsias vietas ir viešąsias erdves, pagal finansines galimybes bus atliekamas viešosios infrastruktūros modernizavimas Utenos rajono miesto ir kaimo vietovėse, pritaikant ją bendruomeniniams, visuomeniniams, verslo, rekreacijos ir kt. poreikiams. Tai padės didinti teritorinę sanglaudą, gerins bendruomenės gyvenimo kokybę, grįžtant į gyvenimą po karantino draudimų ir suvaržymų, mažins skirtumus ir didins pasitenkinimą gyvenamąja aplinka.

Finansiniai ištekliai. Utenos rajono savivaldybės biudžeto pajamų dalį sudaro gyventojų pajamų mokestis, turto mokesčiai bei pajamos, prekių ir paslaugų mokesčiai bei pajamos, speciali tikslinė dotacija, kitos dotacijos. Savo tikslams įgyvendinti Savivaldybės administracija naudoja mokesčines pajamas, Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšas, Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšas. Iš savivaldybės biudžeto finansuojami 43 asignavimų valdytojai, iš jų – 21 švietimo įstaiga (iš jų – 3 neformaliojo švietimo įstaigos), 3 kultūros įstaigos, 3 socialinių paslaugų įstaigos, 10 seniūnijų, 2 savivaldybės administracijos skyriai ir 4 kitos biudžetinės įstaigos.

2023 metais numatomos lėšos dalyvaujamojo biudžeto priemonės įgyvendinimui pagal Utenos rajono savivaldybės dalyvaujamojo biudžeto priemonės įgyvendinimo tvarkos aprašą. Dalyvaujamojo biudžeto priemonės tikslas – didinti gyventojų įtraukimą į sprendimų priėmimą dėl viešųjų lėšų panaudojimo. Pagrindiniai uždaviniai yra skatinti asmenų iniciatyvą Utenos rajone, gerinti ir stiprinti vietinės valdžios ryšius su gyventojais, aktyvinti gyventojų dalyvavimą atnaujinant ar sukuriant viešąsias erdves.

Remiantis Valstybės duomenų agentūros duomenimis 2021 m. visame Utenos rajone (įskaitant rajono centrą) užimtų gyventojų buvo 15.6 tūkst. (vyrų 7.3 (46,79%), moterų 8.3 (53,21%)); 2022 m. visame Utenos rajone (įskaitant rajono centrą) užimtų gyventojų buvo 16.4 tūkst. (+5%) (vyrų 7.7 (46,95%), moterų 8.7 (53,05%)). 2021 m. duomenimis visame

Utenos rajone (įskaitant rajono centrą) užimti gyventojai pagal užimtumo statusą pasiskirstė taip: Ginkluotųjų pajėgų profesijos 107 (0,32%); Vadovai 1297 (3,90%); Specialistai 3851 (11,59%); Technikai ir jaunesnieji specialistai 1344 (4,05%); Įstaigų tarnautojai 716 (2,16%); Paslaugų sektoriaus darbuotojai ir pardavėjai 2372 (7,14%); Kvalifikuoti žemės, miškų ir žuvininkystės ūkio darbuotojai 309 (0,93%); Kvalifikuoti darbininkai ir amatininkai 2540 (7,65%); Įrenginių ir mašinų operatoriai ir surinkėjai 2513 (7,56%); Nekvalifikuoti darbininkai 1771 (5,33%); Nedirbantieji 16401 (49,37%).

(R27)

Šiuo metu ekonominė situacija Utenos rajone yra ryškiai palankesnė Utenos miesto gyventojams, kadangi Utenos rajono savivaldybė daug daugiau dėmesio ir biudžeto lėšų skiria Utenos miesto ekonomikai stiprinti ir plėtoti. Kadangi kaimiškosios seniūnijos vietos valdžios dažnai „pamiršamos“, tai kaimo gyventojai yra priversti susitaikyti su susidariusia situacija ir dėl darbo vietų kaime stygiaus dauguma jų važinėja dirbti į Uteną ar kitus miestus, todėl Utenos rajono kaimo vietovės jiems nėra ypač patrauklios. Tačiau pastaruoju metu labai padaugėjo šeimų atvykusių į Utenos rajoną gyventi iš kitų Lietuvos vietų ar grįžusių iš užsienio ir kadangi jie dirba daugiausiai nuotoliniu būdu arba steigia savo verslus, tai juos pilnai tenkina vietovės patrauklumas. Tačiau ir vieniems ir kitiems pagal apklausos duomenis kaimiškosiose seniūnijose trūksta galimybių save realizuoti, tobulėti (37 procentai apklaustųjų), trūksta galimybių įdomiai praleisti laisvalaikį, mažai pramogų (30 procentų apklaustųjų). Tą puikiai iliustruoja ir SSGG analizės duomenys: „Įvairių paslaugų trūkumas (susisiekimo, socialinės paslaugos, pašto, maitinimas, kirpykla, skalbykla, pramogos, autoremontas). Laisvalaikio užimtumo paslaugų trūkumas. Nedarbas. Mažai darbo vietų. Verslumo trūkumas. Darbingo amžiaus žmonių trūkumas.“

Utenos regiono vietos veiklos grupės parengta ir įgyvendinama vietos plėtros strategija, kuri buvo rengta ir bus įgyvendinama laikantis principo „iš apačios“ pagerins Utenos rajono ekonominę situaciją, papildydama „iš viršaus“ parengtą Utenos regiono 2022-2030m. Utenos regiono plėtros planą, Utenos rajono savivaldybės strateginį plėtros planą 2022-2024 metams, bei kitus strategijos planavimo dokumentus.

Siekiant Utenos regiono vietos veiklos grupės nusimatytos vizijos bus įgyvendinama vietos plėtros strategija, kuri gerins Utenos rajono ekonominę situaciją per strategijoje numatytas priemones, orientuojantis į žaliąją ekonomiką. O žaliaji ekonomika visada yra orientuota į žmones. Jos tikslas – sukurti tikrą, bendrą gerovę. Įgyvendinant teminę, turizmo plėtros strategiją Utenos rajone bus auginamas ne tik finansinis, bet ir socialinis, fizinis ir gamtos kapitalai. Tai suteiks galimybę visiems kaimo žmonėms kurti ir mėgautis gerove, skatins socialinį teisingumą, kaimo žmonių atžvilgiu, kiekvienoje kartoje ir tarp kartų, bus sudarytos sąlygos orientuojantis į tvarų vartojimą ir gamybą tausojant gamtą.

1.7. VVG teritorijos socialinė infrastruktūra ir kultūros ištekliai

Utenos regiono VVG teritorijoje 2021 m. veikė įregistruotos 29 bendruomenės, 15 nevyriausybinų organizacijų, buvo įgyvendinta 91 projektas.

Utenos regiono VVG teritorijoje 2022 m. veikė įregistruotos 29 bendruomenės, 17 nevyriausybinų organizacijų (+12.5%), buvo įgyvendinti 79 projektai (-14%) **(R28)**.

Utenos regiono VVG teritorijoje 2021 m. veikė 9 švietimo įstaigos, 21 kultūros įstaiga, 13 visuomenės sveikatos gerinimo įstaigų, 3 visuomenės saugumo užtikrinimo įstaigos, 1 sporto organizacija, 10 valstybės institucijų ar jų padalinių.

Utenos regiono VVG teritorijoje 2022 m. veikė 9 švietimo įstaigos, 21 kultūros įstaiga, 13 visuomenės sveikatos gerinimo įstaigų, 3 visuomenės saugumo užtikrinimo įstaigos, 1 sporto organizacija, 10 valstybės institucijų ar jų padalinių. **(R29)**

Utenos krašte esantys piliakalniai sudaro net 22 proc. visų Lietuvos piliakalnių. Utenos rajone yra 59 piliakalniai, 52 iš jų įrengti kalvose, nes rajono teritorijoje gausu kalvų, o septyni – aukštumų kyšuliuose. Iškyšuliuose įrengti piliakalniai labiau būdingi vidurio Lietuvai, kurioje kalvų mažiau. Archeologai Utenos rajone tyrinėjo vienuolika piliakalnių ir penkias gyvenvietes prie jų. Skirtingi piliakalnių dydžiai rodo, kad juose gyveno skirtingo dydžio bendruomenės. Kultūros vertybių registre įregistruoti ne tik piliakalniai, bet ir piliakalnių gyvenvietės, piliakalniai, vadinami kalnais (pavyzdžiui, Pilies, Piniginis, Barsuko kalnai). Toliau aptariami žymiausi ar lankomiausi Utenos rajono piliakalniai – Daugailių ir Narkūnų piliakalniai.

Daugailių piliakalnis. Archeologinis paminklas, datuojamas I–II tūkstantmečiu. Manoma, kad 1254 m. ant piliakalnio buvo pastatyta svarbų vaidmenį ginant kraštą atlikusi Daugailių pilis. XVII a. pabaigoje ant piliakalnio suręsta pirmoji Daugailių bažnyčia, o jos šventoriuje buvusios kapinės. Mirusiuosius laidodavo piliakalnio viršūnėje ir šlaituose. Šią bažnyčią sudegino žaibas. Pasak padavimų, ji nugrimzdo į žemę, tačiau dalį altorių su šventųjų paveikslais vėjas Dievo valia nunešė į piliakalnio papėdę, kur turėjo atsirasti nauja šventovė. 1990 m. ant piliakalnio pastatytas ornamentuotas medinis kryžius pirmajai Daugailių bažnyčiai atminti. Senesni miestelio gyventojai pasakoja, kad anksčiau aplink piliakalnį raudonavo daug žemuogių. Prisirinkę šių gardžių uogų vietiniai vaikai patys jomis smalžiaudavo ir kitus vaišindavo.

Utenos regiono VVG teritorijoje 2021 m. ir 2022 m. veikė 23 (profesionalaus bei mėgėjų meno, teatro, muzikos, dailės, kino) kolektyvai. **(R30)**

Kalbant apie Utenos rajoną garsinančius meno kolektyvus, svarbu pažymėti, kad jų skaičius rajone gana stabilus – kasmet veiklą vykdo apie 50 meno mėgėjų kolektyvų. Šie kolektyvai aktyviai įsitraukia į organizuojamus renginius, rengia savo pasirodymus, programas, taip praturtindami renginių turinį ir atskleisdami krašto unikalumą. Svarbi meno kolektyvų funkcija apima ne tik dalyvavimą renginiuose, bet ir bendruomeniškumo stiprinimą, užimtumo, gyventojų veiklumo skatinimą.

Kilnojamųjų kultūros vertybių registre įtrauktos 53 kilnojamosios kultūros vertybės. Tai daugiausia religiniai objektai, pavyzdžiui, liturginiai rūbai (arnotai), 23 paveikslai, 11 skulptūrų, 3 varpai, procesijų altorėliai, procesijų kryžiai, ikonos, monstrencija.

Kultūros vertybių registro duomenimis, Utenos rajone iš viso registruotos 448 nekilnojamosios kultūros vertybės (objektai):

- 37 gamtos objektai.
- 99 piliakalniai ar piliakalnių su gyvenvietė gyvenvietės, žymiausi jų – Daugailių, Narkūnų, Lygamiškio, Maneičių, Pakalnių, Šeimyniškių, Taurapilio, Vaikutėnų, Sūngailiškių, Tauragnų, Tauragnų II piliakalniai.
- 135 architektūros ir (ar) istoriniai objektai (Utenos dvaro sodybos fragmentai, Vyžuonų dvaro sodyba, Vyžuonėlių dvaro sodybos fragmentai ir dvarvietės, Užpalių dvaro sodybos fragmentai, kitų rajono dvarų fragmentai, Antano ir Motiejaus Miškinių sodyba, Vaišnoriskės kaimo Jono Žilėno etnoarchitektūrinės sodybos fragmentai ir Vaišnoriskės etnoarchitektūrinis kaimas, pašto stoties statinių kompleksas, siaurojo geležinkelio Utenos stoties statinių komplekso geležinkelio stotis ir komplekso statiniai ir kt.).
- 40 sakralinių objektų, tarp jų – Užpalių Švč. Trejybės bažnyčios varpinė, šventųjų paveikslai, kryžiai, skulptūros, altoriai, koplytėlės ir kt.
- 17 dailės pobūdžio objektų – koplytstulpiai, stogastulpiai ir kt.
- 114 kapų, pilkapynų, paminklų, kapinių ir kapinių kompleksų, senkapių.
- 5 kiti nekilnojamojo kultūros paveldo objektai (taurės, sietynas, ragas, ratinė, feretronai).

Utenos regiono VVG teritorijoje 2021 m. buvo 410 kultūros ir istorijos objektų bei vertybių, o 2022 m. 411 (+0.24%) (R31).

Muziejai:

Vytauto Valiušio keramikos muziejus ir meno centras. Keramikas Vytautas Valiušis, dabar jau tituluotas pirmasis nepriklausomos Lietuvos puodžių karalius, 2001 m. įkūrė keramikos muziejų. Muziejaus ekspozicijų salėse rodoma apie 700 autentiškų senosios keramikos pavyzdžių, kurie skiriasi savo forma, paskirtimi, gamybos technika, puošyba. Šalia jų eksponuojami naujieji keramikos kūriniai, etnografiniai eksponatai. Tai terlės, čerpės, puodai ir puodeliai, puodynės, puošnūs ąsočiai, palivonai, bosai, lekai ir kt. Keramikos muziejaus dirbtuvėse įrengtos trys modernios patalpos: viena iš jų skirta lipdytinės keramikos mokymuisi, kita – žiedžiamosios, trečiojoje stovi keramikos degimo krosnys.

Raganų muziejus Pačkėnuose. Vienintelis Lietuvoje Raganų muziejus įsikūrė 2018 m. liepos 13 d. Pačkėnų laisvalaikio centro patalpose. Bendruomenės gyventoja Judita Krutoguz, kurianti raganas jau 30 metų, muziejui padovanojo raganaičių kolekciją, turinčią savo istorijas ir legendas, kurias muziejaus lankytojams seka gyva Raganaitė (personažas) su smėlio pasakos preliudija (pasirinktinai). Raganų nereikia bijoti, jas reikia pažinti. Muziejuje šalia jau esančių eksponatų priima ir įkurdina raganaites, kurias dovanoja lankytojai ir svečiai. Muziejuje galima įsigyti įvairių raganišių suvenyrų, amuletų, sveikuoliškų žolelių arbatų ir į namus gerą energiją nešančių augalų. Prie muziejaus veikiančios Raganaitės kūrybinės dirbtuvėlės lankytojams siūlo edukacinius užsiėmimus.

Užpalių dvaro arklidės-kamenyčia. Užpalių dvaras – vietinės architektūros dvaro sodyba, turinti klasicizmo bruožų. XVIII a. antroje pusėje priklausė etnonui Mykoliui Oginskiui, o po 1831 m. sukilimo atiteko carinės Rusijos išdui. Šiuo metu yra išlikę keturi dvaro pastatai. Vieną jų, liaudyje vadinamą arklidėmis, įsigijo ūkininkė Viktorija Jovarienė – žinoma Užpalių žirgininkė, pirmoji moteris, dalyvavusi respublikinėse Sartų žirgų lenktynėse.

„100 abrūsų menė“, viršaičio kabinetas, „Kamara mergelams“, „Bankelis“, senovinė mokyklos klasė – tai tik maža dalelė to, ką išvysite apsilankę buvusiose dvaro arklidėse. 1808 m. iš akmens pastatytos arklidės vis plačiau atveria duris lankytojams, jose vyksta įdomūs renginiai. Užpalių miestelio šviesuolė Viktorija Jovarienė su pas ją užsukančiais žmonėmis mielai dalijasi savo gyvenimo kraičio skrynioje sukauptomis vertybėmis.

Vaizduotės parkas „Pasaka“ ir namelis „Drakono džiunglės“. Privačioje sodyboje įkurtas muziejus. Visoje kiemo teritorijoje yra išdėstyta apie 60 pasakų motyvais sukurtų vienetinių skulptūrų iš gelžbetonio, visos skulptūros pagamintos rankomis, nesinaudojant formomis. Lankytojams ant visų skulptūrų galima lipti, fotografuoti, o pačias skulptūras norint įmanoma ir įsigyti. Kiemo viduje stovi restauruotas gyvulių tvartelis, dabar vadinamas pasakų nameliu „Drakono džiunglės“, šis namelis yra vienintelis toks Europoje.

Prieškario ūkininko sodyba. Sodyba, kurioje įrengta ši ekspozicija, yra įsikūrusi netoli Utenos miesto – ją lengvai galite rasti važiuodami link Sudeikių ir stabtelėję Sirutėnų miestelyje. 2015 m. nuo Utenos iki Sirutėnų buvo nutiestas dviračių takas, tad ekspoziciją galėsite aplankyti ir keliaudami šia transporto priemone. Atvykus jus pasitiks sutvarkyta aplinka ir prieškario daiktų kolekcija. Joje gausu įvairių indų, įrankių, prietaisų, kurių naudojimo istorijas papasakos sodybos šeimininkas. Ekspozicija yra skirta tiems, kas nori geriau suprasti prieškario ūkininkų kasdienybę.

Tomo Kleinio Aukštaitijos regiono sendaikčių muziejus-ekspozicija. Istorijos mylėtojai ir smalsuoliai šiame muziejuje-ekspozicijoje gali pamatyti XIX ir XX a. pradžioje Aukštaitijos regione naudotus buitines apyvokos daiktus, indus, baldus, amatininkų įrankius, įvairių laikotarpių istorijos relikvus. Tūkstančiai eksponatų, keliaujančių daiktų istorijos, draugiška atmosfera – visa tai galima pamatyti nemokamai. Nors kartą pamatyti tai verta. Muziejus-ekspozicija yra įsikūrus Krašunos progimnazijos Kuktiškių skyriaus pastate, antrame aukšte.

Daugailių krašto muziejus. Įkurtas 1988 m. mokykloje, mokytojos Ritos Jurkevičienės iniciatyva. Muziejuje galite susipažinti su mokyklos ir miestelio istorija, senaisiais leidiniais, pinigais, įžymiais Daugailių krašto žmonėmis. Muziejuje saugomi arkivyskupo Mečislovo Reinio asmeniniai daiktai, laišakai seseriai iš Vladimiro kalėjimo, yra Broniaus Kviklio ir kitų daugailiškių išėivijoje sukurtų darbų.

Kultūros ir meno renginius Utenos rajone organizuoja Utenos kultūros centras, Utenos A. ir M. Miškinių viešoji biblioteka, Utenos kraštotyros muziejus ir jų padaliniai. Į kultūros ir meno renginių organizavimą aktyviai įsitraukia ir rajono gyventojai, bendruomenės, NVO.

Analizuojant renginių skaičių pagal skirtingas įstaigas, matoma, kad daugiausia renginių organizuojama Utenos A. ir M. Miškinių viešjoje bibliotekoje ir jos filialuose, tačiau didžioji dalis renginių orientuota į vietinę auditoriją – tai įvairūs pristatymai, edukacijos. Mažiausia renginių organizuojama Utenos kraštotyros muziejuje ir jo padaliniuose, čia renginiai labiau tiksliniai, atskleidžiantys istoriją, pristatantys krašto kultūrą ir unikalumą.

Teritorijoje 2021-2022 m. buvo organizuojami 85 kasmetiniai tradiciniai renginiai.

Amatai – tradicinės profesijos, kurių atstovai vadinami amatininkais, o dirbiniai paprastai gaminami rankiniais įrankiais arba neautomatinėmis mašinomis. Amatų paslaptys buvo perduodamos iš kartos į kartą (tėvo sūnui ar meistro mokiniui). Tradiciniai amatai Lietuvoje klasifikuojami vadovaujantis Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2008 m. rugsėjo 1 d. įsakymu Nr. 3D-481 „Dėl Tradicinių amatų klasifikacijos aprašo ir Tradicinių amatų klasifikacijos patvirtinimo“. Į šią klasifikaciją įtraukti tokie amatai kaip akmenskaldystė, alaus darymas, aliejaus spaudimas, audimas, baldininkystė, degtinės varymas, drožyba, juvelyrika, kepimas, klumpdirbystė, kryždirbystė, maisto ruošimas, mezgimas, puodininkystė, pynimas, stiklo apdirbimas ir daug kitų. Utenos rajone veikia 25 sertifikuoti amatininkai, kurie kuria 89 įvairius produktus **(R32)**.

Socialinės infrastruktūros mažėjimas Utenos rajone, kai uždaromos mokyklos, kultūros namai, ambulatorijos, vaistinės, o neefektyvus jų centralizuotas funkcionavimas rajono centre gyventojams yra vienas svarbiausių nerimą keliančių veiksnių dėl vietovės patrauklumo gyventi.

Butų ir komunalinis ūkis - Utenos rajono kaimiškose seniūnijose neatlieka savo funkcijų, arba atlieka (kaip šiukšlių išvežimas, bet įkainiai yra paskaičiuoti skirtingi kaimo ir miesto gyventojams) nes kaimų gyventojai gyvena daugiausiai individualiuose namuose. Tai kelia kaimo gyventojų nepasitenkinimą ir trukdo būti bendraujančiais piliečiais ypač su miesto gyventojais.

Sveikatos apsaugos paslaugos Utenos rajono gyventojams palyginus su kitų Utenos apskrities rajonų gyventojais yra labiau prieinamos, nes Utenoje dar veikia poliklinika ir ligoninė, todėl gyventojai jaučiasi saugesni, kad ligos atveju galės gauti kvalifikuotą medikų pagalbą vietoje. Tai didina vietovės patrauklumą, lyginant su kitais Utenos apskrities rajonais. Socialinės paslaugos taip pat yra teikiamos stabiliai; dalį jų Utenos rajono savivaldybė yra perdavusi bendruomenėms, ir tai pasiteisino - paslaugos teikiamos žmonių gyvenamojoje vietoje. Tačiau švietimo, mokslo, meno, žiniasklaidos, aplinkosaugos, keleivinio transporto, ryšių, kūno kultūros ir sporto, poilsio ir laisvalaikio organizavimo, buitinio aptarnavimo, teisinių, finansinių, kultūrinių paslaugų teikimas fiziškai tolsta nuo Utenos rajono kaimo gyventojų, nes šios paslaugos yra teikiamos tik Utenos mieste.

Socialinės infrastruktūros plėtra daugiausia turėtų rūpintis valstybė ir savivaldybės, taip sudarydamos sąlygas žmonių sveikatai, kūrybiniam ir darbo potencialui išsaugoti ir pagerinti, fiziškai ir intelektualiai išsivysčiusiems, socialiai aktyviems žmonėms ugdyti, didinti žmonių išsilavinimo ir kvalifikacijos lygį, šalyje ir Utenos regione.

Todėl įgyvendinant strategiją bus siekiama nusimatytos teritorijos vizijos (Utenos regionas 2030 m. patraukli ir saugi gyventi ir dirbti vietovė, kurioje puoselėjami gamtos ir kultūros ištekliai. Kaimo gyventojai verslūs, sugebantys išreikšti save, bendraujantys ir bendradarbiaujantys piliečiai, turintys galimybes naudotis naujausiomis technologijomis, puoselėjantys tautines ir bendruomenines vertybes, besiorientuojantys į ateitį.), gerinant socialinę infrastruktūrą per nusimatytas priemones investuojant į projektus, kuriais verslas ir ne pelno sektoriaus organizacijos decentralizuos paslaugų teikimą Utenos rajone, priartindami tas paslaugas prie jų gavėjų. Strategijoje yra numatyta mokymo priemonė, kuri sudarys galimybes Utenos rajono gyventojams pasitobulinti žinias naudojantis naujausiomis technologijomis. Nors, aktyvios Utenos rajono A. ir M. Miškinių bibliotekos ilgametės veiklos dėka, jų bazinės žinios yra visiškai neblogos.

1.8. VVG teritorijos gamtos išteklių analizė

Apie 2/3 Utenos rajono plotų yra kalvoti, vyrauja prastos ūkinės vertės (27,1-32,0 balų) dirvožemiai. Šios grupės dirvožemiai yra prasčiausi šalyje, nes juose išauginama mažiausiai augalininkystės produkcijos, todėl rajono teritorija labiau tinkama gyvulininkystei ir kitoms alternatyvioms ūkio šakoms. **(R33)**

Šiaurvakarių pakraščiu vingiuoja Šventoji, kurios nedideli intakai surenka per rajoną tekančius vandenį. Didžiausia vidaus upė - Vyžuona, prasidedanti pietiniame rajono paribyje, kur vadinama Utenėle. Rajone yra 186 ežerai, kurie yra tinkami rekreacijai, iš jų du ypatingesni - giliausias respublikos ežeras Tauragnas ir skaidriavandenis Alaušas. Abu tyvuliuoja iškilniuose kalvynuose (Kudaba, 1988). **(R34)**

Nemaža miškų - 28,6% viso rajono ploto. Rūšinė jų sudėtis gana įvairi: rytinėje smėlėtoje dalyje - pušynai, o kalvynuose - mišrūs miškai (vyrauja lapuočiai). Utenos rajonui priklauso kone 1/5 dalis Aukštaitijos nacionalinio parko, yra 9 įvairios paskirties gamtos draustiniai, 2 seni buvusių dvarų parkai, keliolika objektų (9 akmenys, 4 medžiai) paskelbti gamtos paminklais (Lietuvos kultūros ir gamtos paminklų atlasas, 1991). Bendras Utenos rajono plotas 12,30 kv. km., iš jų 6,23 kv. km. žemės ūkio naudmenų, iš jų 4,92 kv. km. ariamos žemės, 0,09 kv. km. sodų, 1,22 kv. km. pievų ir ganyklų. Vidutinis žemės ūkio naudmenų našumo balas rajone nedidelis (apie 32) – nederlingos žemės ir kalvotas reljefas ir prasta kelių būklė.

Biologinė įvairovė ir saugomos teritorijos: Natura 2000 yra ES esantis saugomų teritorijų tinklas, kur yra saugoma biologinė įvairovė. Utenos rajone yra Natura 2000 teritorijų. Tai teritorijos: Ažuolijos miškas, ES kodas: LTUTE0010;

Labanoro giria ES kodas: LTMOL0002, Alių pelkė, ES kodas: LTUTE0006; Vyžuonų šilas, ES kodas: LTUTE0011. **(R35)**

Valstybės saugomos teritorijos - tai teritorijos skirtos gamtai ir kultūros paveldo kompleksams, ekologiškai pusiausvyrai ir biologinei įvairovei išsaugoti, gamtos ištekliams atkurti. Jos sudaro: draustiniai, regioniniai parkai, nacionaliniai parkai, rezervatai, biosferos rezervatai ir poligonai. Utenos rajone yra šios valstybės saugomos teritorijos: Balčių telmologinis draustinis, Žiezdrų kraštovaizdžio draustinis, Stabulankių geologinis draustinis; Pakalnių geomorfologinis draustinis; Vajelių geologinis draustinis; Indubakių geologinis draustinis, Aukštaitijos nacionalinis parkas, Labanoro regioninis parkas, Žiezdrų kraštovaizdžio draustinis, Vaiskūnų geomorfologinis draustinis. **(R36)**

Nekilnojamųjų kultūros vertybių registre įtraukti 35 gamtos objektai Utenos rajone (iš jų – 34 valstybės saugomi, 1 registrinis). Valstybinės saugomų teritorijų tarnybos prie LR aplinkos ministerijos LR saugomų teritorijų valstybės kadastro statistinėje ataskaitoje nurodomi šie gamtos paveldo objektai, esantys Utenos rajone (17):

- botaniniai – 7 (ąžuolai – Pakalnių, Klykių, Varniškių II, Ūniškių, Šuminių pušis, liepos – Varniškių, Bikūnų daugiakamenė);
- geologiniai – 7 (Šeimyniškių atodanga su konglomerato uola, akmenys Mokas ir Mokiukas, Utenio akmuo, Vosgėlių akmuo, Biliakiemio Puntukas, Laumės valtis, Laumės akmuo (Utenos r. sav.), Žiezdrų akmuo, Kartuvių kalnas (ozas, 21 m aukščio);
- hidrogeologiniai – 2 (Lygamiškio šaltinis, Varniškių šaltinis);
- hidrografiniai – 1 (Aiseto pusiasalis).

Kalbant apie gamtos paveldo objektus, galima išskirti keletą daugiausiai lankomų, žymiausių ar legendomis apipintų objektų. Pavyzdžiui, Krokulės šaltinis ir akmuo – hidrogeologinis gamtos paveldo objektas. Šaltinis trykšta greta Lygamiškio kaimo, Užpalių sen., Utenos r., dešinėje Šventosios upės slėnio pusėje. Šaltinis aprašomas XIX a. vidurio raštuose. Pagal kraštotyriminę A. Namiką, senovėje čia buvo Alkavietė, kurioje augęs galingas ąžuolas. 1903 m. čia buvo pastatyta mūrinė koplytėlė. Krokulė kas sekundę pasipildo 7 litrais vandens, kurio temperatūra tiek žiemą, tiek vasarą išlieka 7–9° C. Manoma, kad šaltinio pavadinimas yra kilęs nuo žodžio „kriokti“. Krokulės šaltinio vanduo garsėja nepaprastomis savybėmis gydyti įvairias ligas, teikti laimę, saugoti nuo Perkūno. Maždaug 20 x 20 m dydžio pušyno teritorija su Krokulės šaltiniu aptverta dar XX a. pr. Užrašas ant betoninio stulpelio prie įėjimo skelbia, kad tai padaryta 1930-aisiais – Vytauto Didžiojo metais klebono kun. A. Paurio iniciatyva.

Šeimyniškių atodanga su konglomerato uola – tai neįprastos formos darinys, kurį sudaro susicementavęs ledyno tirpsmo vandenų sunestas smėlis, žvirgždas, gargždas, rieduliai. Šeimyniškių atodanga ir konglomerato uola nuo 1999 m. yra gamtos paveldo objektas. Anksčiau šioje vietoje buvo žvyro karjeras, todėl vietiniams ši vieta geriau žinoma kaip Šeimyniškių karjeras. Bekasant žvyrą buvo atkasti masyvūs iš molio, žvyro ir smulkių akmenukų susiformavę luitai. Tokios uolos susiformuoja požemiuose vykstant sudėtingiems hidrocheminiams procesams, kurių metu išsikristalizuoja kalcitas. Požeminiams vandenims pasiekus laidų ir poringą žvyro sluoksnį, kalcitas išsikristalizavo, tvirtai sulipdė smėlio, žvyro, gargždo nuogulas ir susidarė toks darinys, vadinamas konglomeratu. Šalia konglomerato uolos įrengti laiptukai į Šeimyniškių atodangą.

Kartuvių kalnas – tai Vyžuonų prieigose (iš vakarų pusės) iškilęs vientisas kalvagūbris, vadinamas ozu. Ant kalno stovi 6 m aukščio paminklas Vytauto Didžiojo garbei, primenantis savo forma tribriaunį ieties antgalį. Gamtos paminklu objektas paskelbtas 1964 m. Rytinė kalvagūbrio dalis yra labiausiai apaugusi pušimis ir lapuočiais (alksniais ir kt.), avietyvais, vakarinė apaugusi mažiau, todėl pastarojoje dalyje forma labiau apžvelgiama. Kalvagūbrio šlaitai vietose yra iškasinti, matomos senos žvyruobės, karo metais išraustų tranšėjų ženklai. Labiausiai buvo nukentėjęs siaurritinis kalvagūbrio galas. Pasak padavimų, žalčio Vyžo garbinimo apeigos vykdavę apie 1 km nuo Vyžuonų esančiame, legendomis apsakytame Kartuvių kalne, kur šiandien švyti grakštus ir prasmingas XX a. pradžioje vaikų pastatytas paminklas Vytauto Didžiojo garbei. Kartuvių kalnas (visas Vyžuonų ozas) yra įspūdingas gamtos paminklas, iki šiol archeologų mažai tyrinėtas, lygiai kaip ir kalne esantis savito geometrinio išdėstymo akmenynas, galėjęs turėti senovės kulto ir astronominių paskirtį.

Akmenys Mokas ir Mokiukas – du masyvūs rieduliai Aukštaitijos nacionalinio parko teritorijoje. Mitologiniai akmenys yra šalia Šeimatinės pilkapių, nedidelės kalvos šlaite. Mokas – penkiakampio kūgio nupjauta viršūnė formos akmuo, kurio dydis – 3,3 x 3,6 metro, aukštis – 2,8 metro. Kiek žemiau Moko yra Mokiukas – netaisyklingos formos, 1 metro aukščio akmuo. Pasakojama, kad akmuo, vadinamas Mokiene, yra Tauragno ežero dugne netoli kranto. Apie akmenis žinoma daug padavimų ir sakmių.

Vosgėlių akmuo – masyvus riedulys, geologinis gamtos paminklas, aštuntas pagal dydį Lietuvoje. Paskelbtas saugomu 1968 m. Riedulys turi netaisyklingą apzuliną formą su iškilia soapvalinta ketera. Riedulio matmenys (virš žemės paviršiaus esančios dalies) aukštis – 3,23 m, ilgis – 7,61 m, plotis – 5,21 m. Didžiausia horizontali apimtis – 18,55 m. Riedulys kadaise lindėjo alksnynu apaugusioje žemėje. Atkasus jį, norėta suskaldyti ir panaudoti paminklo laiptams bei atraminėms sienelėms įrengti. Riedulio paviršiuje matosi žmonių, norėjusių jį suskaldyti, palikti pėdsakai. Tai kirtikliais iškapotos 48 stačiakampės duobutės.

Saugomos teritorijos. Valstybinės saugomų teritorijų tarnybos prie Aplinkos ministerijos LR saugomų teritorijų valstybės kadastro statistinėje ataskaitoje pateikiama informacija apie saugomas teritorijas, kurios yra Utenos r. sav.:

- 1 rezervatas – Ažvinčių (Gervėčių sengirės) gamtinis rezervatas (plotas teritorijoje – 19,984 ha iš 690,547 ha);
- 3 geologiniai draustiniai: Indubakių geologinis draustinis, Stabulankių geologinis draustinis, Vajelių geologinis draustinis, iš viso plotas – 28,489 ha;

- 3 geomorfologiniai draustiniai: Pakalnių geomorfologinis draustinis, Panatryčio geomorfologinis draustinis, Vaiskūnų geomorfologinis draustinis, plotas teritorijose – 724,405 ha iš 1 047,087 ha;
- 3 hidrografiniai draustiniai: Būkos hidrografinis draustinis, Juodupės hidrografinis draustinis, Pliaušės hidrografinis draustinis, plotas teritorijose – 862,927 ha iš 1 299,012 ha;
- 1 botaninis draustinis – Vyžuonų botaninis draustinis, iš viso plotas – 6,807 ha;
- 3 botaniniai-zoologiniai draustiniai: Knyčio botaninis-zoologinis draustinis, Minčiagirės botaninis- zoologinis draustinis, Ažuolijos botaninis-zoologinis draustinis, plotas teritorijose – 1 068,906 ha iš 1 364,938 ha;
- 3 telmologiniai draustiniai: Alių telmologinis draustinis, Alsuočio telmologinis draustinis, Balčių telmologinis draustinis, plotas teritorijose – 350,999 ha iš 381,367 ha;
- 1 etnokultūrinis draustinis – Varniškių kultūrinis draustinis, plotas – 19,682 ha;
- 7 kraštovaizdžio draustiniai: Aiseto kraštovaizdžio draustinis, Baluošo kraštovaizdžio draustinis, Benediktavo kraštovaizdžio draustinis, Tauragno kraštovaizdžio draustinis, Uteno kraštovaizdžio draustinis, Šiliniškių kraštovaizdžio draustinis, Žiezdrių kraštovaizdžio draustinis, plotas teritorijose – 6 448,722 ha iš 13 360,454 ha;
- valstybiniai parkai: nacionaliniai parkai (Aukštaitijos nacionalinis parkas, plotas teritorijose – 8 143,609 ha iš 40 974,766 ha), regioniniai parkai (Gražutės regioninis parkas, Labanoro regioninis parkas, plotas teritorijose – 2 921,974 ha iš 87 253,133 ha);
- „Natura 2000“ teritorijos: 8 buveinių apsaugai svarbios teritorijos – Alių pelkė, Aukštaitijos nacionalinis parkas, Gegužiakalnio miškas, Labanoro regioninis parkas, Nemeikščių apylinkės, Samanyčios pelkė, Vyžuonų šilas, Ažuolijos miškas, plotas teritorijose – 11 432,751 ha iš 86 739,906 ha; 2 paukščių apsaugai svarbios teritorijos – Labanoro giria, Vakarinė Aukštaitijos nacionalinio parko dalis, plotas teritorijose – 10 926,320 ha iš 87 988,250 ha.

Pagal svarbą ir unikalumą gamtos paveldo objektai skirstomi į valstybinės reikšmės (saugomus valstybės) ir saugomus savivaldybių. Savivaldybės saugomų objektų priežiūrai nepakanka biudžeto. Utenos rajone yra šie valstybės saugomi gamtos paveldo objektai: Akmuo „Mokas ir Mokiukas“ Šeimatis k.; Klykių ažuolas, Klykių k.; Varniškių II ažuolas, Varniškių k.; Varniškių liepa, Varniškių k.; Šuminų pušis, Šuminų k.; Šeimyniškių atodanga ir konglomerato uola, Šeimyniškių k.; Lygamiškio šaltinis, Lygamiškio k.; Vosgėlių akmuo, Vosgėlių k.; Pakalnių ažuolas, Pakalnių k.; Utenio akmuo, Viskėnų k.; Kartuvių kalnas, Vyžuonų vs. Utenos rajono savivaldybės saugomi gamtos paveldo objektai yra šie: Ažuolijos botaninis - zoologinis draustinis, Ažuolijos draustinio takas, Varniškių šaltinis; Laumės akmuo, Žiezdrių akmuo, Alių telmologinis draustinis; riedulys Laumės valtis (**R37**). Energijos gamybai populiarėja saulės kolektoriai, kurie yra įrengti visose Utenos rajono seniūnijose.

Gamtos ištekliai ir jų būklė atitinka VVG teritorijos viziją, Utenos rajono kaimiškoji teritorija turi ir konkurencinių pranašumų ir neišnaudotą galimybių, būtent lyginant su kitais Utenos apskrities rajonais.

Vietiniai gamtos ištekliai, susieti su gebėjimais, kompetencijomis - vietovės visuomenės gyvenimo kokybės lygio gerėjimo prielaida. Į teritorijos vizijoje užkoduotą tautinių ir bendruomeninių vertybių puoselėjimą taip pat įeina ir gamtos išteklių saugojimo ir tvaraus jų naudojimo sąvokos.

Utenos rajono miestelių ir kaimų erdvės turi savo resursus, potencialą: tai kraštovaizdis, istorija, kultūrinis paveldas, vietovės pojūtis (sense of place), kasdienės praktikos ir kita, kas betarpiškai susieta su gausiais Utenos rajono gamtos ištekliais.

Dėmesys darnios plėtros principams bei darniai regionų plėtrai atsispindi Nacionaliniame pažangos plane 2021-2030 (toliau - NPP). Viename iš NPP uždavinių numatoma geriau išnaudoti turizmo sektoriaus potencialą šalies pažangai - laikantis darnumo principų ir taikant inovatyvius sprendimus, skaitmeninimo galimybes, specializuojant paslaugas konkrečioms rinkoms, tikslinėms grupėms. Plane numatoma subalansuotai ir tvariai plėtoti aktualias turizmo sektoriaus kryptis, didinant turizmo sektoriaus srityje kuriamą pridėtinę vertę ir mažinant sezoniskumą, ypač daug dėmesio skirti vietos ir regionų savitumui, skatinti keliautojus daugiau laiko praleisti šalies regionuose.

Taigi teminė strategija, orientuota į turizmo plėtrą, padėtų atskleisti Utenos rajono savitumą, o turistų lankomo Utenos turistinio regiono kompetencija padidintų regiono patrauklumą ir vietos gyventojams ir keliautojams, teikiant aukštos kokybės, naujoviškus, pridėtinę vertę teikiančius produktus.

Įgyvendinus parengtą teminę strategiją „Socialinės įtraukties ir kaimo ekonomikos skatinimas plėtojant turizmą Utenos rajone 2024-2028 m.“ būtų galima maksimaliai priartėti prie numatytos VVG teritorijos vizijos: Utenos regionas 2030 m. patraukli ir saugi gyventi ir dirbti vietovė, kurioje puoselėjami gamtos ir kultūros ištekliai. Kaimo gyventojai verslūs, sugebantys išreikšti save, bendraujantys ir bendradarbiaujantys piliečiai, turintys galimybes naudotis naujausiomis technologijomis, puoselėjantys tautines ir bendruomenines vertybes, besiorientuojantys į ateitį.

1.9. Papildoma informacija. UTENOS REGIONO VIETOS VEIKLOS GRUPĖS patirtis, rengiant ir įgyvendinant temines strategijas ir projektus, skirtus turizmo plėtrai Utenos regione

Turistinės vietovės išskirtinumas pastaraisiais dešimtmečiais tapo ypatingai svarbus, nes būtent jis formuoja nacionalinį ar regiono įvaizdį. Utenos regionas priskiriamas prie prioritetinių Lietuvos turizmo plėtros regionų, nes regione yra gausu turistinių išteklių ir yra galimybės plėtoti darnųjį ir kultūrinį turizmą išsaugant natūralią gamtinę ir kultūrinę aplinką.

Turizmo veiklai plėtoti Utenos rajone idealus įrankis yra asociacija, kuri apjungia visų sektorių: verslo, ne pelno ir valdžios atstovus ir veikia pagrindu „iš apačios į viršų“. Tai asociacija - UTENOS REGIONO VIETOS VEIKLOS GRUPĖ. Matydama turizmo veiklos teikiamą naudą ir potencialais galimybėmis, UTENOS REGIONO VIETOS VEIKLOS GRUPĖ parengė ir 2015 m. gruodžio 23 d. patvirtino UTENOS REGIONO VIETOS VEIKLOS GRUPĖS turizmo komunikacijos ir rinkodaros plėtros programą 2016-2023 metams (toliau – Programa) **(R38)**.

Ši Programa buvo panaudota rengiant Utenos rajono savivaldybės turizmo plėtros strategiją 2022-2026 metams ir ją įgyvendinant **(R39)**.

Programa buvo parengta siekiant nustatyti Utenos krašto turizmo plėtros tikslus ir uždavinius, kurie apima konkurencingų turizmo produktų ir paslaugų kūrimą, turizmo infrastruktūros ir paslaugų plėtrą, palankios turizmo verslui aplinkos kūrimą ir skatinimą, veiksmingų rinkodaros ir komunikacijos priemonių diegimą taikant LEADER principus.

Įgyvendinant programą nuveikti darbai ir įgyvendinti projektai:

1. Siekiant nuosekliai populiarinti Utenos rajono turizmo traukos objektus ir veiklas buvo kreipiamas dėmesys į Utenos krašto turistinės vietovės įvaizdį ir užtikrinama aktyvi informacijos sklaida, ypatingą dėmesį skiriant elektroninių rinkodaros priemonių kūrimui ir taikymui. Programos prioritetas yra elektroninių ryšių ir inovatyvių informavimo priemonėms, vykdoma aktyvi sklaida turizmo rinkose, atsižvelgiant į vietos turizmo produktus, remiant ir skatinant turizmo sektorių ryšius, mobilųjį turizmą, siekiant didinti Utenos regiono, jo turizmo sektoriaus ir turizmo rūšių pozicionavimą ir žinomumą internetinėse paieškos sistemose, socialiniuose tinkluose, parodose, internete ir atvykstamojo turizmo prioritetinėse rinkose.

Problema, kad unikalus gamtos ir kultūros paveldo objektais Utenos rajonas neatsiskleidžia savo rajono gyventojams ir neatsiskleidžia Lietuvos ir užsienio svečiams turimų šių resursų: tradicinių švenčių, amatų, šiuolaikinio meno, urbanistikos paveldo objektų, skaidriavandenių ežerų - tinkamų nardymui, žvejybai ir rekreacijai, unikalių dvarų - potencialių kultūros paveldo erdvių bei piliakalnių, kurių reikšmė Lietuvos istorijai yra nenuginčijama, o koncentracija yra gausiausia Lietuvoje, ėmėsi spręsti UTENOS REGIONO VIETOS VEIKLOS GRUPĖ. Turėdami gebėjimų ir norėdami paviesti savojo krašto gamtos ir kultūros resursus rengėme, laimėjome du projektus, kuriuos įgyvendinome Europos regioninės plėtros fondo lėšomis pagal 2014–2020 m. Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos 5 prioriteto „Aplinkosauga, gamtos išteklių darnus naudojimas ir prisitaikymas prie klimato kaitos“ įgyvendinimo priemonės Nr. 05.4.1-LVPA-K-808 „Prioritetinių turizmo plėtros regionų e-rinkodara“. **(R40)**.

Pirmasis projektas „Utenos regione išsaugoto gamtos ir sukurto kultūros vertybių paveldo lankomumo ir žinomumo didinimas“ (Nr. S-05.4.1-LVPA-K808-01-0012), kurio tikslas naudojant e-rinkodaros priemones didinti Utenos regiono lankomumą ir žinomumą bei gerinti jo kaip prioritetinio turizmo regiono įvaizdį per kultūros paveldo objektus: tradicines šventes, amatus, šiuolaikinį meną, urbanistikos paveldo objektus. Buvo įgyvendinamas 2016-2018 m.

Bendra projekto vertė – 95 667,10 Eur

Paramos suma – 81 317,04 Eur

15 procentų prisidėjimas – 14350,06 Eur projekto partnerio Utenos rajono savivaldybės lėšomis.

Projekto rezultatai: sukurti 64 filmukai apie Utenos regiono tradicines šventes, amatus, šiuolaikinį meną, urbanistikos paveldo objektus, padaryta daugiau nei 12 000 nuotraukų, surinkta per 500 puslapių teksto apie Utenos krašto kultūros paveldo objektus ir šis tekstas išverstas į anglų bei rusų kalbas. Visa informacija patalpinta sukurtame interneto puslapyje: www.utenago.lt bei parengtas visų šių objektų interaktyvus žemėlapis.

Antrasis projektas „Nepelnytai užmirštų žmonių ir vietų svarbių vietos bendruomenei pažinimas ir plėtra pritaikant inovacijas“ (Nr. S-05.4.1-LVPA-K808-02-0012)

Projekto tikslas: e-rinkodaros priemonėmis didinti dvarų, piliakalnių bei vandens telkinių – esančių Utenos rajone lankomumą ir žinomumą.

Bendra projekto vertė – 105 047,39 Eur, Paramos suma – 82 406,10 Eur, Prisidėjimas – 22 637,71 Eur projekto partnerio - Utenos rajono savivaldybės lėšomis. Buvo įgyvendinamas 2019-2020 m.

Projekto rezultatai: projekto inovatyvioji dalis yra ta, kad nepelnytai užmirštos Utenos krašto gamtos ir kultūros vertybėms pristatyti sukurtas virtualios realybės filmukas. Projekto dėka yra skirtas deramas dėmesys menininkei Marianai Veriovinai, kurios kūrybinis palikimas yra labai gerai žinomas Vakarų Europoje, o labai menkai žinomas Lietuvoje, nors dalis kūrybinio palikimo yra sukurta būtent Vyžuonėlių dvare, o dabar tie kūriniai yra didžiųjų Europos miestų muziejų saugomose kolekcijose.

Sukurtas interneto puslapis www.ugo.utenosvvg.lt kuriame: informacija lietuvių anglų, vokiečių ir rusų kalbomis apie 15 dvarų, 30 piliakalnių 30 ežerų, 5 upes ir 5 tvenkinius esančius Utenos rajone bei parengtas visų šių objektų interaktyvus žemėlapis.

Šių dviejų projektų rezultatai, kaip pridėtinė vertė, yra viešai paskelbta ir ja gali naudotis asmenys ir organizacijos, kurie dirba Utenos krašto visuomenės kultūrinės tapatybės išsaugojimo ir aktualizavimo srityje. Tiems, kas rūpinasi kultūros paveldu, jo pritaikymu visuomenės ugdymo, kultūrinės tapatybės stiprinimo, socialinių poreikių tenkinimo srityse ar kuria ir plėtoja verslą.

Bendradarbiaujant su vietos partneriais, partneriais iš kitų Lietuvos regionų bei ES valstybių, buvo rengti ir įgyvendinti bendri vietiniai, regioniniai ir tarptautiniai turizmo rinkodaros projektai: **(R41)** Programa parengta siekiant, kad turizmas, kaip viena iš potencialių Utenos rajono ūkio šakų, būtų plėtojama ir prisidėtų prie Vietos plėtros strategijos (VPS) įgyvendinimo, kitų rengiamų ir padėtų kooperuoti žmogiškuosius ir finansinius išteklius, padėtų didinti gyventojų pajamas, kurti naujas verslo nišas, pritraukti privačių investicijų, kurti naujas darbo vietas ir taip didinant turizmo vietovės konkurencingumą.

Turizmas yra svarbus daugelio Europos regionų plėtrai tame tarpe Utenos rajonui. Poreikis didinti regionų patrauklumą skatina vis daugiau vietovių imtis darnios ir nekenksmingos aplinkai veiklos. Ne išimtis yra ir Utenos regionas, kur darnus turizmas yra svarbus siekiant išsaugoti bei pagerinti kultūros ir gamtos paveldą – pradedant menais ir baigiant tradiciniais amatais arba biologinės įvairovės išsaugojimu. Turizmo vystymas turi teigiamos įtakos darbo vietų kūrimui ir ekonomikos augimui.

Turizmas – tai veikla, kuri apima įvairių suinteresuotųjų šalių veiksmus įvairiais lygmenimis, nes jie tiesiogiai ir netiesiogiai įtakoja turizmo plėtrą. Siekiant paskatinti darnią turizmo plėtrą UTENOS REGIONO VIETOS VEIKLOS GRUPĖ nuo įsisteigimo palaikė dialogą ir kūrė partnerystę tarp turizmo sektoriaus dalyvių Utenos rajone. Įgyvendinant aukščiau išvardintus projektus skatinome vietos valdžios institucijas, verslą ir ne pelno sektorių planuojant bet kokią savo veiklą, įvertinti jos galimą poveikį aplinkai, žmogui, visuomenei ir kultūrai.

Išskirtinė Utenos regiono gamtos ir kultūros objektų gausa sudaro galimybes didinti šios turizmo vietovės konkurencingumą t.y. kurti turistinės vietovės prekinį ženklą, paverčiant iš potencialaus į pridėtinę vertę kuriančio ūkio šaką, dabar jau tiesiogiai per teminę UTENOS REGIONO VIETOS VEIKLOS GRUPĖS vietos plėtros strategiją „Socialinės įtraukties ir kaimo ekonomikos skatinimas plėtojant turizmą Utenos rajone 2024-2028 m.“

2. VVG teritorijos stiprybės, silpnybės, galimybės ir grėsmės (SSGG)

Žr. VPS II dalies (Excel) 2 lapą.

	Stiprybės	Teiginį pagrindžiančio situacijos analizės rodiklio Nr.	Susijusių VVG teritorijos poreikių skaičius
1 stiprybė	Graži gamta ir aplinka (palankios sąlygos turizmui)	R2; R4; R5; R6; R7; R8; R9; R10; R11; R12	4
2 stiprybė	Lokacija (susisiekimasis su rajono centru). Geografinė padėtis. Magistralinis kelias (A6)	R1	3
3 stiprybė	Plėtojamos kaimo bendruomenės iniciatyvos, ryšiai su kitomis organizacijomis. Bendruomenės vienybė ir tradiciniai renginiai	R3; R13; R14; R15; R16; R17; R18; R19; R20; R25; R28; R30; R31; R32; R39;	6
4 stiprybė	Jaunėja gyventojai	R41 R22	1

5 stiprybė	Kai kuriose seniūnijose dar veikiančios ugdymo įstaigos	R29; R30	1
6 stiprybė	Įvairus vietinis verslas (Savarankiškai dirbančių asmenų veiklos suteikiančios darbo vietas)	R16; R27; R32	4
7 stiprybė	Patalpos ir erdvės bendruomenei, verslui, renginiams (sportiniai, bendruomeniniai)	R16; R28; R29	5
8 stiprybė	Rūpinimasis senais žmonėmis	R24; R26; R28; R29; R32	2
9 stiprybė	Etnokultūra. Didelis menininkų potencialas. Istorinė praeitis (įžymūs žmonės, pastatai, įvykiai, vietovės)	R30; R32; R38; R40	6
10 stiprybė	Kultūros ir architektūros paveldo pastatai, gamtos paveldas	R34; R35; R36; R37; R38; R40	1
	Silpnybės	Teiginį pagrindžiančio situacijos analizės rodiklio Nr.	
1 silpnybė	Įvairių paslaugų trūkumas (susisiekimo, socialinės paslaugos, pašto, maitinimas, kirpykla, skalbykla, pramogos, autoremontas). Užimtumo paslaugų trūkumas.	R15; R16; R20; R21; R33	4
2 silpnybė	Neasfaltuoti, prastos būklės keliai, šaligatviai. Lėšų trūkumas kelių priežiūrai. Dviračių, pėsčiųjų takų trūkumas.	R15; R16	3
3 silpnybė	Nedarbas. Mažai darbo vietų. Verslumo trūkumas. Darbingo amžiaus žmonių trūkumas.	R15, R16; R21; R27; R33	3
4 silpnybė	Trūksta iniciatyvių žmonių. Gyventojų abejingumas (pasyvumas). Nenoras, abejingumas įsijungiant į bendruomenės gyvenimą	R15, R16; R21; R23; R24	1
5 silpnybė	Blogėjanti demografinė padėtis	R21; R24; R27	4
6 silpnybė	Traukos objektų nebuvimas. Visuomeninių erdvių, poilsiaviečių trūkumas. Turizmo plėtros stoka	R15; R16; R20	4
7 silpnybė	Bendradarbiavimo trūkumas tarp vietos įstaigų	R15; R16; R20	1
8 silpnybė	Nėra centralizuotos nuotekų sistemos	R15; R24	1
9 silpnybė	Rajono valdžios abejingumas	R15; R17; R18; R19; R20	1
10 silpnybė	Silpnas internetas (ne visoje teritorijoje). Nėra galimybės prisijungti prie plačiajuosčio interneto	R15	1
	Galimybės	Teiginį pagrindžiančio rodiklio Nr. ar kitas informacijos šaltinis	
1 galimybė	Kaimo turizmo ir rekreacijos paslaugų plėtra. Viešųjų erdvių infrastruktūra ir jos sutvarkymas. Vandens ir žiemos pramogos, mėgėjiška žūklė, dviračių takai. Lankytinų objektų maršrutai, parkai.		5
2 galimybė	Įvairių paslaugų plėtra ir kūrimas kaimo vietovėse		4

3 galimybė	Esamų verslų stiprinimas ir naujų verslų kūrimas		4
4 galimybė	Bendruomenės stiprinimas, tarpbendruomeniniai, žaliosios energetikos ir kt. projektai		3
5 galimybė	Senų objektų atnaujinimas. Esamų objektų plėtra ir įveiklinimas		4
6 galimybė	Vietinių maisto produktų gamybos skatinimas suteikiant info turistams (daržovės, sūriai, arbatžolės, vaistažolės, grybai, medus, uogos, vaisiai). Vietinių/ekologinių maisto produktų turgavietė		5
7 galimybė	Naujų gyventojų įtraukimas į bendruomenę. Gyventojų užimtumo galimybės. Jaunų šeimų įtraukimas į veiklas		3
8 galimybė	Skirtingų sektorių bendravimo galimybės		2
9 galimybė	Emigrantų sugrįžimas. Migrantų, kraštiečių pritraukimas		5
10 galimybė	Mažos bendruomeniškos ugdymo įstaigos. Stovyklos-dienos centrai mokyklos patalpose		1
	Grėsmės	Teiginį pagrindžiančio rodiklio Nr. ar kitas informacijos šaltinis	
1 grėsmė	Pasyvi bendruomenė. Žmonių nesutarimai. Lyderių stoka, Bendruomenių lyderių skatinimo nebuvimas. Žmogiškųjų išteklių trūkumas		1
2 grėsmė	Blogėjanti demografinė padėtis		4
3 grėsmė	Didėjantis skirtumas tarp kaimo ir miesto		5
4 grėsmė	Švietimo įstaigų išnykimas (jaunų šeimų išnykimas). Vaikai vyksta mokytis į rajono centrą. Privačių švietimo įstaigų žlugdimas (rajono mastu)		4
5 grėsmė	Vietos valdžios požiūris, bendravimas su bendruomenėmis. Biurokratija		1
6 grėsmė	Ilgalaikių bedarbių motyvacijos nebuvimas		4
7 grėsmė	Mažos pajamos jaunimui pritraukti. Nebėra laisvos žemės jauniems ūkininkams		4
8 grėsmė	Senų žmonių vienišumas		2
9 grėsmė	Finansavimo tęstinumo neužtikrinimas, nepastovumas (veikloms)		2
10 grėsmė	Etnografinės medinės architektūros išnykimas (renovuojant pastatus)		1

3. VVG teritorijos poreikiai ir jų pagrindimas

3.1. VVG teritorijos poreikių sąrašas

Žr. VPS II dalies (Excel) 3 lapą.

1	2
Poreikio numeris	Poreikis
1 poreikis	Skatinti verslų kūrimąsi Utenos rajone.
2 poreikis	Skatinti Utenos rajono kaimo gyventojų ir kaimo bendruomenių verslo iniciatyvas.
3 poreikis	Didinti Utenos rajono kaimo gyventojų verslumą ir socialinę įtrauktį.
4 poreikis	Moderniai ir tausiai naudoti gamtos ir kultūros išteklius, užtikrinant ir išlaikant patrauklias gyvenimo sąlygas Utenos rajone.
5 poreikis	Skatinti Utenos rajono kaimo ekonomiką didinant viešųjų paslaugų prieinamumą.
6 poreikis	Mokymų pagalba aktyvinti VVG teritorijos gyventojus įsitraukti į vietos bendruomenių veiklas.

3.2. VVG teritorijos poreikių pagrindimas

Žr. VPS II dalies (Excel) 4.1 lapą.

	1 poreikis
Poreikis	Skatinti verslų kūrimąsi Utenos rajone.
Poreikio sąsaja su stiprybėmis ir (arba) galimybėmis	Utenos rajono gamta ir aplinka yra palanki turizmo, įvairių paslaugų ir kitų verslų kūrimuisi ir plėtrai. Ne visose seniūnijose išnaudojami esami resursai (Kultūros ir architektūros paveldo pastatai, gamtos paveldas) palankūs verslui. Utenos rajone gyvena daug amatininkų, menininkų, kurių potencialas yra nepilnai išnaudojamas verslui.
Poreikio sąsaja su silpnybėmis ir (arba) grėsmėmis	0
Poreikio sąsaja su situacijos analizės rodikliais (poreikio dydžio, problemos masto, intervencijos poreikio kiekybinis pagrindimas)	0
Poreikio sąsaja su aukštesnio lygmens strateginiais dokumentais	0
Poreikio sąsaja su VVG teritorijos gyventojų nuomone	Į VVG teritorijos gyventojų nuomonę atsižvelgta darant SSSG analizę, internetinę apklausą bei gyvų konsultacijų metu.
Poreikį tenkinančių VPS priemonių skaičius	1

Susijęs nacionalinis poreikis 1	h.1. Skatinti kaimo gyventojų ir kaimo bendruomenių verslo iniciatyvas
Susijęs nacionalinis poreikis 2	h.2. Didinti kaimo gyventojų užimtumą ir socialinę įtrauktį
Susijęs nacionalinis poreikis 3	Netaikoma
Ar poreikis siejasi su rezultato rodikliu R.3 (skaitmeninės technologijos; pilnas rodiklio pavadinimas 6 lape)?	Ne
Ar poreikis siejasi su rezultato rodikliu R.37 (darbo vietos; pilnas rodiklio pavadinimas 6 lape)?	Taip
Poreikis siejasi su rezultato rodikliu R.39 (kaimo verslai; pilnas rodiklio pavadinimas 6 lape)	Ne
Poreikis siejasi su rezultato rodikliu R.41 (paslaugos ir infrastruktūra; pilnas rodiklio pavadinimas 6 lape)	Ne
Poreikis siejasi su rezultato rodikliu R.42 (socialinė įtrauktis; pilnas rodiklio pavadinimas 6 lape)	Ne
2 poreikis	
Poreikis	Skatinti Utenos rajono kaimo gyventojų ir kaimo bendruomenių verslo iniciatyvas.
Poreikio sąsaja su stiprybėmis ir (arba) galimybėmis	0
Poreikio sąsaja su silpnybėmis ir (arba) grėsmėmis	Utenos rajono gyventojai kaip silpnybes nurodė, kad jų seniūnijose trūksta įvairių paslaugų: susisiekimo, maitinimo, kirpyklos, skalbyklos, užimtumo ir kt. Taip pat yra mažai darbo vietų, nėra verslo iniciatyvų. Šios silpnybės išryškėjo visame Utenos rajone kadangi nėra efektyviai skatinamos kaimo gyventojų ir kaimo bendruomenių verslo iniciatyvos, todėl būtina šias iniciatyvas skatinti.
Poreikio sąsaja su situacijos analizės rodikliais (poreikio dydžio, problemos masto, intervencijos poreikio kiekybinis pagrindimas)	0
Poreikio sąsaja su aukštesnio lygmens strateginiais dokumentais	0
Poreikio sąsaja su VVG teritorijos gyventojų nuomone	Į VVG teritorijos gyventojų nuomonę atsižvelgta darant SSGG analizę, internetinę apklausą bei gyvų konsultacijų metu.

Poreikį tenkinančių VPS priemonių skaičius	2
Susijęs nacionalinis poreikis 1	h.1. Skatinti kaimo gyventojų ir kaimo bendruomenių verslo iniciatyvas
Susijęs nacionalinis poreikis 2	Netaikoma
Susijęs nacionalinis poreikis 3	Netaikoma
Ar poreikis siejasi su rezultato rodikliu R.3 (skaitmeninės technologijos; pilnas rodiklio pavadinimas 6 lape)?	Ne
Ar poreikis siejasi su rezultato rodikliu R.37 (darbo vietos; pilnas rodiklio pavadinimas 6 lape)?	Ne
Poreikis siejasi su rezultato rodikliu R.39 (kaimo verslai; pilnas rodiklio pavadinimas 6 lape)	Taip
Poreikis siejasi su rezultato rodikliu R.41 (paslaugos ir infrastruktūra; pilnas rodiklio pavadinimas 6 lape)	Ne
Poreikis siejasi su rezultato rodikliu R.42 (socialinė įtrauktis; pilnas rodiklio pavadinimas 6 lape)	Ne
	3 poreikis
Poreikis	Didinti Utenos rajono kaimo gyventojų verslumą ir socialinę įtrauktį.
Poreikio sąsaja su stiprybėmis ir (arba) galimybėmis	0
Poreikio sąsaja su silpnybėmis ir (arba) grėsmėmis	Įvairių paslaugų trūkumas, bedarbystė, blogėjanti demografinė padėtis, didėjantys skirtumai tarp miesto ir kaimo, pagyvenusių žmonių vienišumas rodo poreikį didinti Utenos rajono kaimo gyventojų verslumą ir socialinę įtrauktį.
Poreikio sąsaja su situacijos analizės rodikliais (poreikio dydžio, problemos masto, intervencijos poreikio kiekybinis pagrindimas)	0
Poreikio sąsaja su aukštesnio lygmens strateginiais dokumentais	0
Poreikio sąsaja su VVG teritorijos gyventojų nuomone	Į VVG teritorijos gyventojų nuomonę atsižvelgta darant SSGG analizę, internetinę apklausą bei gyvų konsultacijų metu.
Poreikį tenkinančių VPS priemonių skaičius	2

Susijęs nacionalinis poreikis 1	h.2. Didinti kaimo gyventojų užimtumą ir socialinę įtrauktį
Susijęs nacionalinis poreikis 2	Netaikoma
Susijęs nacionalinis poreikis 3	Netaikoma
Ar poreikis siejasi su rezultato rodikliu R.3 (skaitmeninės technologijos; pilnas rodiklio pavadinimas 6 lape)?	Ne
Ar poreikis siejasi su rezultato rodikliu R.37 (darbo vietos; pilnas rodiklio pavadinimas 6 lape)?	Ne
Poreikis siejasi su rezultato rodikliu R.39 (kaimo verslai; pilnas rodiklio pavadinimas 6 lape)	Ne
Poreikis siejasi su rezultato rodikliu R.41 (paslaugos ir infrastruktūra; pilnas rodiklio pavadinimas 6 lape)	Ne
Poreikis siejasi su rezultato rodikliu R.42 (socialinė įtrauktis; pilnas rodiklio pavadinimas 6 lape)	Taip
	4 poreikis
Poreikis	Moderniai ir tausiai naudoti gamtos ir kultūros išteklius, užtikrinant ir išlaikant patrauklias gyvenimo sąlygas Utenos rajone.
Poreikio sąsaja su stiprybėmis ir (arba) galimybėmis	Atsižvelgiant į tai, kad viena iš pagrindinių stiprybių yra graži gamta ir aplinka, palanki vystyti turizmui, bei matomos galimybės kaimo turizmo ir rekreacijos paslaugų plėtrai, viešųjų erdvių infrastruktūrai ir jos sutvarkymui, vandens ir žiemos pramogoms, mėgėjiškai žūklei, dviračių takams, lankytinų objektų maršrutams yra poreikis plėtoti tvarųjį turizmą bei verslus.
Poreikio sąsaja su silpnybėmis ir (arba) grėsmėmis	0
Poreikio sąsaja su situacijos analizės rodikliais (poreikio dydžio, problemos masto, intervencijos poreikio kiekybinis pagrindimas)	0
Poreikio sąsaja su aukštesnio lygmens strateginiais dokumentais	0
Poreikio sąsaja su VVG teritorijos gyventojų nuomone	Į VVG teritorijos gyventojų nuomonę atsižvelgta darant SSGG analizę, internetinę apklausą bei gyvų konsultacijų metu.

Poreikį tenkinančių VPS priemonių skaičius	2
Susijęs nacionalinis poreikis 1	h.4 . Modernizuoti kaimo vietoves didinant gyvenimo sąlygų jose patrauklumą
Susijęs nacionalinis poreikis 2	Netaikoma
Susijęs nacionalinis poreikis 3	Netaikoma
Ar poreikis siejasi su rezultato rodikliu R.3 (skaitmeninės technologijos; pilnas rodiklio pavadinimas 6 lape)?	Ne
Ar poreikis siejasi su rezultato rodikliu R.37 (darbo vietos; pilnas rodiklio pavadinimas 6 lape)?	Ne
Poreikis siejasi su rezultato rodikliu R.39 (kaimo verslai; pilnas rodiklio pavadinimas 6 lape)	Ne
Poreikis siejasi su rezultato rodikliu R.41 (paslaugos ir infrastruktūra; pilnas rodiklio pavadinimas 6 lape)	Taip
Poreikis siejasi su rezultato rodikliu R.42 (socialinė įtrauktis; pilnas rodiklio pavadinimas 6 lape)	Ne
	5 poreikis
Poreikis	Skatinti Utenos rajono kaimo ekonomiką didinant viešųjų paslaugų prieinamumą.
Poreikio sąsaja su stiprybėmis ir (arba) galimybėmis	0
Poreikio sąsaja su silpnybėmis ir (arba) grėsmėmis	Poreikis yra labai aktualus, kadangi visoje kaimiškoje rajono teritorijoje trūksta įvairių paslaugų. Didėjantis viešųjų paslaugų prieinamumas mažintų didėjantį skirtumą tarp miesto ir kaimo, spręstų bedarbystės ir kitas socialines problemas.
Poreikio sąsaja su situacijos analizės rodikliais (poreikio dydžio, problemos masto, intervencijos poreikio kiekybinis pagrindimas)	0
Poreikio sąsaja su aukštesnio lygmens strateginiais dokumentais	0
Poreikio sąsaja su VVG teritorijos gyventojų nuomone	Į VVG teritorijos gyventojų nuomonę atsižvelgta darant SSGG analizę, internetinę apklausą bei gyvų konsultacijų metu.
Poreikį tenkinančių VPS priemonių skaičius	1

Susijęs nacionalinis poreikis 1	h.1. Skatinti kaimo gyventojų ir kaimo bendruomenių verslo iniciatyvas
Susijęs nacionalinis poreikis 2	h.2. Didinti kaimo gyventojų užimtumą ir socialinę įtrauktį
Susijęs nacionalinis poreikis 3	h.4 . Modernizuoti kaimo vietoves didinant gyvenimo sąlygų jose patrauklumą
Ar poreikis siejasi su rezultato rodikliu R.3 (skaitmeninės technologijos; pilnas rodiklio pavadinimas 6 lape)?	Ne
Ar poreikis siejasi su rezultato rodikliu R.37 (darbo vietos; pilnas rodiklio pavadinimas 6 lape)?	Ne
Poreikis siejasi su rezultato rodikliu R.39 (kaimo verslai; pilnas rodiklio pavadinimas 6 lape)	Ne
Poreikis siejasi su rezultato rodikliu R.41 (paslaugos ir infrastruktūra; pilnas rodiklio pavadinimas 6 lape)	Taip
Poreikis siejasi su rezultato rodikliu R.42 (socialinė įtrauktis; pilnas rodiklio pavadinimas 6 lape)	Ne
6 poreikis	
Poreikis	Mokymų pagalba aktyvinti VVG teritorijos gyventojus įsitraukti į vietos bendruomenių veiklas.
Poreikio sąsaja su stiprybėmis ir (arba) galimybėmis	0
Poreikio sąsaja su silpnybėmis ir (arba) grėsmėmis	Didžiausios Utenos rajono grėsmės yra: bendruomenių pasyvumas, žmonių nesutarimai, lyderių stoka, bendruomenių lyderių skatinimo nebuvimas. Todėl yra svarbu aktyvinti vietos gyventojus įtraukiant į vietos bendruomenių veiklas, įvairius mokymus – lyderystės, projektų rašymo, gerosios patirties pasidalinimo renginius. Mokymų metu atsirastų galimybės plėtoti įvairius bendruomenės stiprinimo, tarpbendruomeninius ir kt. projektus.
Poreikio sąsaja su situacijos analizės rodikliais (poreikio dydžio, problemos masto, intervencijos poreikio kiekybinis pagrindimas)	0
Poreikio sąsaja su aukštesnio lygmens strateginiais dokumentais	0

Poreikio sąsaja su VVG teritorijos gyventojų nuomone	Į VVG teritorijos gyventojų nuomonę atsižvelgta darant SSGG analizę, internetinę apklausą bei gyvų konsultacijų metu.
Poreikį tenkinančių VPS priemonių skaičius	4
Susijęs nacionalinis poreikis 1	k.4. Mažinti skaitmeninę atskirtį žemės ūkyje ir kaimo vietovėse
Susijęs nacionalinis poreikis 2	h.2. Didinti kaimo gyventojų užimtumą ir socialinę įtrauktį
Susijęs nacionalinis poreikis 3	c.1. Skatinti ūkių bendradarbiavimą, įskaitant gamintojų organizacijų kūrimąsi
Ar poreikis siejasi su rezultato rodikliu R.3 (skaitmeninės technologijos; pilnas rodiklio pavadinimas 6 lape)?	Taip
Ar poreikis siejasi su rezultato rodikliu R.37 (darbo vietos; pilnas rodiklio pavadinimas 6 lape)?	Ne
Poreikis siejasi su rezultato rodikliu R.39 (kaimo verslai; pilnas rodiklio pavadinimas 6 lape)	Ne
Poreikis siejasi su rezultato rodikliu R.41 (paslaugos ir infrastruktūra; pilnas rodiklio pavadinimas 6 lape)	Ne
Poreikis siejasi su rezultato rodikliu R.42 (socialinė įtrauktis; pilnas rodiklio pavadinimas 6 lape)	Ne

4. VPS temos pagrindimas (pildoma teminėms VPS)

VPS temos pasirinkimą „Socialinės įtraukties ir kaimo ekonomikos skatinimas plėtojant turizmą Utenos rajone 2024-2028 m.“ nulėmė atlikta teritorijos situacijos ir poreikių analizė, o kiekvienos seniūnijos gyventojams pristačius apibendrintus analizių duomenis palanki gyventojų nuomonė, kuri pasireiškė kūrybiškumu atliekant papildomas VPS rengimo veiklas. Taigi strategijos rengimo grupei nuvykus į kiekvieną Utenos rajono seniūniją dalyvaujant gyventojams, nes jie yra geriausi savo vietovės ekspertai ir resursų kūrėjai, buvo surengtos vietovės kartografavimo kūrybinės dirbtuvės MAPPING → VISIONING → CO-DESIGN (Trevor Davis).

Buvo identifikuotas kiekvienos vietovės tapatumas: gamtos ir kultūros objektai, žmonės, veiklos. Taip pat spalvos, kvapai, garsai, pojūčiai. Buvo kuriami inovatyvūs kvapai, spalvų ir pojūčių maršrutai ir tinklai tarp seniūnijų (priede Nr.5 pateikiamos sukurtos vėliavos, bei identifikuoti kvapai, garsai, pojūčiai). Įgyvendinant naująją teminę strategiją, skirtą turizmo plėtrai, vietos projektų pagalba bus galimybė praktiškai kurti ir išbandyti gilesnius vietovių tapatumo stiprinimo scenarijus (ką patirti, ką sužinoti, ką nuveikti kiekvienoje seniūnijoje, bei kurti inovatyvius turizmo maršrutų tinklus tarp seniūnijų Utenos rajone.

Pasirinktą temą pagrindžia šie teritorijos situacijos analizės rodikliai: R2; R3,R4; R5; R6; R7; R8; R9; R10; R11; R12; R13; R14; R15; R16; R17; R18; R19; R20; R25; R28; R30; R31; R32; R34; R35; R36; R37;R38; R39; R40;R41.

Pasirinktą temą pagrindžia šie SSGG analizės teiginiai: Graži gamta ir aplinka (palankios sąlygos turizmui), Lokacija (susisiekimasis su rajono centru). Geografinė padėtis. Magistralinis kelias (A6), Plėtojamos kaimo bendruomenės iniciatyvos, ryšiai su kitomis organizacijomis. Bendruomenės vienybė ir tradiciniai renginiai, Etnokultūra. Didelis

menininkų potencialas. Istorinė praeitis (įžymūs žmonės, pastatai, įvykiai, vietovės), Kultūros ir architektūros paveldo pastatai, gamtos paveldas

Šie VVG poreikiai yra susiję su pasirinkta tema:

- Skatinti verslų kūrimąsi Utenos rajone.
- Skatinti Utenos rajono kaimo gyventojų ir kaimo bendruomenių verslo iniciatyvas.
- Didinti Utenos rajono kaimo gyventojų verslumą ir socialinę įtrauktį.
- Moderniai ir tausiai naudoti gamtos ir kultūros išteklius, užtikrinant ir išlaikant patrauklias gyvenimo sąlygas Utenos rajone.
- Skatinti Utenos rajono kaimo ekonomiką didinant viešųjų paslaugų prieinamumą.
- Mokymų pagalba aktyvinti VVG teritorijos gyventojus įsitraukti į vietos bendruomenių veiklas.

Teritorijos gyventojų nuomonė apie pasirinktą temą yra teigiama.

5. VVG pristatymas ir vertybės, VVG teritorijos vizija iki 2030 m. ir VVG misija

5.1. Apibendrinta informacija apie VVG

5.1.1. VVG įsteigimo data	2008-12-22
5.1.2. VVG būstinės adresas	Taikos g. 6. Utena, Utenos rajono sav.
5.1.3. VVG narių skaičius	36 VVG narių sąrašas pateiktas 1 priede.
5.1.4. VVG kolegialaus valdymo organo narių skaičius	15 VVG kolegialaus valdymo organo narių sąrašas pateiktas 2 priede.
5.1.5. VPS administracijos darbuotojų ir etatų skaičius	Darbuotojų skaičius: 3 Etatų skaičius: 3 VPS administracijos darbuotojų sąrašas pateiktas 3 priede.
5.1.6. VVG pirmininkas	Jolita Umbrasienė
5.1.7. VVG kolegialaus valdymo organo pirmininkas	Irena Juotkienė
5.1.8. VPS administravimo vadovas	Jolita Umbrasienė

5.2. Apibendrinta informacija apie VVG kolegialaus valdymo organo sudėtį

Žr. VPS II dalies (Excel) 18 lapą.

1	2	3
VVG kolegialaus valdymo organo narių skaičius, iš viso	15	(teikiant VPS)
Narių pasiskirstymas pagal sektorius:		
Sektorius, atstovaujami interesai	Narių skaičius	Narių dalis, proc.
Viešojo administravimo (valdžios) sektorius	3	20,00
Verslo sektorius (privatūs ekonominiai interesai)	5	33,33
Pilietinės visuomenės sektorius (socialiniai interesai)	7	46,67
Kita	0	0,00
Iš viso:	15	100,00
Narių pasiskirstymas pagal lytį:		
Lytis	Narių skaičius	Narių dalis, proc.
Moterys	8	53,33
Vyrai	7	46,67

Iš viso:	15	100
Narių pasiskirstymas pagal amžių:		
Amžiaus grupė	Narių skaičius	Narių dalis, proc.
Asmenys iki 29 m. (imtinai)	1	6,67
Asmenys nuo 30 iki 40 m. (imtinai)	6	40,00
Asmenys nuo 41 m.	8	53,33
Iš viso:	15	100

5.3. Informacija apie VVG kolegialaus valdymo organo kompetencijų įvairovės užtikrinimą

VVG kolegialaus valdymo organo kompetencijų įvairovės užtikrinimo būdas(-ai)	Pasirinkto būdo pagrindimas ir detalizuojanti informacija
☒ VVG kolegialaus organo nariai turi mokslo ar ekspertinių žinių žaliosios pertvarkos, sumanių kaimų ir (ar) miestų srityse; ☒ VVG sudarė patariamąją novatorių darbo grupę, pasitelkdama mokslo ar ekspertinių žinių žaliosios pertvarkos, sumanių kaimų ir (ar) miestų srityse turinčius ekspertus; ☒ VVG sudarė bendradarbiavimo sutartį su mokslo įstaiga(-omis), turinčiomis žinių žaliosios pertvarkos, sumanių kaimų ir (ar) miestų srityse; ☐ Netaikoma. <i>Šioje lentelės stulpelyje spausdami kairįjį pelės klavišą pažymėkite VVG pasirinktą būdą VVG KVO kompetencijų įvairovei užtikrinti.</i>	<p>Norėdami įvesti tekstą, spustelėkite arba bakstelėkite čia.</p> <p>Pasirinkome visus tris punktus, sudaryta stipri vietinių mokslininkų ir žinomų Lietuvos mokslininkų grupė. UTENOS REGIONO VIETOS VEIKLOS GRUPĖS valdybos narė Edita Šileikytė turi atitinkamų žinių žaliosios pertvarkos srityje. Sudaryta patariamoji inovatorių darbo grupė, kuriai vadovauja viena ryškiausių žaliosios pertvarkos žinių ekspertė Lietuvoje mokslininkė antropologė dr. Jekaterina Lavrinec. Inovatorių darbo grupėje yra šie Utenos regiono vietos veiklos grupės nariai:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Virgilijus Gaižauskas 2. Bronius Šliogeris 3. Edita Šileikytė 4. Gerda Kvaselienė 5. Jolita Bučelienė 6. Irena Juotkienė 7. Miglė Gaučienė 8. Marius Leipus 9. Aurimas Jakštonis 10. Vida Juškienė 11. Kazimieras Graužinis <p>Sudaryta neterminuota bendradarbiavimo sutartis su Utenos kolegija. Sutartis yra aktuali strategijos rengimo ir įgyvendinimo laikotarpiui 2023-2027 m.</p>

5.4. VVG vertybės

UTENOS REGIONO VIETOS VEIKLOS GRUPĖ vykdydama veiklą vadovaujasi šiomis vertybėmis:

- **Partneryste** – pagrindinė vertybė, kurios pagalba pavyko suburti UTENOS REGIONO VIETOS VEIKLOS GRUPĖ ir sutelkti joje pilietinės visuomenės, verslo ir valdžios sektorių atstovus.
- **Pilietiškumu** – kasdienis tobulėjimas nuolat susiduriant su iššūkiais išliekant oriais ir sugebančiais priimti tokius sprendimus, kurie būtų optimalūs šeimoje, palaikomi draugų ir supančios bendruomenės.
- **Orientacija į bendruomenę** reiškia, kad UTENOS REGIONO VIETOS VEIKLOS GRUPĖ vykdydama veiklą siekia kuo daugiau atsižvelgti į vietos išteklius ir juos apjungiant padėti spręsti vietos bendruomenės problemas.
- **Prieinamumu** – UTENOS REGIONO VIETOS VEIKLOS GRUPĖ yra lengvai pasiekama, kai klientams reikia jos paslaugų.
- **Sąžiningumu** atliekant prisiimtus ir pavestus darbus, tiesos sakymas sau ir kitiems bei garbingas elgesys su fiziniais ir juridiniais asmenimis.
- **Naujoviškumu** – domėjimasis naujovėmis, inovacijomis ir sugebėjimas jas įgyvendinti praktikoje.
- **Atsakingumu** – tai kasdienė būseną kurios dėka organizacija vystosi bei stiprėja.
- **Pozityvumu** arba neabejojimas pasirinkto kelio teisumu, kuri išlaikyti galima tik remiantis faktais, bei pasikliaujant komandiniu darbu arba draugo patimi.
- **Globėjiskumu** Utenos krašto vietos projektų pateikėjų atžvilgiu.
- **Viešumu** – UTENOS REGIONO VIETOS VEIKLOS GRUPĖ atvira naujiems žmonėms, naujoms organizacijoms bei naujoms idėjoms, skleidžianti savo sukauptą patirtį kiekvienam besidominčiam kaimo plėtros procesais.

Vertybės nepasikeitė nuo UTENOS REGIONO VIETOS VEIKLOS GRUPĖS įsikūrimo.

5.5. VVG teritorijos vizija iki 2030 m.

Teminė strategija „Socialinės įtraukties ir kaimo ekonomikos skatinimas plėtojant turizmą Utenos rajone 2024-2028 m.“, orientuota į turizmo plėtrą, padės atskleisti Utenos rajono savitumą, o turistų lankomo Utenos turistinio regiono kompetencija padidintų regiono patrauklumą ir vietos gyventojams ir keliautojams, teikiant aukštos kokybės, naujoviškus, pridėtinę vertę teikiančius produktus.

Taigi įgyvendinus parengtą teminę strategiją būtų galima maksimaliai priartėti prie numatytos VVG teritorijos vizijos: Utenos regionas 2030 m. patraukli ir saugi gyventi ir dirbti vietovė, kurioje puoselėjami gamtos ir kultūros ištekliai. Kaimo gyventojai verslūs, sugebantys išreikšti save, bendraujantys ir bendradarbiaujantys piliečiai, turintys galimybes naudotis naujausiomis technologijomis, puoselėjantys tautines ir bendruomenines vertybes, besiorientuojantys į ateitį.

5.6. VVG misija

UTENOS REGIONO VIETOS VEIKLOS GRUPĖ - organizacija teikianti kokybiškas konsultavimo paslaugas, aktyvinanti bendruomenes bei skatinanti verslumą Utenos krašte.

Atlikdama savo misiją UTENOS REGIONO VIETOS VEIKLOS GRUPĖ pasiekė, kad per laikotarpį nuo 2004 iki 2023 metų per tris programavimo laikotarpius į turizmo plėtrą Utenos krašte buvo investuota 1 718 786,70 Eurų (detali informacija pateikiama priede Nr. 3 UTENOS REGIONO VVG TURIZMO PROJEKTAI UTENOS RAJONE 2004-2023 M.). Todėl manome, kad teminės „Socialinės įtraukties ir kaimo ekonomikos skatinimas plėtojant turizmą Utenos rajone 2024-2028 m.“ strategijos įgyvendinimo metu bus laikomasi misijos, kurios pagrindinės kryptys: bendruomenių aktyvinimas ir verslumo skatinimas yra aktualiausios.

II skyrius: Ko mes siekiame? (VPS tikslai, rodikliai ir siekiami pokyčiai)

6. VVG teritorijai aktualūs BŽŪP tikslai

Žr. VPS II dalies (Excel) 5 lapą.

1	2	3
	BŽŪP tikslas	Ar tikslas įgyvendinamas VVG teritorijoje
A	BIVP priemonei taikomi BŽŪP tikslai (privalomi)	
8 konkretus tikslas (h punktas)	SO8. Skatinti užimtumą, augimą, lyčių lygybę, įskaitant moterų dalyvavimą ūkininkavimo veikloje, socialinę įtrauktį ir vietos plėtrą kaimo vietovėse, įskaitant žiedinę bioekonomiką ir tvarią miškininkystę	Taip
Kompleksinis tikslas	XCO. Modernizuoti sektorių skatinant žemės ūkio ir kaimo vietovių žinias, inovacijas ir skaitmeninimą bei dalijimąsi žiniomis, taip pat skatinant jų diegimą	Taip
B	BŽŪP tikslai, kurie VPS gali būti įgyvendinami horizontaliai (pasirenkami)	
4 konkretus tikslas (d punktas)	SO4. Prisidėti prie klimato kaitos švelninimo ir prisitaikymo prie jos, be kita ko, mažinant išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį ir didinant anglies dioksido sekvestraciją, taip pat plėtoti tvarią energetiką	Taip
5 konkretus tikslas (e punktas)	SO5. Skatinti tvarų vystymąsi ir veiksmingą gamtos išteklių, pavyzdžiui, vandens, dirvožemio ir oro, valdymą, be kita ko, mažinant priklausomybę nuo cheminių medžiagų	Taip
6 konkretus tikslas (f punktas)	SO6. Prisidėti prie biologinės įvairovės nykimo sustabdymo ir sustabdymo, gerinti ekosistemų funkcijas ir išsaugoti buveines bei kraštovaizdžius	Taip
9 konkretus tikslas (i punktas)	SO9. Gerinti Sąjungos žemės ūkio atsaką į visuomenės poreikius, susijusius su maistu ir sveikata, mažinti maisto atliekų kiekį, gerinti gyvūnų gerovę ir kovoti su atsparumu antimikrobinėms medžiagoms	Taip
C	Kiti BŽŪP tikslai (neprivalomi)	
1 konkretus tikslas (a punktas)	SO1. Remti perspektyvias ūkių pajamas ir žemės ūkio sektoriaus atsparumą visoje Sąjungoje, siekiant didinti ilgalaikį aprūpinimą maistu ir žemės ūkio įvairovę, taip pat užtikrinti žemės ūkio gamybos ekonominį tvarumą Sąjungoje	Ne
2 konkretus tikslas (b punktas)	SO2. Labiau orientuotis į rinką ir didinti ūkių konkurencingumą tiek trumpuoju, tiek ilguoju laikotarpiu, be kita ko, daugiau dėmesio skiriant moksliniams tyrimams, technologijoms ir skaitmenizacijai	Ne
3 konkretus tikslas (c punktas)	SO3. Gerinti ūkininko padėtį vertės grandinėje	Ne
7 konkretus tikslas (g punktas)	SO7. Pritraukti jaunuosius ūkininkus ir kitus naujus ūkininkus, palaikyti jų veiklą ir palengvinti tvarią verslo plėtrą kaimo vietovėse	Ne

7. Kiekybiniai VPS tikslai

7.1. VPS produkto ir rezultato rodikliai iki 2029 m.

Žr. VPS II dalies (Excel) 6 lapą.

1	2	3
Rodiklio kodas	Rodiklio pavadinimas	Kiekybinis tikslas iki 2029 m.
A	ES bendrieji rezultato rodikliai:	
R.3	Žemės ūkio sektoriaus skaitmeninimas. Ūkių, pagal BŽŪP gaunančių paramą skaitmeninėms ūkininkavimo technologijoms plėtoti, skaičius	10
R.37	Ekonomikos augimas ir darbo vietų kūrimas kaimo vietovėse. BŽŪP projektais remiamas naujų darbo vietų kūrimas	7
R.39	Kaimo ekonomikos plėtojimas. Kaimo verslo įmonių, įskaitant bioekonomikos įmones, kurių naudojantis pagal BŽŪP skiriama parama, skaičius	15
R.41	Europos kaimo tinklų kūrimas. Kaimo gyventojų, kuriems, naudojantis BŽŪP parama, sudarytos palankesnės sąlygos naudotis paslaugomis ir infrastruktūra, skaičius	105
R.42	Socialinės įtraukties skatinimas. Asmenų, kuriems taikomi remiami socialinės įtraukties projektai, skaičius	220
B	ES bendrieji produkto rodikliai:	
L700	Vietos lygiu įgyvendintų projektų skaičius (apima vietos ir bendradarbiavimo projektus)	26
L710	Vietos lygiu įgyvendintų projektų, skirtų vietos lygmens inovacijoms, skaičius	0
C	Nacionaliniai bendrieji rezultato rodikliai:	
C.1	<i>Įgyvendinant vietos projektus sukurtų darbo vietų pasiskirstymas pagal lytį:</i>	6
N-R.37.1	Sukurtų darbo vietų skaičius moterims	0
N-R.37.2	Sukurtų darbo vietų skaičius vyrams	0
N-R.37.3	Sukurtų darbo vietų skaičius bet kurios lyties asmenims	6
C.2	<i>Įgyvendinant vietos projektus sukurtų darbo vietų pasiskirstymas pagal amžių:</i>	6
N-R.37.4	Sukurtų darbo vietų skaičius asmenims iki 40 m. (imtinai)	0
N-R.37.5	Sukurtų darbo vietų skaičius asmenims nuo 41 m.	0
N-R.37.6	Sukurtų darbo vietų skaičius bet kurio amžiaus asmenims	6
D	Nacionaliniai bendrieji produkto rodikliai:	
D.1	<i>Vietos projektų teritorinis pasiskirstymas (seniūnijos):</i>	
N-P.1	VVG teritorijos seniūnijų, kuriose įgyvendinami vietos projektai, skaičius (PLANUOJAMAS)	9
N-P.2	VVG teritorijos seniūnijų skaičius, iš viso	9

N-P.3	VVG teritorijos seniūnijų, kuriose įgyvendinami vietos projektai, dalis, proc.	100
D.2	Vietos projektų teritorinis pasiskirstymas (gyvenamosios vietovės):	
N-P.4	VVG teritorijos kaimo gyvenamųjų vietovių, kurių gyventojams sudarytos palankesnės sąlygos naudotis paslaugomis ir infrastruktūra, skaičius (PLANUOJAMAS)	60
N-P.5	VVG teritorijos kaimo gyvenamųjų vietovių skaičius, iš viso	585
N-P.6	VVG teritorijos kaimo gyvenamųjų vietovių, kurių gyventojams sudarytos palankesnės sąlygos naudotis paslaugomis ir infrastruktūra, dalis, proc.	10
E	VPS rodikliai (produkto, rezultato):	
UTEN-P.1		0
UTEN-P.2		0
UTEN-P.3		0
UTEN-P.4		0
UTEN-P.5		0
UTEN-P.6		0
UTEN-P.7		0
UTEN-P.8		0
UTEN-P.9		0
UTEN-P.10		0

7.2. Metinės rodiklių reikšmės

1. ES bendrieji rezultato rodikliai:

Žr. VPS II dalies (Excel) 11.1 lapą (2 lentelė).

1	2	3	4	5	6	7	8	9
Rodiklio kodas	Rodiklis	Iš viso	2024 m.	2025 m.	2026 m.	2027 m.	2028 m.	2029 m.
R.3	Žemės ūkio sektoriaus skaitmeninimas. Ūkių, pagal BŽŪP gaunančių paramą skaitmeninėms ūkininkavimo technologijoms plėtoti, skaičius	10	0	0	0	0	10	0
R.37	Ekonomikos augimas ir darbo vietų kūrimas kaimo vietovėse. BŽŪP projektais remiamas naujų darbo vietų kūrimas	7	0	0	0	6	1	0
R.39	Kaimo ekonomikos plėtojimas. Kaimo verslo įmonių, įskaitant bioekonomikos įmones, kurių naudojamą paramą pagal BŽŪP skiriama parama, skaičius	15	0	0	6	0	9	0
R.41	Europos kaimo tinklų kūrimas. Kaimo gyventojų, kuriems, naudojantis BŽŪP parama, sudarytos palankesnės	105	0	0	0	0	105	0

8. Pokyčiai, kurių siekiama VVG teritorijoje (kiekybine išraiška)

Žr. VPS II dalies (Excel) 14 lapą.

1	2	3	4	5	6
VPS priemonės numeris	VPS turinio elementas	VPS priemonių pavadinimai, susiję poreikiai	Pokyčio rodiklio pradinė reikšmė	Pokyčio rodiklio pradinės reikšmės metai	Pokyčio rodiklio siekiama reikšmė 2029 m.
1 priemonė	Priemonės pavadinimas	Ekonomikos augimas ir darbo vietų kūrimas plėtojant turizmą Utenos rajone	Rezultatai: 6 verslo, kuriančio darbo vietas, projektai, 6 naujos darbo vietos, iš jų 3 bus skirti naujiems verslams kurti. Priemone siekiama įvairinti kaimo turizmo srityje veikiančių ir planuojančių kurtis verslų, taip pat verslų, kurių klientai bei paslaugų gavėjai būtų vietinio ir atvykstančiojo turizmo klientai bei vietos gyventojai, paslaugų spektrą.		
	Susijusių poreikių skaičius	1			
	Susijęs poreikis 1	1 poreikis. Skatinti verslų kūrimąsi Utenos rajone.			
	Susijęs poreikis 2				
	Susijęs poreikis 3				
	Pokytį pagrindžiantis rodiklis 1	Sukurtų darbo vietų skaičius	0	2024	6
	Pokytį pagrindžiantis rodiklis 2				
	Pokytį pagrindžiantis rodiklis 3				
2 priemonė	Priemonės pavadinimas	Socialinio verslumo ir atsakomybės didinimas kuriant ir plėtojant socialinį verslą Utenos rajone	1 projektas, 1 nauja d.v. naujam socialiniam verslui, 2 projektai socialinio verslo plėtrai, kur bus išsaugotos d.v. Iš viso 3 projektai. Socialinė grupė: 45 asm. Tikslas siekiama bent vienoje iš šių su turizmo plėtra susijusių sričių: efektyvus gamtos išteklių naudojimas ir atliekų tvarkymas, klimato kaita; biologinės įvairovės ir kraštovaizdžio apsauga, gyvūnų globa; kultūrinė veikla ir visuomenės kūrybiškumo ugdymas; visuomenės sveikatinimas; patriotiškumo ugdymas, sociokultūrinė veikla.		
	Susijusių poreikių skaičius	3			
	Susijęs poreikis 1	3 poreikis. Didinti Utenos rajono			

	Susijęs poreikis 2 Susijęs poreikis 3	kaimo gyventojų verslumą ir socialinę įtrauktį.	
	Pokytį pagrindžiantis rodiklis 1 Pokytį pagrindžiantis rodiklis 2 Pokytį pagrindžiantis rodiklis 3	Tikslinė socialinė grupė	0 2027 45
3 priemonė	Priemonės pavadinimas	Kaimo ekonomikos įvairinimas, didinant viešųjų paslaugų prieinamumą 3	Kiekybiniai duomenys ir rodikliai: iš šios priemonės bus finansuojami 6 projektai paslaugoms kurti. Investicijomis pasinaudos ne mažiau kaip 6 NVO, BO. 60 galutinių naudos gavėjų, kuriems taikomi įtraukties projektai, bus sudarytos sąlygos naudotis paslaugomis. Rajono BO teikia socialines paslaugas. Pokytis – naujų 6 paslaugų ir/ar jų paketų atsiradimas pvz.: vietinio ir atvykstamojo turizmo skatinimo srityje ir kt. pagal patvirtintą viešųjų paslaugų sąrašą
	Susijusių poreikių skaičius		
	Susijęs poreikis 1 Susijęs poreikis 2 Susijęs poreikis 3	5 poreikis. Skatinti Utenos rajono kaimo ekonomiką didinant viešųjų paslaugų prieinamumą. 2 poreikis. Skatinti Utenos rajono kaimo gyventojų ir kaimo bendruomenių verslo iniciatyvas.	
	Pokytį pagrindžiantis rodiklis 1 Pokytį pagrindžiantis rodiklis 2 Pokytį pagrindžiantis rodiklis 3	Sukurtų verslų skaičius	
4 priemonė	Priemonės pavadinimas	Skaitmeninių gebėjimų ugdymas ir tinklų kūrimas	Investicijomis pasinaudos 5 NVO, BO. Galutinių naudos gavėjų skaičius yra 75 asmenys. Susikurs tarpsektoriniai, ryšiai, susiauktyvins bendradarbiavimas tarp skirtingų seniūnijų NVO,

	Susijusių poreikių skaičius	tarp Utenos rajono kaimišųjų seniūnijų 2	BO. Utenos rajono kaimiškose seniūnijose susikurs bent viena jaunimo organizacija. Skaitmeninių gebėjimų ugdymas įtrauks seniūnijų BO priklausantį jaunimą dalyvauti kuriant turistinius maršrutus ir motyvuos bendradarbiauti kaimo turizmo sodybų savininkų bei tautodailininkus		
	Susijęs poreikis 1	6 poreikis. Mokymų pagalba aktyvinti VVG teritorijos gyventojus įsitraukti į vietos bendruomenių veiklas. 3 poreikis. Didinti Utenos rajono kaimo gyventojų verslumą ir socialinę įtrauktį. 4 poreikis. Moderniai ir tausiai naudoti gamtos ir kultūros išteklius, užtikrinant ir išlaikant patrauklias gyvenimo sąlygas Utenos rajone.			
	Susijęs poreikis 2				
	Susijęs poreikis 3				
	Pokytį pagrindžiantis rodiklis 1	Galutinių naudos gavėjų skaičius	0	2024	75
	Pokytį pagrindžiantis rodiklis 2				
	Pokytį pagrindžiantis rodiklis 3				
5 priemonė	Priemonės pavadinimas	Potencialių pareiškėjų ir projektų vykdytojų mokymai	Bus finansuojami 5 projektai. Galutinių naudos gavėjų skaičius - 50 asmenų (ūkininkų ir kitų asmenų). Priemonė padės spręsti problemą dėl potencialių vietos projektų dalyvių – verslo (ūkininkų), ir bendruomenių atstovų- žinių stokos, kurios reikalingos jų planuojamoms ir vykdomoms veikloms. Priemonė prisidės prie poreikio mokytį VVG teritorijos gyventojus, įtraukiant juos į bendruomenių veiklas, suteikiant jiems reikiamą		
	Susijusių poreikių skaičius	1			
	Susijęs poreikis 1	6 poreikis. Mokymų pagalba aktyvinti			

	<p>Susijęs poreikis 2</p> <p>Susijęs poreikis 3</p>	<p>VVG teritorijos gyventojus įsitraukti į vietos bendruomenių veiklas.</p> <p>2 poreikis. Skatinti Utenos rajono kaimo gyventojų ir kaimo bendruomenių verslo iniciatyvas.</p> <p>4 poreikis. Moderniai ir tausiai naudoti gamtos ir kultūros išteklius, užtikrinant ir išlaikant patrauklias gyvenimo sąlygas Utenos rajone.</p>	<p>žinių, būtinų formuojant įgūdžius, reikalingų praktinėje veikloje.</p>
	<p>Pokytį pagrindžiantis rodiklis 1</p> <p>Pokytį pagrindžiantis rodiklis 2</p> <p>Pokytį pagrindžiantis rodiklis 3</p>	<p>Galutiniai naudos gavėjai</p>	<p>0 2028 50</p>
6 priemonė	<p>D dalis. Priemonės indėlis į ES ir nacionalinių horizontaliųjų principų įgyvendinimą:</p> <p>Susijusių poreikių skaičius</p> <p>Susijęs poreikis 1</p>	<p>Tarptautinio bendradarbiavimo plėtra turizmo rinkodaros srityje</p> <p>2</p> <p>4 poreikis. Moderniai ir tausiai naudoti gamtos ir kultūros išteklius, užtikrinant ir išlaikant patrauklias</p>	<p>Priemonės „Tarptautinio bendradarbiavimo plėtra turizmo rinkodaros srityje“ pokytis: iš šios priemonės bus finansuojami 1 projektas. Priemonė padės spręsti problemą dėl turizmo plėtros tarptautinio bendradarbiavimo projektų sektinų pavyzdžių stygiaus. Priemonė prisidės prie šių poreikių: skatinti Utenos rajono kaimo gyventojų ir kaimo bendruomenių verslo iniciatyvas, moderniai ir tausiai naudoti gamtos ir kultūros išteklius, užtikrinant ir išlaikant patrauklias gyvenimo sąlygas Utenos rajone, tekinimo.</p>

	<p>Susijęs poreikis 2</p> <p>Susijęs poreikis 3</p>	<p>gyvenimo sąlygas Utenos rajone. 6 poreikis. Mokymų pagalba aktyvinti VVG teritorijos gyventojus įsitraukti į vietos bendruomenių veiklas. 3 poreikis. Didinti Utenos rajono kaimo gyventojų verslumą ir socialinę įtrauktį.</p>			
	<p>Pokytį pagrindžiantis rodiklis 1</p> <p>Pokytį pagrindžiantis rodiklis 2</p> <p>Pokytį pagrindžiantis rodiklis 3</p>	<p>Tarptautinio projekto partneriai</p>	<p>0</p>	<p>2026</p>	<p>2</p>

9. Apibendrinta informacija apie VPS

Žr. VPS II dalies (Excel) 1 lapą.

Parengta Vietos plėtros strategija (VPS) yra teminė	Taip
VVG teritorijos poreikių skaičius	6
VVG teritorijai aktualių BŽŪP tikslų skaičius	6
VPS priemonių skaičius	6
Pagrindiniai rezultatai:	
Planuojama rodiklio reikšmė	
Žemės ūkio sektoriaus skaitmeninimas. Ūkių, pagal BŽŪP gaunančių paramą skaitmeninems ūkininkavimo technologijoms plėtoti, skaičius	10
Dalis nuo visų ūkių VVG teritorijoje, proc.	0,18
Ekonomikos augimas ir darbo vietų kūrimas kaimo vietovėse. BŽŪP projektais remiamas naujų darbo vietų kūrimas	7
Kaimo ekonomikos plėtojimas. Kaimo verslo įmonių, įskaitant bioekonomikos įmones, kurių naudojančių pagal BŽŪP skiriama parama, skaičius	15
Europos kaimo tinklų kūrimas. Kaimo gyventojų, kuriems, naudojantis BŽŪP parama, sudarytos palankesnės sąlygos naudotis paslaugomis ir infrastruktūra, skaičius	105
Dalis nuo visų VVG teritorijos gyventojų, proc.	0,87
Socialinės įtraukties skatinimas. Asmenų, kuriems taikomi remiami socialinės įtraukties projektai, skaičius	220
Dalis nuo visų VVG teritorijos gyventojų, proc.	1,83
Konteksto rodikliai:	
Pradinė rodiklio reikšmė	
Ūkių skaičius VVG teritorijoje	5 470
Gyventojų skaičius VVG teritorijoje	12 001

III skyrius: Kaip mes pasieksime užsibrėžtus tikslus? (VPS priemonės, finansinis planas, įgyvendinimo organizavimas ir valdymas)

10. VPS priemonės

10.1. VPS priemonių sąrašas

Žr. VPS II dalies (Excel) 7 lapą.

1	2	3	4	5
VPS priemonės numeris	VPS priemonė	Priemonės rūšis (iš sąrašo)	Planuojama paremti projektų (rodiklis L700)	Planuojama paramos suma priemonei, Eur
1 priemonė	Ekonomikos augimas ir darbo vietų kūrimas plėtojant turizmą Utenos rajone	Ne žemės ūkio verslo kūrimas ir plėtra	6	414 000,00
2 priemonė	Socialinio verslumo ir atsakomybės didinimas kuriant ir plėtojant socialinį verslą Utenos rajone	Socialinis verslas	3	201 798,00
3 priemonė	Kaimo ekonomikos įvairinimas, didinant viešųjų paslaugų prieinamumą	Viešųjų paslaugų prieinamumo didinimas (ne pelno)	6	305 100,00
4 priemonė	Skaitmeninių gebėjimų ugdymas ir tinklų kūrimas tarp Utenos rajono kaimiškųjų seniūnijų	Veiklos projektai	5	119 000,00
5 priemonė	Potencialių pareiškėjų ir projektų vykdytojų mokymai	Mokymų projektai	5	40 998,00
6 priemonė	Tarptautinio bendradarbiavimo plėtra turizmo rinkodaros srityje	Tarptautinis VVG bendradarbiavimas	1	5 000,00
	Visos VPS priemonės, iš viso		26	1 085 896,00
	VVG bendradarbiavimo projektams skirtos priemonės, iš viso		1	5 000,00

	Vietos projektams skirtos priemonės, iš viso		25	1 080 896,00
--	--	--	----	-----------------

10.2. VPS priemonių sąsajos su BŽŪP tikslais

Žr. VPS II dalies (Excel) 8 lapą.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
VPS priemonės numeris	VPS priemonė	Iš viso įgyvendina BŽŪP tikslų	8 konkretus tikslas (h)	Kompleksinis tikslas (k)	4 konkretus tikslas (d)	5 konkretus tikslas (e)	6 konkretus tikslas (f)	9 konkretus tikslas (i)	1 konkretus tikslas (a)	2 konkretus tikslas (b)	3 konkretus tikslas (c)	7 konkretus tikslas (g)	Klaidų tikrinimas
1 priemonė	Ekonomikos augimas ir darbo vietų kūrimas plėtojant turizmą Utenos rajone	3	Taip	Taip	Ne	Taip	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Gerai
2 priemonė	Socialinio verslumo ir atsakomybės didinimas kuriant ir plėtojant socialinį verslą Utenos rajone	3	Taip	Taip	Taip	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Gerai
3 priemonė	Kaimo ekonomikos įvairinimas, didinant viešųjų paslaugų prieinamumą	3	Taip	Taip	Ne	Taip	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Gerai
4 priemonė	Skaitmeninių gebėjimų ugdymas ir tinklų kūrimas tarp Utenos rajono kaimiškųjų seniūnijų	3	Taip	Taip	Ne	Ne	Ne	Taip	Ne	Ne	Ne	Ne	Gerai
5 priemonė	Potencialių pareiškėjų ir projektų vykdytojų mokymai	3	Taip	Taip	Ne	Ne	Taip	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Gerai

6 priemonė	Tarptautinio bendradarbiavimo plėtra turizmo rinkodaros srityje	3	Taip	Taip	Ne	Ne	Ne	Taip	Ne	Ne	Ne	Ne	Gerai
---------------	---	---	------	------	----	----	----	------	----	----	----	----	-------

10.3. VPS priemonių sąsajos su VVG teritorijos poreikiais

Žr. VPS II dalies (Excel) 9 lapą.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
VPS priemonės numeris	VPS priemonė	Iš viso tenkinama poreikių	1 poreikis	2 poreikis	3 poreikis	4 poreikis	5 poreikis	6 poreikis
			Skatinti verslų kūrimąsi Utenos rajone.	Skatinti Utenos rajono kaimo gyventojų ir kaimo bendruomenių verslo iniciatyvas.	Didinti Utenos rajono kaimo gyventojų verslumą ir socialinę įtrauktį.	Moderniai ir tausiai naudoti gamtos ir kultūros išteklius, užtikrinant ir išlaikant patrauklias gyvenimo sąlygas Utenos rajone.	Skatinti Utenos rajono kaimo ekonomiką didinant viešųjų paslaugų prieinamumą.	Mokymų pagalba aktyvinti VVG teritorijos gyventojus įsitraukti į vietos bendruomenių veiklas.
1 priemonė	Ekonomikos augimas ir darbo vietų kūrimas plėtojant turizmą Utenos rajone	1	Taip	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
2 priemonė	Socialinio verslumo ir atsakomybės didinimas kuriant ir plėtojant socialinį verslą Utenos rajone	3	Ne	Taip	Taip	Ne	Ne	Taip
3 priemonė	Kaimo ekonomikos įvairinimas, didinant viešųjų paslaugų prieinamumą	3	Ne	Ne	Taip	Ne	Taip	Taip
4 priemonė	Skaitmeninių gebėjimų ugdymas ir tinklų kūrimas tarp Utenos rajono kaimiškujų seniūnijų	2	Ne	Ne	Ne	Taip	Ne	Taip

5 priemonė	Potencialių pareiškėjų ir projektų vykdytojų mokymai	1	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Taip
6 priemonė	Tarptautinio bendradarbiavimo plėtra turizmo rinkodaros srityje	2	Ne	Taip	Ne	Taip	Ne	Ne

10.4. VPS priemonių aprašymas

Žr. VPS II dalies (Excel) 10 lapą.

	1 priemonė
Priemonės pavadinimas	Ekonomikos augimas ir darbo vietų kūrimas plėtojant turizmą Utenos rajone
Priemonės rūšis	Ne žemės ūkio verslo kūrimas ir plėtra
VVG teritorijos poreikių, kuriuos tenkina priemonė, skaičius	1
BŽŪP tikslų, kuriuos įgyvendina priemonė, skaičius	3
Pagrindinis BŽŪP tikslas, kurį įgyvendina VPS priemonė	SO8. Skatinti užimtumą, augimą, lyčių lygybę, įskaitant moterų dalyvavimą ūkininkavimo veikloje, socialinę įtrauktį ir vietos plėtrą kaimo vietovėse, įskaitant žiedinę bioekonomiką ir tvarią miškininkystę
Ar priemonė prisideda prie 4 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Taip
Ar priemonė prisideda prie 5 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Taip
Ar priemonė prisideda prie 6 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Ne
Ar priemonė prisideda prie 9 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Ne
A dalis. Priemonės intervencijos logika:	

<p>Priemonės tikslas, ryšys su pagrindiniu BŽŪP tikslu ir VVG teritorijos poreikiais (problemomis ir (arba) potencialu), ryšys su VPS tema (jei taikoma)</p>	<p>Pagrindinis poreikis - skatinti verslų kūrimąsi Utenos rajone. Atsižvelgiant į gausius Utenos rajono gamtos, kultūros resursus buvo pasirinktas priemonės tikslas: vietos verslo iniciatyvų, kuriančių pridėtinę vertę per turizmo plėtrą bei didinančių užimtumą Utenos rajono kaimo vietovėse, skatinimas ir rėmimas. Priemonė siejasi su pagrindinio BŽŪP tikslo šiais siekiais: ekonominis augimas, darbo vietų kūrimas.</p> <p>Priemonė prisidės prie problemos: dėmesio ir finansinių resursų stokos turizmo plėtrai Utenos rajone, sprendimo. Atkreipiant dėmesį į vietos projektų atitiktį socialinei įtraukčiai, žiedinės bioekonomikos vystymui</p> <p>Suplanuotos verslo priemonės investicijos įgalins vietos verslininkus prisitaikyti prie greitai besikeičiančios paklausos naujoms paslaugoms. Paslaugų įvairinimas ir kuriami naujų paslaugų paketai padės mažinti sezoniškumo įtaką turizmo verslui ir prisidės prie užimtumo didinimo Utenos rajono kaimo vietovėse.</p>
<p>Pokytis, kurio siekiama VPS priemone</p>	<p>Rezultatai: 6 verslo, kuriančio darbo vietas, projektai, 6 naujos darbo vietos, iš jų 3 bus skirti naujiems verslams kurti. Priemone siekiama įvairinti kaimo turizmo srityje veikiančių ir planuojančių kurtis verslų, taip pat verslų, kurių klientai bei paslaugų gavėjai būtų vietinio ir atvykstančiojo turizmo klientai bei vietos gyventojai, paslaugų spektrą.</p>
<p>Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo d įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)</p>	<p>Vietos projektams bus keliami reikalavimai, kad būtų pasižadama prisidėti prie klimato kaitos švelninimo ir prisitaikymo prie jos bei plėtoti tvariąją energetiką.</p>
<p>Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo e įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)</p>	<p>Vietos projektams bus keliami reikalavimai, kad būtų pasižadama skatinti darnų vystymąsi ir veiksmingą tokių gamtos išteklių kaip vanduo, dirvožemis ir oras, valdymą, be kita ko, mažinant priklausomybę nuo cheminių medžiagų</p>
<p>Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo f įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)</p>	<p>Netaikoma</p>
<p>Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo i įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)</p>	<p>Netaikoma</p>
<p>B dalis. Pareiškėjų ir projektų tinkamumo sąlygos, projektų atrankos principai:</p>	

Pagal priemonę remiamos veiklos	1) infrastruktūros pritaikymas verslo vykdymui; 2) įrangos įsigijimas verslo vykdymui; 3) prekių/paslaugų įsigijimas verslo vykdymui.
Tinkami pareiškėjai ir partneriai (jei taikomas reikalavimas projektus įgyvendinti su partneriais)	Verslo subjektai: mažos ir labai mažos įmonės - juridiniai asmenys. Fiziniai asmenys: kaimo gyventojai, ūkininkai.
Priemonės tikslinė grupė (pildoma, jei nesutampa su tinkamais pareiškėjais ir (arba) partneriais)	-
Tinkamumo sąlygos pareiškėjams ir projektams	Tinkamumo sąlygos numatytos Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 m. strateginiame plane ir Vietos projektų administravimo taisyklėse.
Projektų atrankos principai	1. Projektui įgyvendinti prašoma mažesnio paramos intensyvumo. 2. Į kuriamą (-as) naują (-as) darbo vietą (-as) įdarbinamas (-i) kaimo gyventojas (-ai) iš Utenos regiono VVG teritorijos.
Planuojamų kvietimų teikti paraiškas skaičius	1
C dalis. Paramos dydžiai:	
Didžiausia paramos suma vietos projektui, Eur	69000
Paramos lyginamoji dalis, proc.	iki 65
Planuojama paramos suma priemonei, Eur	414 000,00
Planuojama paremti projektų (rodiklis L700)	6
Paaikškinimas, kaip nustatyta rodiklio L700 reikšmė	0
D dalis. Priemonės indėlis į ES ir nacionalinių horizontaliųjų principų įgyvendinimą:	
Subregioninės vietovės principas:	
Ar siekiama, kad pagal priemonę finansuojami projektai apimtų visas VVG teritorijos seniūnijas?	Taip
Pasirinkimo pagrindimas	Numatyta, kad 6 verslo įmonės pasinaudos BŽŪP parama.
Partnerystės principas:	

Ar siekiama, kad pagal priemonę finansuojami projektai būtų vykdomi su partneriais?	Ne
Pasirinkimo pagrindimas	netaikoma
Inovacijų principas:	
Ar siekiama, kad pagal priemonę finansuojami projektai būtų skirti inovacijoms vietos lygiu diegti?	Ne
Pasirinkimo pagrindimas	Netaikoma
Planuojama paremti projektų, skirtų inovacijoms vietos lygiu diegti (rodiklis L710)	Netaikoma
Lyčių lygybė ir nediskriminavimas:	
Ar pagal priemonę finansuojami projektai, skirti lyčių lygybei ir nediskriminavimui?	Ne
Pasirinkimo pagrindimas (jei taip, kaip bus užtikrinta)	netaikoma
Jaunimas:	
Ar pagal priemonę finansuojami projektai, skirti jaunimui?	Ne
Pasirinkimo pagrindimas (jei taip, kaip bus užtikrinta)	netaikoma
E dalis. Priemonės rezultato rodikliai:	
SP rezultato rodiklių taikymas priemonei:	
R.3	Ne
R.37	Taip
R.39	Taip
R.41	Ne
R.42	Ne
VPS rodiklių taikymas priemonei:	
UTEN-P.1	Ne
UTEN-P.2	Ne
UTEN-P.3	Ne
UTEN-P.4	Ne
UTEN-P.5	Ne
UTEN-P.6	Ne

UTEN-P.7	Ne
UTEN-P.8	Ne
UTEN-P.9	Ne
UTEN-P.10	Ne
F dalis. Pagal priemonę remiamų projektų pobūdis:	
Remiami pelno projektai	Taip
Remiami projektai, susiję su žinių perdavimu, įskaitant konsultacijas, mokymą ir keitimąsi žiniomis apie tvarią, ekonominę, socialinę, aplinką ir klimatą tausojančią veiklą (aktualu rodikliui L801)	Ne
Remiami projektai, susiję su gamintojų organizacijomis, vietinėmis rinkomis, trumpomis tiekimo grandinėmis ir kokybės schemomis, įskaitant paramą investicijoms, rinkodaros veiklą ir kt. (aktualu rodikliui L802)	Ne
Remiami projektai, susiję su atsinaujinančios energijos gamybos pajėgumais, įskaitant biologinę (aktualu rodikliui L803)	Taip
Remiami projektai, prisidedantys prie aplinkos tvarumo, klimato kaitos švelninimo bei prisitaikymo prie jos tikslų įgyvendinimo kaimo vietovėse (aktualu rodikliui L804)	Taip
Remiami projektai, kurie kuria darbo vietas (aktualu rodikliui L805)	Taip
Remiami kaimo verslų, įskaitant bioekonomiką, projektai (aktualu rodikliui L806)	Taip
Remiami projektai, susiję su sumanių kaimų strategijomis (aktualu rodikliui L807)	Ne
Remiami projektai, gerinantys paslaugų prieinamumą ir infrastruktūrą (aktualu rodikliui L808)	Ne

Remiami socialinės įtraukties projektai (aktualu rodikliui L809)	Ne
	2 priemonė
Priemonės pavadinimas	Socialinio verslumo ir atsakomybės didinimas kuriant ir plėtojant socialinį verslą Utenos rajone
Priemonės rūšis	Socialinis verslas
VVG teritorijos poreikių, kuriuos tenkina priemonė, skaičius	3
BŽŪP tikslų, kuriuos įgyvendina priemonė, skaičius	3
Pagrindinis BŽŪP tikslas, kurį įgyvendina VPS priemonė	SO8. Skatinti užimtumą, augimą, lyčių lygybę, įskaitant moterų dalyvavimą ūkininkavimo veikloje, socialinę įtrauktį ir vietos plėtrą kaimo vietovėse, įskaitant žiedinę bioekonomiką ir tvarią miškininkystę
Ar priemonė prisideda prie 4 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Ne
Ar priemonė prisideda prie 5 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Ne
Ar priemonė prisideda prie 6 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Taip
Ar priemonė prisideda prie 9 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Ne
A dalis. Priemonės intervencijos logika:	

<p>Priemonės tikslas, ryšys su pagrindiniu BŽŪP tikslu ir VVG teritorijos poreikiais (problemomis ir (arba) potencialu), ryšys su VPS tema (jei taikoma)</p>	<p>VPS rengimo metu identifikuoti poreikiai: skatinti verslų kūrimąsi Utenos rajone, skatinti Utenos rajono kaimo gyventojų ir kaimo bendruomenių verslo iniciatyvas bei didinti Utenos rajono kaimo gyventojų verslumą ir socialinę įtrauktį, atsižvelgiant gausius Utenos rajono gamtos, kultūros resursus padėjo suformuluoti priemonės tikslą.</p> <p>Tikslas: socialinio verslo kaip svarbaus ekonomikos augimo, darbo vietų kūrimo ir/ar išlaikymo skatinimo, galimybių mažinti socialinę nelygybę bei atskirtį saviraiškos, ugdymo priemonių pritaikymas praktikoje. Priemonė siejasi su pagrindinio BŽŪP tikslo šiais siekiais: vietos plėtra, socialinė įtrauktis.</p> <p>Priemonė prisidės prie problemos: Utenos rajone didėjančios socialinės atskirties, mažėjančių bendruomenei reikalingų paslaugų mažėjimo sprendimo.</p> <p>Sąsajos su pasirinkta tema: socialiniai verslai bus kuriami ar plėtojami bei socialiniam poveikiui naudojamas gautas pelnas iš paslaugų teikiamų vietinio ir atvykstamojo turizmo turistams.</p>
<p>Pokytis, kurio siekiama VPS priemone</p>	<p>1 projektas, 1 nauja d.v. naujam socialiniam verslui, 2 projektai socialinio verslo plėtrai, kur bus išsaugotos d.v. Iš viso 3 projektai. Socialinė grupė: 45 asm. Tikslo siekiama bent vienoje iš šių su turizmo plėtra susijusių sričių: efektyvus gamtos išteklių naudojimas ir atliekų tvarkymas, klimato kaita; biologinės įvairovės ir kraštovaizdžio apsauga, gyvūnų globa; kultūrinė veikla ir visuomenės kūrybiškumo ugdymas; visuomenės sveikatinimas; patriotiškumo ugdymas, sociokultūrinė veikla.</p>
<p>Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo d įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)</p>	<p>Netaikoma</p>
<p>Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo e įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)</p>	<p>Netaikoma</p>
<p>Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo f įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)</p>	<p>Vietos projektams bus keliami reikalavimai, kad būtų prisidedama prie biologinės įvairovės išsaugojimo, ekosistemos gerinimo bei buveinių išsaugojimo</p>
<p>Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo i įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)</p>	<p>Netaikoma</p>
<p>B dalis. Pareiškėjų ir projektų tinkamumo sąlygos, projektų atrankos principai:</p>	

Pagal priemonę remiamos veiklos	Socialinio verslo kūrimas ir plėtra, atsižvelgiant į konkrečioje vietovėje iškilusius gyventojų socialinius poreikius.
Tinkami pareiškėjai ir partneriai (jei taikomas reikalavimas projektus įgyvendinti su partneriais)	Juridiniai asmenys: nepelno sektoriaus viešosios įstaigos, asociacijos, NVO, bendruomeninės organizacijos.
Priemonės tikslinė grupė (pildoma, jei nesutampa su tinkamais pareiškėjais ir (arba) partneriais)	Tikslinė grupė susidarys iš 45 asmenų patiriančių socialinę atskirtį.
Tinkamumo sąlygos pareiškėjams ir projektams	Tinkamumo sąlygos numatytos Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 m. strateginiame plane ir Vietos projektų administravimo taisyklėse.
Projektų atrankos principai	1. Kuriama nauja (-os) darbo vieta (-os). 2. .Didesnis vietos projekto tikslinės socialinės grupės - naudos gavėjų skaičius
Planuojamų kvietimų teikti paraiškas skaičius	1
C dalis. Paramos dydžiai:	
Didžiausia paramos suma vietos projektui, Eur	67266
Paramos lyginamoji dalis, proc.	iki 95
Planuojama paramos suma priemonei, Eur	201 798,00
Planuojama paremti projektų (rodiklis L700)	3
Paaikškinimas, kaip nustatyta rodiklio L700 reikšmė	0
D dalis. Priemonės indėlis į ES ir nacionalinių horizontaliųjų principų įgyvendinimą:	
Subregioninės vietovės principas:	
Ar siekiama, kad pagal priemonę finansuojami projektai apimtų visas VVG teritorijos seniūnijas?	Taip
Pasirinkimo pagrindimas	Numatyta, kad 3 socialiniai verslai pasinaudos BŽŪP parama. Planuojame, kad projektų tikslinės grupės susidarys iš atstovų (naudos gavėjų), kurie gyvena skirtingose Utenos rajono seniūnijose.

Partnerystės principas:	
Ar siekiama, kad pagal priemonę finansuojami projektai būtų vykdomi su partneriais?	Taip, pasirinktinai
Pasirinkimo pagrindimas	partneriai yra pageidaujami
Inovacijų principas:	
Ar siekiama, kad pagal priemonę finansuojami projektai būtų skirti inovacijoms vietos lygiu diegti?	Ne
Pasirinkimo pagrindimas	Netaikoma
Planuojama paremti projektų, skirtų inovacijoms vietos lygiu diegti (rodiklis L710)	Netaikoma
Lyčių lygybė ir nediskriminavimas:	
Ar pagal priemonę finansuojami projektai, skirti lyčių lygybei ir nediskriminavimui?	Ne
Pasirinkimo pagrindimas (jei taip, kaip bus užtikrinta)	netaikoma
Jaunimas:	
Ar pagal priemonę finansuojami projektai, skirti jaunimui?	Ne
Pasirinkimo pagrindimas (jei taip, kaip bus užtikrinta)	netaikoma
E dalis. Priemonės rezultato rodikliai:	
SP rezultato rodiklių taikymas priemonei:	
R.3	Ne
R.37	Taip
R.39	Taip
R.41	Taip
R.42	Taip
VPS rodiklių taikymas priemonei:	
UTEN-P.1	Ne
UTEN-P.2	Ne
UTEN-P.3	Ne
UTEN-P.4	Ne
UTEN-P.5	Ne

UTEN-P.6	Ne
UTEN-P.7	Ne
UTEN-P.8	Ne
UTEN-P.9	Ne
UTEN-P.10	Ne
F dalis. Pagal priemonę remiamų projektų pobūdis:	
Remiami pelno projektai	Taip
Remiami projektai, susiję su žinių perdavimu, įskaitant konsultacijas, mokymą ir keitimąsi žiniomis apie tvarią, ekonominę, socialinę, aplinką ir klimatą tausojančią veiklą (aktualu rodikliui L801)	Ne
Remiami projektai, susiję su gamintojų organizacijomis, vietinėmis rinkomis, trumpomis tiekimo grandinėmis ir kokybės schemomis, įskaitant paramą investicijoms, rinkodaros veiklą ir kt. (aktualu rodikliui L802)	Ne
Remiami projektai, susiję su atsinaujinančios energijos gamybos pajėgumais, įskaitant biologinę (aktualu rodikliui L803)	Taip
Remiami projektai, prisidedantys prie aplinkos tvarumo, klimato kaitos švelninimo bei prisitaikymo prie jos tikslų įgyvendinimo kaimo vietovėse (aktualu rodikliui L804)	Taip
Remiami projektai, kurie kuria darbo vietas (aktualu rodikliui L805)	Taip
Remiami kaimo verslų, įskaitant bioekonomiką, projektai (aktualu rodikliui L806)	Taip
Remiami projektai, susiję su sumanių kaimų strategijomis (aktualu rodikliui L807)	Ne
Remiami projektai, gerinantys paslaugų prieinamumą ir infrastruktūrą (aktualu rodikliui L808)	Taip

Remiami socialinės įtraukties projektai (aktualu rodikliui L809)	Taip
	3 priemonė
Priemonės pavadinimas	Kaimo ekonomikos įvairinimas, didinant viešųjų paslaugų prieinamumą
Priemonės rūšis	Viešųjų paslaugų prieinamumo didinimas (ne pelno)
VVG teritorijos poreikių, kuriuos tenkina priemonė, skaičius	3
BŽŪP tikslų, kuriuos įgyvendina priemonė, skaičius	3
Pagrindinis BŽŪP tikslas, kurį įgyvendina VPS priemonė	SO5. Skatinti tvarų vystymąsi ir veiksmingą gamtos išteklių, pavyzdžiui, vandens, dirvožemio ir oro, valdymą, be kita ko, mažinant priklausomybę nuo cheminių medžiagų
Ar priemonė prisideda prie 4 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Ne
Ar priemonė prisideda prie 5 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Taip
Ar priemonė prisideda prie 6 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Ne
Ar priemonė prisideda prie 9 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Ne
A dalis. Priemonės intervencijos logika:	

<p>Priemonės tikslas, ryšys su pagrindiniu BŽŪP tikslu ir VVG teritorijos poreikiais (problemomis ir (arba) potencialu), ryšys su VPS tema (jei taikoma)</p>	<p>VPS rengimo metu identifikuoti poreikiai: didinti Utenos rajono kaimo gyventojų verslumą ir socialinę įtrauktį, skatinti Utenos rajono kaimo ekonomiką didinant viešųjų paslaugų prieinamumą, mokymų pagalba aktyvinti VVG teritorijos gyventojus įsitraukti į vietos bendruomenių veiklas. Atsižvelgiant trūkstumų ir vis mažėjančių paslaugų kaimo gyventojams pasiūlą Utenos rajone, buvo suformuluotas priemonės tikslas: skatinti verslumą stiprinant bendruomenes, jas įgalinant kurti trūkstamas paslaugas ir įvairinti esamas paslaugas ir jų prieinamumą vietos gyventojams bei atvykstantiems turistams. Priemonė siejasi su pagrindinio BŽŪP tikslo siekais: ekonomikos augimas, vietos plėtra. Priemonė prisidės prie problemos: Utenos rajone trūkstumų įvairių paslaugų stygiaus, sprendimo. Sąsajos su pasirinkta tema: paslaugos bus kuriamos ir teikiamos vietos gyventojams, paslaugų dėka Utenos rajonas taps patrauklesniu vietinio ir atvykstamojo turizmo turistams, rajono svečiams.</p>
<p>Pokytis, kurio siekiama VPS priemone</p>	<p>Kiekybiniai duomenys ir rodikliai: iš šios priemonės bus finansuojami 6 projektai paslaugoms kurti. Investicijomis pasinaudos ne mažiau kaip 6 NVO, BO. 60 galutinių naudos gavėjų, kuriems taikomi įtraukties projektai, bus sudarytos sąlygos naudotis paslaugomis. Rajono BO teikia socialines paslaugas. Pokytis – naujų 6 paslaugų ir/ar jų paketų atsiradimas pvz.: vietinio ir atvykstamojo turizmo skatinimo srityje ir kt. pagal patvirtintą viešųjų paslaugų sąrašą</p>
<p>Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo d įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)</p>	<p>Netaikoma</p>

Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo e įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)	Vietos projektams bus keliami reikalavimai, kad būtų pasižadama skatinti darnų vystymąsi ir veiksmingą tokių gamtos išteklių kaip vanduo, dirvožemis ir oras, valdymą, be kita ko, mažinant priklausomybę nuo cheminių medžiagų
Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo f įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)	Netaikoma
Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo i įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)	Netaikoma
B dalis. Pareiškėjų ir projektų tinkamumo sąlygos, projektų atrankos principai:	
Pagal priemonę remiamos veiklos	1) infrastruktūros pritaikymas paslaugų teikimui; 2) įrangos įsigijimas paslaugų teikimui; 3) prekių/paslaugų įsigijimas paslaugų teikimui.
Tinkami pareiškėjai ir partneriai (jei taikomas reikalavimas projektus įgyvendinti su partneriais)	Juridiniai asmenys: nepelno sektoriaus viešosios įstaigos, asociacijos, NVO, bendruomeninės organizacijos.
Priemonės tikslinė grupė (pildoma, jei nesutampa su tinkamais pareiškėjais ir (arba) partneriais)	-
Tinkamumo sąlygos pareiškėjams ir projektams	Tinkamumo sąlygos numatytos Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 m. strateginiame plane ir Vietos projektų administravimo taisyklėse.
Projektų atrankos principai	1. Pareiškėjas paraiškos pateikimo dieną ne trumpiau kaip paskutinius vienerius metus nepertraukiamai yra registruotas UTENOS REGIONO VVG teritorijoje. 2. Pareiškėjas turintis gebėjimus susijusius su vietos projekte nusimatyta vykdyti ekonomine veikla.
Planuojamų kvietimų teikti paraiškas skaičius	1
C dalis. Paramos dydžiai:	
Didžiausia paramos suma vietos projektui, Eur	50850

Paramos lyginamoji dalis, proc.	iki 95
Planuojama paramos suma priemonei, Eur	305 100,00
Planuojama paremti projektų (rodiklis L700)	6
Paaškinimas, kaip nustatyta rodiklio L700 reikšmė	pagal maksimalią paramos sumą
D dalis. Priemonės indėlis į ES ir nacionalinių horizontaliųjų principų įgyvendinimą:	
Subregioninės vietovės principas:	
Ar siekiama, kad pagal priemonę finansuojami projektai apimtų visas VVG teritorijos seniūnijas?	Taip
Pasirinkimo pagrindimas	Paslaugos bus teikiamos visų Utenos rajono seniūnijų gyventojams.
Partnerystės principas:	
Ar siekiama, kad pagal priemonę finansuojami projektai būtų vykdomi su partneriais?	Taip, pasirinktinai
Pasirinkimo pagrindimas	partneriai yra pageidaujami
Inovacijų principas:	
Ar siekiama, kad pagal priemonę finansuojami projektai būtų skirti inovacijoms vietos lygiu diegti?	Ne
Pasirinkimo pagrindimas	Netaikoma
Planuojama paremti projektų, skirtų inovacijoms vietos lygiu diegti (rodiklis L710)	Netaikoma
Lyčių lygybė ir nediskriminavimas:	
Ar pagal priemonę finansuojami projektai, skirti lyčių lygybei ir nediskriminavimui?	Ne
Pasirinkimo pagrindimas (jei taip, kaip bus užtikrinta)	netaikoma
Jaunimas:	
Ar pagal priemonę finansuojami projektai, skirti jaunimui?	Ne
Pasirinkimo pagrindimas (jei taip, kaip bus užtikrinta)	netaikoma
E dalis. Priemonės rezultato rodikliai:	
SP rezultato rodiklių taikymas priemonei:	

R.3	Ne
R.37	Ne
R.39	Taip
R.41	Taip
R.42	Taip
VPS rodiklių taikymas priemonei:	
UTEN-P.1	Ne
UTEN-P.2	Ne
UTEN-P.3	Ne
UTEN-P.4	Ne
UTEN-P.5	Ne
UTEN-P.6	Ne
UTEN-P.7	Ne
UTEN-P.8	Ne
UTEN-P.9	Ne
UTEN-P.10	Ne
F dalis. Pagal priemonę remiamų projektų pobūdis:	
Remiami pelno projektai	Ne
Remiami projektai, susiję su žinių perdavimu, įskaitant konsultacijas, mokymą ir keitimąsi žiniomis apie tvarią, ekonominę, socialinę, aplinką ir klimatą tausojančią veiklą (aktualu rodikliui L801)	Ne
Remiami projektai, susiję su gamintojų organizacijomis, vietinėmis rinkomis, trumpomis tiekimo grandinėmis ir kokybės schemomis, įskaitant paramą investicijoms, rinkodaros veiklą ir kt. (aktualu rodikliui L802)	Ne
Remiami projektai, susiję su atsinaujinančios energijos gamybos pajėgumais, įskaitant biologinę (aktualu rodikliui L803)	Ne

Remiami projektai, prisidedantys prie aplinkos tvarumo, klimato kaitos švelninimo bei prisitaikymo prie jos tikslų įgyvendinimo kaimo vietovėse (aktualu rodikliui L804)	Ne
Remiami projektai, kurie kuria darbo vietas (aktualu rodikliui L805)	Ne
Remiami kaimo verslų, įskaitant bioekonomiką, projektai (aktualu rodikliui L806)	Taip
Remiami projektai, susiję su sumanių kaimų strategijomis (aktualu rodikliui L807)	Ne
Remiami projektai, gerinantys paslaugų prieinamumą ir infrastruktūrą (aktualu rodikliui L808)	Taip
Remiami socialinės įtraukties projektai (aktualu rodikliui L809)	Taip
	4 priemonė
Priemonės pavadinimas	Skaitmeninių gebėjimų ugdymas ir tinklų kūrimas tarp Utenos rajono kaimišųjų seniūnijų
Priemonės rūšis	Veiklos projektai
VVG teritorijos poreikių, kuriuos tenkina priemonė, skaičius	2
BŽŪP tikslų, kuriuos įgyvendina priemonė, skaičius	3
Pagrindinis BŽŪP tikslas, kurį įgyvendina VPS priemonė	SO9. Gerinti Sąjungos žemės ūkio atsaką į visuomenės poreikius, susijusius su maistu ir sveikata, mažinti maisto atliekų kiekį, gerinti gyvūnų gerovę ir kovoti su atsparumu antimikrobinėms medžiagoms
Ar priemonė prisideda prie 4 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Taip
Ar priemonė prisideda prie 5 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Ne

Ar priemonė prisideda prie 6 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Taip
Ar priemonė prisideda prie 9 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Taip
A dalis. Priemonės intervencijos logika:	
<p>Priemonės tikslas, ryšys su pagrindiniu BŽŪP tikslu ir VVG teritorijos poreikiais (problemomis ir (arba) potencialu), ryšys su VPS tema (jei taikoma)</p>	<p>Identifikuoti poreikiai: moderniai ir tausiai naudoti gamtos ir kultūros išteklius, užtikrinant ir išlaikant patrauklias gyvenimo sąlygas Utenos rajone, mokymų pagalba aktyvinti VVG teritorijos gyventojus įsitraukti į vietos bendruomenių veiklas. Atsižvelgiant į SSGG silpnybes (bendradarbiavimo stoką), buvo suformuluotas tikslas: panaudoti skaitmenines technologijas tinklų tarp kaimo bendruomenių kūrimuisi, keičiantis gerąja patirtim, per kūrybiškumą aktyvinti vietos bendruomenių narius. Priemonė siejasi su pagrindinio BŽŪP tikslo šiais siekiais: vietos plėtra, socialinė įtrauktis. Priemonė prisidės prie Utenos rajono tarpsektorinio, NVO, BO bendradarbiavimo skatinimo, kaimiškųjų seniūnijų jaunimo įtraukimo į bendruomeninę veiklą. Sąsajos su pasirinkta tema: tinklų kūrimas tarp Utenos kaimiškųjų seniūnijų gyventojų ir organizacijų sudarys sąlygas kompleksiskai išnaudoti turimus gausius resursus turizmo plėtrai.</p>

Pokytis, kurio siekiama VPS priemone	Investicijomis pasinaudos 5 NVO, BO. Galutinių naudos gavėjų skaičius yra 75 asmenys. Susikurs tarpsektoriniai ryšiai susiaktyvins bendradarbiavimas tarp skirtingų seniūnijų NVO, BO. Utenos rajono kaimiškose seniūnijose susikurs bent viena jaunimo organizacija. Skaitmeninių gebėjimų ugdymas įtrauks seniūnijų BO priklausantį jaunimą dalyvauti kuriant turistinius maršrutus ir motyvuos bendradarbiauti kaimo turizmo sodybų savininkus bei tautodailininkus.
Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo d įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)	Vietos projektams bus keliami reikalavimai, kad būtų pasižadama prisidėti prie klimato kaitos švelninimo ir prisitaikymo prie jos bei plėtoti tvariąją energetiką.
Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo e įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)	Netaikoma
Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo f įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)	Vietos projektams bus keliami reikalavimai, kad būtų prisidedama prie biologinės įvairovės išsaugojimo, ekosistemos gerinimo bei buveinių išsaugojimo
Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo i įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)	Vietos projektams bus keliami reikalavimai, kad galutiniai naudos gavėjai būtų skatinami mažinti maisto atliekas, didinti gyvūnų gerovę.
B dalis. Pareiškėjų ir projektų tinkamumo sąlygos, projektų atrankos principai:	
Pagal priemonę remiamos veiklos	Rinkodarinės priemonės, turizmo paslaugų žiediško kūrimas, verslo ir nepelno subjektų bendradarbiavimas turizmo vietovėje.
Tinkami pareiškėjai ir partneriai (jei taikomas reikalavimas projektus įgyvendinti su partneriais)	Juridiniai asmenys: nepelno sektoriaus viešosios įstaigos, asociacijos, NVO, bendruomeninės organizacijos.
Priemonės tikslinė grupė (pildoma, jei nesutampa su tinkamais pareiškėjais ir (arba) partneriais)	Planuojamų vykdyti 5 projektų tikslinė grupė bus 75 asmenys iš kaimo bendruomenių, jaunimo, kaimo biudžetinių organizacijų, vietos verslininkų.

Tinkamumo sąlygos pareiškėjams ir projektams	Tinkamumo sąlygos numatytos Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 m. strateginiame plane ir Vietos projektų administravimo taisyklėse.
Projektų atrankos principai	<ol style="list-style-type: none"> 1. Bendradarbiavimas ne mažiau kaip tarp dviejų (įskaitant pareiškėjo) Utenos rajono kaimiškujų seniūnijų. 2. Informacijos apie Utenos rajono turizmo pasiūlą internete prieinamumo sukūrimas.
Planuojamų kvietimų teikti paraiškas skaičius	1
C dalis. Paramos dydžiai:	
Didžiausia paramos suma vietos projektui, Eur	23800
Paramos lyginamoji dalis, proc.	iki 90
Planuojama paramos suma priemonei, Eur	119 000,00
Planuojama paremti projektų (rodiklis L700)	5
Paaikškinimas, kaip nustatyta rodiklio L700 reikšmė	pagal maksimalią paramos sumą
D dalis. Priemonės indėlis į ES ir nacionalinių horizontaliųjų principų įgyvendinimą:	
Subregioninės vietovės principas:	
Ar siekiama, kad pagal priemonę finansuojami projektai apimtų visas VVG teritorijos seniūnijas?	Taip
Pasirinkimo pagrindimas	<p>Numatytas projektų skaičius yra 5.</p> <p>Projekte bus pageidaujami partneriai ne mažiau kaip iš dviejų seniūnijų, kadangi Utenos rajone yra 9 seniūnijos, manome, kad pagal priemonę finansavimas apims visas seniūnijas.</p>
Partnerystės principas:	
Ar siekiama, kad pagal priemonę finansuojami projektai būtų vykdomi su partneriais?	Taip, pasirinktinai
Pasirinkimo pagrindimas	partneriai yra pageidaujami

Inovacijų principas:	
Ar siekiama, kad pagal priemonę finansuojami projektai būtų skirti inovacijoms vietos lygiu diegti?	Ne
Pasirinkimo pagrindimas	Netaikoma
Planuojama paremti projektų, skirtų inovacijoms vietos lygiu diegti (rodiklis L710)	Netaikoma
Lyčių lygybė ir nediskriminavimas:	
Ar pagal priemonę finansuojami projektai, skirti lyčių lygybei ir nediskriminavimui?	Ne
Pasirinkimo pagrindimas (jei taip, kaip bus užtikrinta)	netaikoma
Jaunimas:	
Ar pagal priemonę finansuojami projektai, skirti jaunimui?	Taip
Pasirinkimo pagrindimas (jei taip, kaip bus užtikrinta)	priemonės kvietime bus numatyti prioritetai jaunimo organizacijoms bei NVO ir BO, kurių įstatuose yra numatytos jaunimui skirtos veiklos ir arba darbas su jaunimu.
E dalis. Priemonės rezultato rodikliai:	
SP rezultato rodiklių taikymas priemonei:	
R.3	Ne
R.37	Ne
R.39	Ne
R.41	Ne
R.42	Taip
VPS rodiklių taikymas priemonei:	
UTEN-P.1	Ne
UTEN-P.2	Ne
UTEN-P.3	Ne
UTEN-P.4	Ne
UTEN-P.5	Ne
UTEN-P.6	Ne

UTEN-P.7	Ne
UTEN-P.8	Ne
UTEN-P.9	Ne
UTEN-P.10	Ne
F dalis. Pagal priemonę remiamų projektų pobūdis:	
Remiami pelno projektai	Ne
Remiami projektai, susiję su žinių perdavimu, įskaitant konsultacijas, mokymą ir keitimąsi žiniomis apie tvarią, ekonominę, socialinę, aplinką ir klimatą tausojančią veiklą (aktualu rodikliui L801)	Ne
Remiami projektai, susiję su gamintojų organizacijomis, vietinėmis rinkomis, trumpomis tiekimo grandinėmis ir kokybės schemomis, įskaitant paramą investicijoms, rinkodaros veiklą ir kt. (aktualu rodikliui L802)	Ne
Remiami projektai, susiję su atsinaujinančios energijos gamybos pajėgumais, įskaitant biologinę (aktualu rodikliui L803)	Taip
Remiami projektai, prisidedantys prie aplinkos tvarumo, klimato kaitos švelninimo bei prisitaikymo prie jos tikslų įgyvendinimo kaimo vietovėse (aktualu rodikliui L804)	Taip
Remiami projektai, kurie kuria darbo vietas (aktualu rodikliui L805)	Ne
Remiami kaimo verslų, įskaitant bioekonomiką, projektai (aktualu rodikliui L806)	Ne
Remiami projektai, susiję su sumanių kaimų strategijomis (aktualu rodikliui L807)	Ne
Remiami projektai, gerinantys paslaugų prieinamumą ir infrastruktūrą (aktualu rodikliui L808)	Taip

Remiami socialinės įtraukties projektai (aktualu rodikliui L809)	Taip
	5 priemonė
Priemonės pavadinimas	Potencialių pareiškėjų ir projektų vykdytojų mokymai
Priemonės rūšis	Mokymų projektai
VVG teritorijos poreikių, kuriuos tenkina priemonė, skaičius	1
BŽŪP tikslų, kuriuos įgyvendina priemonė, skaičius	3
Pagrindinis BŽŪP tikslas, kurį įgyvendina VPS priemonė	XCO. Modernizuoti sektorių skatinant žemės ūkio ir kaimo vietovių žinias, inovacijas ir skaitmeninimą bei dalijimąsi jomis, taip pat skatinant jų diegimą
Ar priemonė prisideda prie 4 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Taip
Ar priemonė prisideda prie 5 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Ne
Ar priemonė prisideda prie 6 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Taip
Ar priemonė prisideda prie 9 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Ne
A dalis. Priemonės intervencijos logika:	

<p>Priemonės tikslas, ryšys su pagrindiniu BŽŪP tikslu ir VVG teritorijos poreikiais (problemomis ir (arba) potencialu), ryšys su VPS tema (jei taikoma)</p>	<p>Identifikuotas poreikis: mokymų pagalba aktyvinti VVG teritorijos gyventojus įsitraukti į vietos bendruomenių veiklas. Priemonės tikslas: skatinti mokymosi visą gyvenimą pagrindu įgyti žinių, kurios formuotų įgūdžius reikalingus įgyvendinti vietos projektus ir orientuotų į Utenos rajono turizmo plėtrą. Priemonė siejasi su pagrindinio BŽŪP tikslo šiais siekiais: vietos plėtra, socialinė įtrauktis. Problema: potencialūs vietos projektų dalyviai- verslo, ir bendruomenių atstovai- stokoja žinių jų planuojamoms ir vykdomoms veikloms. Sąsajos su pasirinkta tema: mokymai bus skirti organizacijų narių, ūkininkų ir kitų asmenų skaitmeninių gebėjimų, tvaraus ūkininkavimo mokymų stiprinimui, kurie bus panaudoti teikiant paslaugas plėtojant turizmą Utenos rajone.</p>
<p>Pokytis, kurio siekiama VPS priemone</p>	<p>Bus finansuojami 5 projektai. Galutinių naudos gavėjų skaičius - 10 asmenų (ūkininkų); 40 kitų asmenų. Priemonė padės spręsti problemą dėl potencialių vietos projektų dalyvių – verslo (ūkininkų), ir bendruomenių atstovų- žinių stokos, kurios reikalingos jų planuojamoms ir vykdomoms veikloms. Priemonė prisidės prie poreikio mokyti VVG teritorijos gyventojus, įtraukiant juos į bendruomenių veiklas, suteikiant jiems reikiamų žinių, būtinų formuojant įgūdžius, reikalingų praktinėje veikloje.</p>
<p>Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo d įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)</p>	<p>Sąsajos su pasirinkta tema: mokymai bus skirti organizacijų narių, ūkininkų ir kitų asmenų skaitmeninių ir kitų gebėjimų stiprinimui, kurie bus panaudoti teikiant paslaugas plėtojant turizmą Utenos rajone.</p>

Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo e įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)	Netaikoma
Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo f įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)	Vietos projektams bus keliami reikalavimai prisidėti stabdyti biologinės įvairovės nykimą ir ją didinant gerinti ekosistemines paslaugas ir išsaugoti buveines bei kraštovaizdžius.
Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo i įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)	Netaikoma
B dalis. Pareiškėjų ir projektų tinkamumo sąlygos, projektų atrankos principai:	
Pagal priemonę remiamos veiklos	Mokymų organizavimo veiklos atsižvelgiant į bendruomenės ir potencialių vietos pareiškėjų poreikius
Tinkami pareiškėjai ir partneriai (jei taikomas reikalavimas projektus įgyvendinti su partneriais)	Juridiniai asmenys: nepelno sektoriaus viešosios įstaigos, asociacijos, NVO, bendruomeninės organizacijos.
Priemonės tikslinė grupė (pildoma, jei nesutampa su tinkamais pareiškėjais ir (arba) partneriais)	Planuojamų vykdyti 5 projektų tikslinė grupė bus 50 asmenų iš kaimo bendruomenių, jaunimo, kaimo biudžetinių organizacijų, vietos ūkininkų.
Tinkamumo sąlygos pareiškėjams ir projektams	Tinkamumo sąlygos numatytos Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 m. strateginiame plane ir Vietos projektų administravimo taisyklėse.
Projektų atrankos principai	1. Didesnis vietos projekto naudos gavėjų skaičius. 2. Projektas įgyvendinamas bendradarbiavimo su kitais subjektais, kurie dalyvauja projekto veiklose, pagrindu.
Planuojamų kvietimų teikti paraiškas skaičius	1
C dalis. Paramos dydžiai:	
Didžiausia paramos suma vietos projektui, Eur	8199,6
Paramos lyginamoji dalis, proc.	iki 90

Planuojama paramos suma priemonei, Eur	40 998,00
Planuojama paremti projektų (rodiklis L700)	5
Paaiškinimas, kaip nustatyta rodiklio L700 reikšmė	pagal maksimalią paramos sumą
D dalis. Priemonės indėlis į ES ir nacionalinių horizontaliųjų principų įgyvendinimą:	
Subregioninės vietovės principas:	
Ar siekiama, kad pagal priemonę finansuojami projektai apimtų visas VVG teritorijos seniūnijas?	Taip
Pasirinkimo pagrindimas	Mokymuose galės dalyvauti bendradarbiavimo principu dalyviai (galutiniai naudos gavėjai) iš visų Utenos rajono seniūnijų.
Partnerystės principas:	
Ar siekiama, kad pagal priemonę finansuojami projektai būtų vykdomi su partneriais?	Taip, pasirinktinai
Pasirinkimo pagrindimas	partneriai yra pageidaujami
Inovacijų principas:	
Ar siekiama, kad pagal priemonę finansuojami projektai būtų skirti inovacijoms vietos lygiu diegti?	Ne
Pasirinkimo pagrindimas	Netaikoma
Planuojama paremti projektų, skirtų inovacijoms vietos lygiu diegti (rodiklis L710)	Netaikoma
Lyčių lygybė ir nediskriminavimas:	
Ar pagal priemonę finansuojami projektai, skirti lyčių lygybei ir nediskriminavimui?	Ne
Pasirinkimo pagrindimas (jei taip, kaip bus užtikrinta)	netaikoma
Jaunimas:	
Ar pagal priemonę finansuojami projektai, skirti jaunimui?	Ne
Pasirinkimo pagrindimas (jei taip, kaip bus užtikrinta)	netaikoma
E dalis. Priemonės rezultato rodikliai:	
SP rezultato rodiklių taikymas priemonei:	

R.3	Taip
R.37	Ne
R.39	Ne
R.41	Ne
R.42	Taip
VPS rodiklių taikymas priemonei:	
UTEN-P.1	Ne
UTEN-P.2	Ne
UTEN-P.3	Ne
UTEN-P.4	Ne
UTEN-P.5	Ne
UTEN-P.6	Ne
UTEN-P.7	Ne
UTEN-P.8	Ne
UTEN-P.9	Ne
UTEN-P.10	Ne
F dalis. Pagal priemonę remiamų projektų pobūdis:	
Remiami pelno projektai	Ne
Remiami projektai, susiję su žinių perdavimu, įskaitant konsultacijas, mokymą ir keitimąsi žiniomis apie tvarią, ekonominę, socialinę, aplinką ir klimatą tausojančią veiklą (aktualu rodikliui L801)	Taip
Remiami projektai, susiję su gamintojų organizacijomis, vietinėmis rinkomis, trumpomis tiekimo grandinėmis ir kokybės schemomis, įskaitant paramą investicijoms, rinkodaros veiklą ir kt. (aktualu rodikliui L802)	Ne
Remiami projektai, susiję su atsinaujinančios energijos gamybos pajėgumais, įskaitant biologinę (aktualu rodikliui L803)	Ne

Remiami projektai, prisidedantys prie aplinkos tvarumo, klimato kaitos švelninimo bei prisitaikymo prie jos tikslų įgyvendinimo kaimo vietovėse (aktualu rodikliui L804)	Ne
Remiami projektai, kurie kuria darbo vietas (aktualu rodikliui L805)	Ne
Remiami kaimo verslų, įskaitant bioekonomiką, projektai (aktualu rodikliui L806)	Ne
Remiami projektai, susiję su sumanių kaimų strategijomis (aktualu rodikliui L807)	Ne
Remiami projektai, gerinantys paslaugų prieinamumą ir infrastruktūrą (aktualu rodikliui L808)	Ne
Remiami socialinės įtraukties projektai (aktualu rodikliui L809)	Taip
	6 priemonė
Priemonės pavadinimas	Tarptautinio bendradarbiavimo plėtra turizmo rinkodaros srityje
Priemonės rūšis	Tarptautinis VVG bendradarbiavimas
VVG teritorijos poreikių, kuriuos tenkina priemonė, skaičius	2
BŽŪP tikslų, kuriuos įgyvendina priemonė, skaičius	3
Pagrindinis BŽŪP tikslas, kurį įgyvendina VPS priemonė	SO9. Gerinti Sąjungos žemės ūkio atsaką į visuomenės poreikius, susijusius su maistu ir sveikata, mažinti maisto atliekų kiekį, gerinti gyvūnų gerovę ir kovoti su atsparumu antimikrobinėms medžiagoms
Ar priemonė prisideda prie 4 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Ne
Ar priemonė prisideda prie 5 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Ne

Ar priemonė prisideda prie 6 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Ne
Ar priemonė prisideda prie 9 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Taip
A dalis. Priemonės intervencijos logika:	
<p>Priemonės tikslas, ryšys su pagrindiniu BŽŪP tikslu ir VVG teritorijos poreikiais (problemomis ir (arba) potencialu), ryšys su VPS tema (jei taikoma)</p>	<p>Priemonės tikslas: URVVG tarptautinio bendradarbiavimo patirties panaudojimas Utenos rajono turizmo potencialo pažangai. Priemonė siejasi su pagrindinio BŽŪP tikslo šiais siekais: vietos plėtra, socialinė įtrauktis, bioekonomika.</p> <p>Problema: maitinimo paslaugų stygius plėtojant turizmą.</p> <p>Kiekybiniai duomenys ir rodikliai: iš šios priemonės bus finansuojami 1 projektas. Projekte bus partneriai.</p> <p>Sąsajos su pasirinkta tema: bus pristatoma partnerių geroji patirtis turizmo plėtros srityje naudojant vietinius produktus turistų maitinimui. Siekiant, kad maistas būtų kokybiškas mažėtų maisto atliekų kiekis. Utenos rajone pagaminta žemės ūkio produkcija būtų parduodama ne kaip žaliava didžiuosiuose Lietuvos miestuose, o kaip vietinio kulinarinio paveldo produktas skirtas turistų maitinimui.</p>

Pokytis, kurio siekiama VPS priemone	Priemonės „Tarptautinio bendradarbiavimo plėtra turizmo rinkodaros srityje“ pokytis: iš šios priemonės bus finansuojami 1 projektas. Priemonė padės spręsti problemą dėl turizmo plėtros tarptautinio bendradarbiavimo projektų sektinų pavyzdžių stygiaus. Priemonė prisidės prie šių poreikių: skatinti Utenos rajono kaimo gyventojų ir kaimo bendruomenių verslo iniciatyvas, moderniai ir tausiai naudoti gamtos ir kultūros išteklius, užtikrinant ir išlaikant patrauklias gyvenimo sąlygas Utenos rajone, tekinimo.
Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo d įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)	Netaikoma
Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo e įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)	Netaikoma
Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo f įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)	Netaikoma
Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo i įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)	Projekte bus prisiimti įsipareigojimai, kad jo metu būtų pristatomi būdai kaip ES šalyse skatinama mažinti maisto atliekas, didinti gyvūnų gerovę.
B dalis. Pareiškėjų ir projektų tinkamumo sąlygos, projektų atrankos principai:	
Pagal priemonę remiamos veiklos	Renginių organizavimas ir patirties pasidalinimas
Tinkami pareiškėjai ir partneriai (jei taikomas reikalavimas projektus įgyvendinti su partneriais)	Vietos veiklos grupė, asociacija.
Priemonės tikslinė grupė (pildoma, jei nesutampa su tinkamais pareiškėjais ir (arba) partneriais)	Planuojamų vykdyti projekto tikslinė grupė bus asmenys iš kaimo bendruomenių, jaunimo, kaimo biudžetinių organizacijų, vietos verslininkų.
Tinkamumo sąlygos pareiškėjams ir projektams	Tinkamumo sąlygos numatytos Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 m. strateginiame plane ir Vietos projektų administravimo taisyklėse.

Projektų atrankos principai	1. Skirtingų projekto partnerių patirties pristatymas inovatyviai panaudojant vietos resursus darnaus turizmo plėtrai.
Planuojamų kvietimų teikti paraiškas skaičius	1
C dalis. Paramos dydžiai:	
Didžiausia paramos suma vietos projektui, Eur	5000
Paramos lyginamoji dalis, proc.	iki 100
Planuojama paramos suma priemonei, Eur	5 000,00
Planuojama paremti projektų (rodiklis L700)	1
Paaiškinimas, kaip nustatyta rodiklio L700 reikšmė	pagal minimalią paramos sumą
D dalis. Priemonės indėlis į ES ir nacionalinių horizontaliųjų principų įgyvendinimą:	
Subregioninės vietovės principas:	
Ar siekiama, kad pagal priemonę finansuojami projektai apimtų visas VVG teritorijos seniūnijas?	Taip
Pasirinkimo pagrindimas	Tarptautiniame projekte galės dalyvauti dalyviai iš visų Utenos rajono seniūnijų.
Partnerystės principas:	
Ar siekiama, kad pagal priemonę finansuojami projektai būtų vykdomi su partneriais?	Taip, privalomai
Pasirinkimo pagrindimas	planuojama ne mažiau, kaip du partneriai (įskaitant ir pareiškėją)
Inovacijų principas:	
Ar siekiama, kad pagal priemonę finansuojami projektai būtų skirti inovacijoms vietos lygiu diegti?	Ne
Pasirinkimo pagrindimas	Netaikoma
Planuojama paremti projektų, skirtų inovacijoms vietos lygiu diegti (rodiklis L710)	Netaikoma
Lyčių lygybė ir nediskriminavimas:	
Ar pagal priemonę finansuojami projektai, skirti lyčių lygybei ir nediskriminavimui?	Ne

Pasirinkimo pagrindimas (jei taip, kaip bus užtikrinta)	netaikoma
Jaunimas:	
Ar pagal priemonę finansuojami projektai, skirti jaunimui?	Ne
Pasirinkimo pagrindimas (jei taip, kaip bus užtikrinta)	netaikoma
E dalis. Priemonės rezultato rodikliai:	
SP rezultato rodiklių taikymas priemonei:	
R.3	Ne
R.37	Ne
R.39	Ne
R.41	Ne
R.42	Ne
VPS rodiklių taikymas priemonei:	
UTEN-P.1	Ne
UTEN-P.2	Ne
UTEN-P.3	Ne
UTEN-P.4	Ne
UTEN-P.5	Ne
UTEN-P.6	Ne
UTEN-P.7	Ne
UTEN-P.8	Ne
UTEN-P.9	Ne
UTEN-P.10	Ne
F dalis. Pagal priemonę remiamų projektų pobūdis:	
Remiami pelno projektai	Ne
Remiami projektai, susiję su žinių perdavimu, įskaitant konsultacijas, mokymą ir keitimąsi žiniomis apie tvarią, ekonominę, socialinę, aplinką ir klimatą tausojančią veiklą (aktualu rodikliui L801)	Ne

Remiami projektai, susiję su gamintojų organizacijomis, vietinėmis rinkomis, trumpomis tiekimo grandinėmis ir kokybės schemomis, įskaitant paramą investicijoms, rinkodaros veiklą ir kt. (aktualu rodikliui L802)	Taip
Remiami projektai, susiję su atsinaujinančios energijos gamybos pajėgumais, įskaitant biologinę (aktualu rodikliui L803)	Ne
Remiami projektai, prisidedantys prie aplinkos tvarumo, klimato kaitos švelninimo bei prisitaikymo prie jos tikslų įgyvendinimo kaimo vietovėse (aktualu rodikliui L804)	Ne
Remiami projektai, kurie kuria darbo vietas (aktualu rodikliui L805)	Ne
Remiami kaimo verslų, įskaitant bioekonomiką, projektai (aktualu rodikliui L806)	Ne
Remiami projektai, susiję su sumanių kaimų strategijomis (aktualu rodikliui L807)	Ne
Remiami projektai, gerinantys paslaugų prieinamumą ir infrastruktūrą (aktualu rodikliui L808)	Ne
Remiami socialinės įtraukties projektai (aktualu rodikliui L809)	Ne

	1 priemonė
Priemonės pavadinimas	Ekonomikos augimas ir darbo vietų kūrimas plėtojant turizmą Utenos rajone
Priemonės rūšis	Ne žemės ūkio verslo kūrimas ir plėtra
VVG teritorijos poreikių, kuriuos tenkina priemonė, skaičius	1
BŽŪP tikslų, kuriuos įgyvendina priemonė, skaičius	3

Pagrindinis BŽŪP tikslas, kurį įgyvendina VPS priemonė	SO8. Skatinti užimtumą, augimą, lyčių lygybę, įskaitant moterų dalyvavimą ūkininkavimo veikloje, socialinę įtrauktį ir vietos plėtrą kaimo vietovėse, įskaitant žiedinę bioekonomiką ir tvarią miškininkystę
Ar priemonė prisideda prie 4 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Taip
Ar priemonė prisideda prie 5 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Ne
Ar priemonė prisideda prie 6 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Ne
Ar priemonė prisideda prie 9 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Ne
A dalis. Priemonės intervencijos logika:	
Priemonės tikslas, ryšys su pagrindiniu BŽŪP tikslu ir VVG teritorijos poreikiais (problemomis ir (arba) potencialu), ryšys su VPS tema (jei taikoma)	Pagrindinis poreikis- skatinti verslų kūrimąsi Utenos rajone. Atsižvelgiant į gausius Utenos rajono gamtos, kultūros resursus buvo pasirinktas priemonės tikslas: vietos verslo iniciatyvų, kuriančių pridėtinę vertę per turizmo plėtrą bei didinančių užimtumą Utenos rajono kaimo vietovėse, skatinimas ir rėmimas. Priemonė siejasi su pagrindinio BŽŪP tikslo šiais siekiais: ekonominis augimas, darbo vietų kūrimas. Priemonė prisidės prie problemos: dėmesio ir finansinių resursų stokos turizmo plėtrai Utenos rajone, sprendimo. Atkreipiant dėmesį į vietos projektų atitiktį socialinei įtraukčiai, žiedinės bioekonomikos vystymui Suplanuotos verslo priemonės investicijos įgalins vietos verslininkus prisitaikyti prie greitai besikeičiančios paklausos naujoms paslaugoms. Paslaugų įvairinimas ir kuriami naujų paslaugų paketai padės mažinti sezoniškumo įtaką turizmo verslui ir prisidės prie užimtumo didinimo Utenos rajono kaimo vietovėse.
Pokytis, kurio siekiama VPS priemone	Rezultatai: 6 verslo, kuriančio darbo vietas, projektai, 6 naujos darbo vietos, iš jų 3 bus skirti naujiems verslams kurti. Priemone siekiama įvairinti kaimo turizmo srityje veikiančių ir planuojančių kurtis verslų, taip pat verslų, kurių klientai bei paslaugų gavėjai būtų vietinio ir atvykstančiojo turizmo klientai bei vietos gyventojai, paslaugų spektrą.

Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo d įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)	Vietos projektams bus keliami reikalavimai, kad būtų pasižadama prisidėti prie klimato kaitos švelninimo ir prisitaikymo prie jos bei plėtoti tvariąją energetiką.
Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo e įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)	Vietos projektams bus keliami reikalavimai, kad būtų pasižadama skatinti darnų vystymąsi ir veiksmingą tokių gamtos išteklių kaip vanduo, dirvožemis ir oras, valdymą, be kita ko, mažinant priklausomybę nuo cheminių medžiagų
Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo f įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)	Netaikoma
Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo i įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)	Netaikoma
B dalis. Pareiškėjų ir projektų tinkamumo sąlygos, projektų atrankos principai:	
Pagal priemonę remiamos veiklos	1) infrastruktūros pritaikymas verslo vykdymui; 2) įrangos įsigijimas verslo vykdymui; 3) prekių/paslaugų įsigijimas verslo vykdymui.
Tinkami pareiškėjai ir partneriai (jei taikomas reikalavimas projektus įgyvendinti su partneriais)	Verslo subjektai: mažos ir labai mažos įmonės - juridiniai asmenys. Fiziniai asmenys: kaimo gyventojai, ūkininkai.
Priemonės tikslinė grupė (pildoma, jei nesutampa su tinkamais pareiškėjais ir (arba) partneriais)	-
Tinkamumo sąlygos pareiškėjams ir projektams	Tinkamumo sąlygos numatytos Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 m. strateginiame plane ir Vietos projektų administravimo taisyklėse.
Projektų atrankos principai	1. Projektui įgyvendinti prašoma mažesnio paramos intensyvumo. 2. Į kuriamą (-as) naują (-as) darbo vietą (-as) įdarbinamas (-i) kaimo gyventojas (-ai) iš Utenos regiono VVG teritorijos.
Planuojamų kvietimų teikti paraiškas skaičius	1
C dalis. Paramos dydžiai:	
Didžiausia paramos suma vietos projektui, Eur	69000
Paramos lyginamoji dalis, proc.	iki 65

Planuojama paramos suma priemonei, Eur	414 000,00
Planuojama paremti projektų (rodiklis L700)	6
Paaikškinimas, kaip nustatyta rodiklio L700 reikšmė	0
D dalis. Priemonės indėlis į ES ir nacionalinių horizontaliųjų principų įgyvendinimą:	
Subregioninės vietovės principas:	
Ar siekiama, kad pagal priemonę finansuojami projektai apimtų visas VVG teritorijos seniūnijas?	Taip
Pasirinkimo pagrindimas	Numatyta, kad 6 verslo įmonės pasinaudos BŽŪP parama.
Partnerystės principas:	
Ar siekiama, kad pagal priemonę finansuojami projektai būtų vykdomi su partneriais?	Ne
Pasirinkimo pagrindimas	netaikoma
Inovacijų principas:	
Ar siekiama, kad pagal priemonę finansuojami projektai būtų skirti inovacijoms vietos lygiu diegti?	Ne
Pasirinkimo pagrindimas	Netaikoma
Planuojama paremti projektų, skirtų inovacijoms vietos lygiu diegti (rodiklis L710)	Netaikoma
Lyčių lygybė ir nediskriminavimas:	
Ar pagal priemonę finansuojami projektai, skirti lyčių lygybei ir nediskriminavimui?	Ne
Pasirinkimo pagrindimas (jei taip, kaip bus užtikrinta)	netaikoma
Jaunimas:	
Ar pagal priemonę finansuojami projektai, skirti jaunimui?	Ne
Pasirinkimo pagrindimas (jei taip, kaip bus užtikrinta)	netaikoma
E dalis. Priemonės rezultato rodikliai:	
SP rezultato rodiklių taikymas priemonei:	
R.3	Ne

R.37	Taip
R.39	Taip
R.41	Ne
R.42	Ne
VPS rodiklių taikymas priemonei:	
UTEN-P.1	Ne
UTEN-P.2	Ne
UTEN-P.3	Ne
UTEN-P.4	Ne
UTEN-P.5	Ne
UTEN-P.6	Ne
UTEN-P.7	Ne
UTEN-P.8	Ne
UTEN-P.9	Ne
UTEN-P.10	Ne
F dalis. Pagal priemonę remiamų projektų pobūdis:	
Remiami pelno projektai	Taip
Remiami projektai, susiję su žinių perdavimu, įskaitant konsultacijas, mokymą ir keitimąsi žiniomis apie tvarią, ekonominę, socialinę, aplinką ir klimatą tausojančią veiklą (aktualu rodikliui L801)	Ne
Remiami projektai, susiję su gamintojų organizacijomis, vietinėmis rinkomis, trumpomis tiekimo grandinėmis ir kokybės schemomis, įskaitant paramą investicijoms, rinkodaros veiklą ir kt. (aktualu rodikliui L802)	Ne
Remiami projektai, susiję su atsinaujinančios energijos gamybos pajėgumais, įskaitant biologinę (aktualu rodikliui L803)	Ne

Remiami projektai, prisidedantys prie aplinkos tvarumo, klimato kaitos švelninimo bei prisitaikymo prie jos tikslų įgyvendinimo kaimo vietovėse (aktualu rodikliui L804)	Ne
Remiami projektai, kurie kuria darbo vietas (aktualu rodikliui L805)	Taip
Remiami kaimo verslų, įskaitant bioekonomiką, projektai (aktualu rodikliui L 806)	Ne
Remiami projektai, susiję su sumanių kaimų strategijomis (aktualu rodikliui L807)	Ne
Remiami projektai, gerinantys paslaugų prieinamumą ir infrastruktūrą (aktualu rodikliui L808)	Ne
Remiami socialinės įtraukties projektai (aktualu rodikliui L809)	Ne
2 priemonė	
Priemonės pavadinimas	Socialinio verslumo ir atsakomybės didinimas kuriant ir plėtojant socialinį verslą Utenos rajone
Priemonės rūšis	Socialinis verslas
VVG teritorijos poreikių, kuriuos tenkina priemonė, skaičius	3
BŽŪP tikslų, kuriuos įgyvendina priemonė, skaičius	3
Pagrindinis BŽŪP tikslas, kurį įgyvendina VPS priemonė	SO8. Skatinti užimtumą, augimą, lyčių lygybę, įskaitant moterų dalyvavimą ūkininkavimo veikloje, socialinę įtrauktį ir vietos plėtrą kaimo vietovėse, įskaitant žiedinę bioekonomiką ir tvarią miškininkystę
Ar priemonė prisideda prie 4 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Ne
Ar priemonė prisideda prie 5 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Ne

Ar priemonė prisideda prie 6 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Taip
Ar priemonė prisideda prie 9 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Ne
A dalis. Priemonės intervencijos logika:	
Priemonės tikslas, ryšys su pagrindiniu BŽŪP tikslu ir VVG teritorijos poreikiais (problemomis ir (arba) potencialu), ryšys su VPS tema (jei taikoma)	<p>VPS rengimo metu identifikuoti poreikiai: skatinti verslų kūrimąsi Utenos rajone, skatinti Utenos rajono kaimo gyventojų ir kaimo bendruomenių verslo iniciatyvas bei didinti Utenos rajono kaimo gyventojų verslumą ir socialinę įtrauktį, atsižvelgiant gausius Utenos rajono gamtos, kultūros resursus padėjo suformuluoti priemonės tikslą.</p> <p>Tikslas: socialinio verslo kaip svarbaus ekonomikos augimo, darbo vietų kūrimo ir/ar išlaikymo skatinimo, galimybių mažinti socialinę nelygybę bei atskirtį saviraiškos, ugdymo priemonių pritaikymas praktikoje. Priemonė siejasi su pagrindinio BŽŪP tikslo šiais siekiais: vietos plėtra, socialinė įtrauktis.</p> <p>Priemonė prisidės prie problemos: Utenos rajone didėjančios socialinės atskirties, mažėjančių bendruomenei reikalingų paslaugų mažėjimo sprendimo.</p> <p>Sąsajos su pasirinkta tema: socialiniai verslai bus kuriami ar plėtojami bei socialiniam poveikiui naudojamas gautas pelnas iš paslaugų teikiamų vietinio ir atvykstantojo turizmo turistams.</p>
Pokytis, kurio siekiama VPS priemone	1 projektas, 1 nauja d.v. naujam socialiniam verslui, 2 projektai socialinio verslo plėtrai, kur bus išsaugotos d.v. Iš viso 3 projektai. Socialinė grupė: 45 asm. Tikslas siekiama bent vienoje iš šių su turizmo plėtra susijusių sričių: efektyvus gamtos išteklių naudojimas ir atliekų tvarkymas, klimato kaita; biologinės įvairovės ir kraštovaizdžio apsauga, gyvūnų globa; kultūrinė veikla ir visuomenės kūrybiškumo ugdymas; visuomenės sveikatinimas; patriotiškumo ugdymas, sociokultūrinė veikla.
Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo d įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)	Netaikoma
Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo e įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)	Netaikoma
Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo f įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)	Vietos projektams bus keliami reikalavimai, kad būtų prisidedama prie biologinės įvairovės išsaugojimo, ekosistemos gerinimo bei buveinių išsaugojimo

Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)	Netaikoma
B dalis. Pareiškėjų ir projektų tinkamumo sąlygos, projektų atrankos principai:	
Pagal priemonę remiamos veiklos	Socialinio verslo kūrimas ir plėtra, atsižvelgiant į konkrečioje vietovėje iškilusius gyventojų socialinius poreikius.
Tinkami pareiškėjai ir partneriai (jei taikomas reikalavimas projektus įgyvendinti su partneriais)	Juridiniai asmenys: nepelno sektoriaus viešosios įstaigos, asociacijos, NVO, bendruomeninės organizacijos.
Priemonės tikslinė grupė (pildoma, jei nesutampa su tinkamais pareiškėjais ir (arba) partneriais)	Tikslinė grupė susidarys iš 45 asmenų patiriančių socialinę atskirtį.
Tinkamumo sąlygos pareiškėjams ir projektams	Tinkamumo sąlygos numatytos Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 m. strateginiame plane ir Vietos projektų administravimo taisyklėse.
Projektų atrankos principai	1. Kuriama nauja (-os) darbo vieta (-os). 2. .Didesnis vietos projekto tikslinės socialinės grupės - naudos gavėjų skaičius
Planuojamų kvietimų teikti paraiškas skaičius	1
C dalis. Paramos dydžiai:	
Didžiausia paramos suma vietos projektui, Eur	67266
Paramos lyginamoji dalis, proc.	iki 95
Planuojama paramos suma priemonei, Eur	201 798,00
Planuojama paremti projektų (rodiklis L700)	3
Paaiškinimas, kaip nustatyta rodiklio L700 reikšmė	0
D dalis. Priemonės indėlis į ES ir nacionalinių horizontaliųjų principų įgyvendinimą:	
Subregioninės vietovės principas:	
Ar siekiama, kad pagal priemonę finansuojami projektai apimtų visas VVG teritorijos seniūnijas?	Taip

Pasirinkimo pagrindimas	Numatyta, kad 3 socialiniai verslai pasinaudos BŽŪP parama. Planuojame, kad projektų tikslinės grupės susidarys iš atstovų (naudos gavėjų), kurie gyvena skirtingose Utenos rajono seniūnijose.
Partnerystės principas:	
Ar siekiama, kad pagal priemonę finansuojami projektai būtų vykdomi su partneriais?	Taip, pasirinktinai
Pasirinkimo pagrindimas	partneriai yra pageidaujami
Inovacijų principas:	
Ar siekiama, kad pagal priemonę finansuojami projektai būtų skirti inovacijoms vietos lygiu diegti?	Ne
Pasirinkimo pagrindimas	Netaikoma
Planuojama paremti projektų, skirtų inovacijoms vietos lygiu diegti (rodiklis L710)	Netaikoma
Lyčių lygybė ir nediskriminavimas:	
Ar pagal priemonę finansuojami projektai, skirti lyčių lygybei ir nediskriminavimui?	Ne
Pasirinkimo pagrindimas (jei taip, kaip bus užtikrinta)	netaikoma
Jaunimas:	
Ar pagal priemonę finansuojami projektai, skirti jaunimui?	Ne
Pasirinkimo pagrindimas (jei taip, kaip bus užtikrinta)	netaikoma
E dalis. Priemonės rezultato rodikliai:	
SP rezultato rodiklių taikymas priemonei:	
R.3	Ne
R.37	Ne
R.39	Taip
R.41	Taip
R.42	Taip
VPS rodiklių taikymas priemonei:	
UTEN-P.1	Ne

UTEN-P.2	Ne
UTEN-P.3	Ne
UTEN-P.4	Ne
UTEN-P.5	Ne
UTEN-P.6	Ne
UTEN-P.7	Ne
UTEN-P.8	Ne
UTEN-P.9	Ne
UTEN-P.10	Ne
F dalis. Pagal priemonę remiamų projektų pobūdis:	
Remiami pelno projektai	Taip
Remiami projektai, susiję su žinių perdavimu, įskaitant konsultacijas, mokymą ir keitimąsi žiniomis apie tvarią, ekonominę, socialinę, aplinką ir klimatą tausojančią veiklą (aktualu rodikliui L801)	Ne
Remiami projektai, susiję su gamintojų organizacijomis, vietinėmis rinkomis, trumpomis tiekimo grandinėmis ir kokybės schemomis, įskaitant paramą investicijoms, rinkodaros veiklą ir kt. (aktualu rodikliui L802)	Ne
Remiami projektai, susiję su atsinaujinančios energijos gamybos pajėgumais, įskaitant biologinę (aktualu rodikliui L803)	Taip
Remiami projektai, prisidedantys prie aplinkos tvarumo, klimato kaitos švelninimo bei prisitaikymo prie jos tikslų įgyvendinimo kaimo vietovėse (aktualu rodikliui L804)	Taip
Remiami projektai, kurie kuria darbo vietas (aktualu rodikliui L805)	Ne
Remiami kaimo verslų, įskaitant bioekonomiką, projektai (aktualu rodikliui L 806)	Ne
Remiami projektai, susiję su sumanių kaimų strategijomis (aktualu rodikliui L807)	Ne
Remiami projektai, gerinantys paslaugų prieinamumą ir infrastruktūrą (aktualu rodikliui L808)	Ne

Remiami socialinės įtraukties projektai (aktualu rodikliui L809)	Taip
	3 priemonė
Priemonės pavadinimas	Kaimo ekonomikos įvairinimas, didinant viešųjų paslaugų prieinamumą
Priemonės rūšis	Viešųjų paslaugų prieinamumo didinimas (ne pelno)
VVG teritorijos poreikių, kuriuos tenkina priemonė, skaičius	3
BŽŪP tikslų, kuriuos įgyvendina priemonė, skaičius	3
Pagrindinis BŽŪP tikslas, kurį įgyvendina VPS priemonė	SO5. Skatinti tvarų vystymąsi ir veiksmingą gamtos išteklių, pavyzdžiui, vandens, dirvožemio ir oro, valdymą, be kita ko, mažinant priklausomybę nuo cheminių medžiagų
Ar priemonė prisideda prie 4 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Ne
Ar priemonė prisideda prie 5 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Taip
Ar priemonė prisideda prie 6 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Ne
Ar priemonė prisideda prie 9 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Ne
A dalis. Priemonės intervencijos logika:	
Priemonės tikslas, ryšys su pagrindiniu BŽŪP tikslu ir VVG teritorijos poreikiais (problemomis ir (arba) potencialu), ryšys su VPS tema (jei taikoma)	VPS rengimo metu identifikuoti poreikiai: didinti Utenos rajono kaimo gyventojų verslumą ir socialinę įtrauktį, skatinti Utenos rajono kaimo ekonomiką didinant viešųjų paslaugų prieinamumą, mokymų pagalba aktyvinti VVG teritorijos gyventojus įsitraukti į vietos bendruomenių veiklas. Atsižvelgiant trūkstamų ir vis mažėjančių paslaugų kaimo gyventojams pasiūlą Utenos rajone, buvo suformuluotas priemonės tikslas: skatinti verslumą stiprinant bendruomenes, jas įgalinant kurti trūkstamas paslaugas ir įvairinti esamas paslaugas ir jų prieinamumą vietos gyventojams bei atvykstantiems turistams. Priemonė siejasi su pagrindinio BŽŪP tikslo siekiais: ekonomikos augimas, vietos plėtra. Priemonė prisidės prie problemos: Utenos rajone trūkstamų įvairių paslaugų stygiaus, sprendimo. Sąsajos su pasirinkta tema: paslaugos bus kuriamos ir teikiamos vietos gyventojams,

	paslaugų dėka Utenos rajonas taps patrauklesniu vietinio ir atvykstamojo turizmo turistams, rajono svečiams.
Pokytis, kurio siekiama VPS priemone	Kiekybiniai duomenys ir rodikliai: iš šios priemonės bus finansuojami 6 projektai paslaugoms kurti. Investicijomis pasinaudos ne mažiau kaip 6 NVO, BO. 60 galutinių naudos gavėjų, kuriems taikomi įtraukties projektai, bus sudarytos sąlygos naudotis paslaugomis. Rajono BO teikia socialines paslaugas. Pokytis – naujų 6 paslaugų ir/ar jų paketų atsiradimas pvz.: vietinio ir atvykstamojo turizmo skatinimo srityje ir kt. pagal patvirtintą viešųjų paslaugų sąrašą
Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo d įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)	Netaikoma
Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo e įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)	Vietos projektams bus keliami reikalavimai, kad būtų pasižadama skatinti darnų vystymąsi ir veiksmingą tokių gamtos išteklių kaip vanduo, dirvožemis ir oras, valdymą, be kita ko, mažinant priklausomybę nuo cheminių medžiagų
Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo f įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)	Netaikoma
Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo i įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)	Netaikoma
B dalis. Pareiškėjų ir projektų tinkamumo sąlygos, projektų atrankos principai:	
Pagal priemonę remiamos veiklos	1) infrastruktūros pritaikymas paslaugų teikimui; 2) įrangos įsigijimas paslaugų teikimui; 3) prekių/paslaugų įsigijimas paslaugų teikimui.
Tinkami pareiškėjai ir partneriai (jei taikomas reikalavimas projektus įgyvendinti su partneriais)	Juridiniai asmenys: nepelno sektoriaus viešosios įstaigos, asociacijos, NVO, bendruomeninės organizacijos.
Priemonės tikslinė grupė (pildoma, jei nesutampa su tinkamais pareiškėjais ir (arba) partneriais)	-

Tinkamumo sąlygos pareiškėjams ir projektams	Tinkamumo sąlygos numatytos Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 m. strateginiame plane ir Vietos projektų administravimo taisyklėse.
Projektų atrankos principai	1. Pareiškėjas paraiškos pateikimo dieną ne trumpiau kaip paskutinius vienerius metus nepertraukiamai yra registruotas UTENOS REGIONO VVG teritorijoje. 2. Pareiškėjas turintis gebėjimus susijusius su vietos projekte nusimatyta vykdyti ekonomine veikla.
Planuojamų kvietimų teikti paraiškas skaičius	1
C dalis. Paramos dydžiai:	
Didžiausia paramos suma vietos projektui, Eur	50850
Paramos lyginamoji dalis, proc.	iki 95
Planuojama paramos suma priemonei, Eur	305 100,00
Planuojama paremti projektų (rodiklis L700)	6
Paaiškinimas, kaip nustatyta rodiklio L700 reikšmė	pagal maksimalią paramos sumą
D dalis. Priemonės indėlis į ES ir nacionalinių horizontaliųjų principų įgyvendinimą:	
<i>Subregioninės vietovės principas:</i>	
Ar siekiama, kad pagal priemonę finansuojami projektai apimtų visas VVG teritorijos seniūnijas?	Taip
Pasirinkimo pagrindimas	Paslaugos bus teikiamos visų Utenos rajono seniūnijų gyventojams.
<i>Partnerystės principas:</i>	
Ar siekiama, kad pagal priemonę finansuojami projektai būtų vykdomi su partneriais?	Ne
Pasirinkimo pagrindimas	partneriai yra pageidaujami
<i>Inovacijų principas:</i>	
Ar siekiama, kad pagal priemonę finansuojami projektai būtų skirti inovacijoms vietos lygiu diegti?	Ne
Pasirinkimo pagrindimas	Netaikoma

Planuojama paremti projektų, skirtų inovacijoms vietos lygiu diegti (rodiklis L710)	Netaikoma
Lyčių lygybė ir nediskriminavimas:	
Ar pagal priemonę finansuojami projektai, skirti lyčių lygybei ir nediskriminavimui?	Ne
Pasirinkimo pagrindimas (jei taip, kaip bus užtikrinta)	netaikoma
Jaunimas:	
Ar pagal priemonę finansuojami projektai, skirti jaunimui?	Ne
Pasirinkimo pagrindimas (jei taip, kaip bus užtikrinta)	netaikoma
E dalis. Priemonės rezultato rodikliai:	
SP rezultato rodiklių taikymas priemonei:	
R.3	Ne
R.37	Ne
R.39	Taip
R.41	Taip
R.42	Taip
VPS rodiklių taikymas priemonei:	
UTEN-P.1	Ne
UTEN-P.2	Ne
UTEN-P.3	Ne
UTEN-P.4	Ne
UTEN-P.5	Ne
UTEN-P.6	Ne
UTEN-P.7	Ne
UTEN-P.8	Ne
UTEN-P.9	Ne
UTEN-P.10	Ne
F dalis. Pagal priemonę remiamų projektų pobūdis:	
Remiami pelno projektai	Ne

Remiami projektai, susiję su žinių perdavimu, įskaitant konsultacijas, mokymą ir keitimąsi žiniomis apie tvarią, ekonominę, socialinę, aplinką ir klimatą tausojančią veiklą (aktualu rodikliui L801)	Ne
Remiami projektai, susiję su gamintojų organizacijomis, vietinėmis rinkomis, trumpomis tiekimo grandinėmis ir kokybės schemomis, įskaitant paramą investicijoms, rinkodaros veiklą ir kt. (aktualu rodikliui L802)	Ne
Remiami projektai, susiję su atsinaujinančios energijos gamybos pajėgumais, įskaitant biologinę (aktualu rodikliui L803)	Ne
Remiami projektai, prisidedantys prie aplinkos tvarumo, klimato kaitos švelninimo bei prisitaikymo prie jos tikslų įgyvendinimo kaimo vietovėse (aktualu rodikliui L804)	Ne
Remiami projektai, kurie kuria darbo vietas (aktualu rodikliui L805)	Ne
Remiami kaimo verslų, įskaitant bioekonomiką, projektai (aktualu rodikliui L 806)	Taip
Remiami projektai, susiję su sumanių kaimų strategijomis (aktualu rodikliui L807)	Ne
Remiami projektai, gerinantys paslaugų prieinamumą ir infrastruktūrą (aktualu rodikliui L808)	Ne
Remiami socialinės įtraukties projektai (aktualu rodikliui L809)	Ne
	4 priemonė
Priemonės pavadinimas	Skaitmeninių gebėjimų ugdymas ir tinklų kūrimas tarp Utenos rajono kaimiškųjų seniūnijų
Priemonės rūšis	Veiklos projektai
VVG teritorijos poreikių, kuriuos tenkina priemonė, skaičius	2

BŽŪP tikslų, kuriuos įgyvendina priemonė, skaičius	3
Pagrindinis BŽŪP tikslas, kurį įgyvendina VPS priemonė	SO9. Gerinti Sąjungos žemės ūkio atsaką į visuomenės poreikius, susijusius su maistu ir sveikata, mažinti maisto atliekų kiekį, gerinti gyvūnų gerovę ir kovoti su atsparumu antimikrobinėms medžiagoms
Ar priemonė prisideda prie 4 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Taip
Ar priemonė prisideda prie 5 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Ne
Ar priemonė prisideda prie 6 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Taip
Ar priemonė prisideda prie 9 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Taip
A dalis. Priemonės intervencijos logika:	
Priemonės tikslas, ryšys su pagrindiniu BŽŪP tikslu ir VVG teritorijos poreikiais (problemomis ir (arba) potencialu), ryšys su VPS tema (jei taikoma)	<p>Identifikuoti poreikiai: moderniai ir tausiai naudoti gamtos ir kultūros išteklius, užtikrinant ir išlaikant patrauklias gyvenimo sąlygas Utenos rajone, mokymų pagalba aktyvinti VVG teritorijos gyventojus įsitraukti į vietos bendruomenių veiklas. Atsižvelgiant į SSGG silpnybes (bendradarbiavimo stoką), buvo suformuluotas tikslas: panaudoti skaitmenines technologijas tinklų tarp kaimo bendruomenių kūrimuisi, keičiantis gerąja patirtim, per kūrybiškumą aktyvinti vietos bendruomenių narius. Priemonė siejasi su pagrindinio BŽŪP tikslo šiais siekais: vietos plėtra, socialinė įtrauktis.</p> <p>Priemonė prisidės prie Utenos rajono tarpsektorinio, NVO, BO bendradarbiavimo skatinimo, kaimiškųjų seniūnijų jaunimo įtraukimo į bendruomeninę veiklą. Sąsajos su pasirinkta tema: tinklų kūrimas tarp Utenos kaimiškųjų seniūnijų gyventojų ir organizacijų sudarys sąlygas kompleksiskai išnaudoti turimus gausius resursus turizmo plėtrai.</p>

Pokytis, kurio siekiama VPS priemone	Investicijomis pasinaudos 5 NVO, BO. Galutinių naudos gavėjų skaičius yra 75 asmenys. Susikurs tarpsektoriniai ryšiai, susiaktyvins bendradarbiavimas tarp skirtingų seniūnijų NVO, BO. Utenos rajono kaimiškose seniūnijose susikurs bent viena jaunimo organizacija. Skaitmeninių gebėjimų ugdymas įtrauks seniūnijų BO priklausantį jaunimą dalyvauti kuriant turistinius maršrutus ir motyvuos bendradarbiauti kaimo turizmo sodybų savininkus bei tautodailininkus
Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo d įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)	Vietos projektams bus keliami reikalavimai, kad būtų pasižadama prisidėti prie klimato kaitos švelninimo ir prisitaikymo prie jos bei plėtoti tvariąją energetiką.
Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo e įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)	Netaikoma
Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo f įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)	Vietos projektams bus keliami reikalavimai, kad būtų prisidedama prie biologinės įvairovės išsaugojimo, ekosistemos gerinimo bei buveinių išsaugojimo
Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo i įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)	Vietos projektams bus keliami reikalavimai, kad galutiniai naudos gavėjai būtų skatinami mažinti maisto atliekas, didinti gyvūnų gerovę.
B dalis. Pareiškėjų ir projektų tinkamumo sąlygos, projektų atrankos principai:	
Pagal priemonę remiamos veiklos	Rinkodarinės priemonės, turizmo paslaugų žiediško kūrimas, verslo ir nepelno subjektų bendradarbiavimas turizmo vietovėje.
Tinkami pareiškėjai ir partneriai (jei taikomas reikalavimas projektus įgyvendinti su partneriais)	Juridiniai asmenys: nepelno sektoriaus viešosios įstaigos, asociacijos, NVO, bendruomeninės organizacijos.
Priemonės tikslinė grupė (pildoma, jei nesutampa su tinkamais pareiškėjais ir (arba) partneriais)	Planuojamų vykdyti 5 projektų tikslinė grupė bus 75 asmenys iš kaimo bendruomenių, jaunimo, kaimo biudžetinių organizacijų, vietos verslininkų.
Tinkamumo sąlygos pareiškėjams ir projektams	Tinkamumo sąlygos numatytos Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 m. strateginiame plane ir Vietos projektų administravimo taisyklėse.

Projektų atrankos principai	<p>1. Bendradarbiavimas ne mažiau kaip tarp dviejų (įskaitant pareiškėjo) Utenos rajono kaimišųjų seniūnijų.</p> <p>2. Informacijos apie Utenos rajono turizmo pasiūlą internete prieinamumo sukūrimas.</p>
Planuojamų kvietimų teikti paraiškas skaičius	1
C dalis. Paramos dydžiai:	
Didžiausia paramos suma vietos projektui, Eur	23800
Paramos lyginamoji dalis, proc.	iki 90
Planuojama paramos suma priemonei, Eur	119 000,00
Planuojama paremti projektų (rodiklis L700)	5
Paaiškinimas, kaip nustatyta rodiklio L700 reikšmė	pagal maksimalią paramos sumą
D dalis. Priemonės indėlis į ES ir nacionalinių horizontalių principų įgyvendinimą:	
Subregioninės vietovės principas:	
Ar siekiama, kad pagal priemonę finansuojami projektai apimtų visas VVG teritorijos seniūnijas?	Taip
Pasirinkimo pagrindimas	<p>Numatytas projektų skaičius yra 5.</p> <p>Projekte bus pageidaujami partneriai ne mažiau kaip iš dviejų seniūnijų, kadangi Utenos rajone yra 9 seniūnijos, manome, kad pagal priemonę finansavimas apims visas seniūnijas.</p>
Partnerystės principas:	
Ar siekiama, kad pagal priemonę finansuojami projektai būtų vykdomi su partneriais?	Ne
Pasirinkimo pagrindimas	partneriai yra pageidaujami
Inovacijų principas:	
Ar siekiama, kad pagal priemonę finansuojami projektai būtų skirti inovacijoms vietos lygiu diegti?	Ne
Pasirinkimo pagrindimas	Netaikoma

Planuojama paremti projektų, skirtų inovacijoms vietos lygiu diegti (rodiklis L710)	Netaikoma
Lyčių lygybė ir nediskriminavimas:	
Ar pagal priemonę finansuojami projektai, skirti lyčių lygybei ir nediskriminavimui?	Ne
Pasirinkimo pagrindimas (jei taip, kaip bus užtikrinta)	netaikoma
Jaunimas:	
Ar pagal priemonę finansuojami projektai, skirti jaunimui?	Taip
Pasirinkimo pagrindimas (jei taip, kaip bus užtikrinta)	priemonės kvietime bus numatyti prioritetai jaunimo organizacijoms bei NVO ir BO, kurių įstatuose yra numatytos jaunimui skirtos veiklos ir arba darbas su jaunimu.
E dalis. Priemonės rezultato rodikliai:	
SP rezultato rodiklių taikymas priemonei:	
R.3	Taip
R.37	Ne
R.39	Ne
R.41	Ne
R.42	Taip
VPS rodiklių taikymas priemonei:	
UTEN-P.1	Ne
UTEN-P.2	Ne
UTEN-P.3	Ne
UTEN-P.4	Ne
UTEN-P.5	Ne
UTEN-P.6	Ne
UTEN-P.7	Ne
UTEN-P.8	Ne
UTEN-P.9	Ne
UTEN-P.10	Ne
F dalis. Pagal priemonę remiamų projektų pobūdis:	
Remiami pelno projektai	Ne

Remiami projektai, susiję su žinių perdavimu, įskaitant konsultacijas, mokymą ir keitimąsi žiniomis apie tvarią, ekonominę, socialinę, aplinką ir klimatą tausojančią veiklą (aktualu rodikliui L801)	Ne
Remiami projektai, susiję su gamintojų organizacijomis, vietinėmis rinkomis, trumpomis tiekimo grandinėmis ir kokybės schemomis, įskaitant paramą investicijoms, rinkodaros veiklą ir kt. (aktualu rodikliui L802)	Ne
Remiami projektai, susiję su atsinaujinančios energijos gamybos pajėgumais, įskaitant biologinę (aktualu rodikliui L803)	Ne
Remiami projektai, prisidedantys prie aplinkos tvarumo, klimato kaitos švelninimo bei prisitaikymo prie jos tikslų įgyvendinimo kaimo vietovėse (aktualu rodikliui L804)	Ne
Remiami projektai, kurie kuria darbo vietas (aktualu rodikliui L805)	Ne
Remiami kaimo verslų, įskaitant bioekonomiką, projektai (aktualu rodikliui L 806)	Ne
Remiami projektai, susiję su sumanių kaimų strategijomis (aktualu rodikliui L807)	Ne
Remiami projektai, gerinantys paslaugų prieinamumą ir infrastruktūrą (aktualu rodikliui L808)	Taip
Remiami socialinės įtraukties projektai (aktualu rodikliui L809)	Ne
	5 priemonė
Priemonės pavadinimas	Potencialių pareiškėjų ir projektų vykdytojų mokymai
Priemonės rūšis	Mokymų projektai
VVG teritorijos poreikių, kuriuos tenkina priemonė, skaičius	1
BŽŪP tikslų, kuriuos įgyvendina priemonė, skaičius	3

Pagrindinis BŽŪP tikslas, kurį įgyvendina VPS priemonė	XCO. Modernizuoti sektorių skatinant žemės ūkio ir kaimo vietovių žinias, inovacijas ir skaitmeninimą bei dalijimąsi jomis, taip pat skatinant jų diegimą
Ar priemonė prisideda prie 4 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Ne
Ar priemonė prisideda prie 5 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Ne
Ar priemonė prisideda prie 6 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Taip
Ar priemonė prisideda prie 9 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Ne
A dalis. Priemonės intervencijos logika:	
Priemonės tikslas, ryšys su pagrindiniu BŽŪP tikslu ir VVG teritorijos poreikiais (problemomis ir (arba) potencialu), ryšys su VPS tema (jei taikoma)	Identifikuotas poreikis: mokymų pagalba aktyvinti VVG teritorijos gyventojus įsitraukti į vietos bendruomenių veiklas. Priemonės tikslas: skatinti mokymosi visą gyvenimą pagrindu įgyti žinių, kurios formuotų įgūdžius reikalingus įgyvendinti vietos projektus ir orientuotų į Utenos rajono turizmo plėtrą. Priemonė siejasi su pagrindinio BŽŪP tikslo šiais siekiais: vietos plėtra, socialinė įtrauktis. Problema: potencialūs vietos projektų dalyviai- verslo, ir bendruomenių atstovai- stokoja žinių jų planuojamoms ir vykdomoms veikloms. Sąsajos su pasirinkta tema: mokymai bus skirti organizacijų narių, ūkininkų ir kitų asmenų skaitmeninių gebėjimų, tvaraus ūkininkavimo mokymų stiprinimui, kurie bus panaudoti teikiant paslaugas plėtojant turizmą Utenos rajone.
Pokytis, kurio siekiama VPS priemone	Bus finansuojami 5 projektai. Galutinių naudos gavėjų skaičius - 50 asmenų(ūkininkų ir kitų asmenų). Priemonė padės spręsti problemą dėl potencialių vietos projektų dalyvių – verslo (ūkininkų), ir bendruomenių atstovų- žinių stokos, kurios reikalingos jų planuojamoms ir vykdomoms veikloms. Priemonė prisidės prie poreikio mokyti VVG teritorijos gyventojus, įtraukiant juos į bendruomenių veiklas, suteikiant jiems reikiamų žinių, būtinų formuojant įgūdžius, reikalingų praktinėje veikloje.
Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo d įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)	Sąsajos su pasirinkta tema: mokymai bus skirti organizacijų narių, ūkininkų ir kitų asmenų skaitmeninių ir kitų gebėjimų stiprinimui, kurie bus panaudoti teikiant paslaugas plėtojant turizmą Utenos rajone.
Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo e įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)	Netaikoma

Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo f įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)	Vietos projektams bus keliami reikalavimai prisidėti stabdyti biologinės įvairovės nykimą ir ją didinant gerinti ekosistemines paslaugas ir išsaugoti buveines bei kraštovaizdžius.
Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo i įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)	Netaikoma
B dalis. Pareiškėjų ir projektų tinkamumo sąlygos, projektų atrankos principai:	
Pagal priemonę remiamos veiklos	Mokymų organizavimo veiklos atsižvelgiant į bendruomenės ir potencialių vietos pareiškėjų poreikius
Tinkami pareiškėjai ir partneriai (jei taikomas reikalavimas projektus įgyvendinti su partneriais)	Juridiniai asmenys: nepelno sektoriaus viešosios įstaigos, asociacijos, NVO, bendruomeninės organizacijos.
Priemonės tikslinė grupė (pildoma, jei nesutampa su tinkamais pareiškėjais ir (arba) partneriais)	Planuojamų vykdyti 5 projektų tikslinė grupė bus 50 asmenų iš kaimo bendruomenių, jaunimo, kaimo biudžetinių organizacijų, vietos ūkininkų.
Tinkamumo sąlygos pareiškėjams ir projektams	Tinkamumo sąlygos numatytos Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 m. strateginiame plane ir Vietos projektų administravimo taisyklėse.
Projektų atrankos principai	1. Didesnis vietos projekto naudos gavėjų skaičius. 2. Projektas įgyvendinamas bendradarbiavimo su kitais subjektais, kurie dalyvauja projekto veiklose, pagrindu.
Planuojamų kvietimų teikti paraiškas skaičius	1
C dalis. Paramos dydžiai:	
Didžiausia paramos suma vietos projektui, Eur	8199,6
Paramos lyginamoji dalis, proc.	iki 90
Planuojama paramos suma priemonei, Eur	40 998,00
Planuojama paremti projektų (rodiklis L700)	5

Paaškinimas, kaip nustatyta rodiklio L700 reikšmė	pagal maksimalią paramos sumą
D dalis. Priemonės indėlis į ES ir nacionalinių horizontaliųjų principų įgyvendinimą:	
Subregioninės vietovės principas:	
Ar siekiama, kad pagal priemonę finansuojami projektai apimtų visas VVG teritorijos seniūnijas?	Taip
Pasirinkimo pagrindimas	Mokymuose galės dalyvauti bendradarbiavimo principu dalyviai (galutiniai naudos gavėjai) iš visų Utenos rajono seniūnijų.
Partnerystės principas:	
Ar siekiama, kad pagal priemonę finansuojami projektai būtų vykdomi su partneriais?	Ne
Pasirinkimo pagrindimas	partneriai yra pageidaujami
Inovacijų principas:	
Ar siekiama, kad pagal priemonę finansuojami projektai būtų skirti inovacijoms vietos lygiu diegti?	Ne
Pasirinkimo pagrindimas	Netaikoma
Planuojama paremti projektų, skirtų inovacijoms vietos lygiu diegti (rodiklis L710)	Netaikoma
Lyčių lygybė ir nediskriminavimas:	
Ar pagal priemonę finansuojami projektai, skirti lyčių lygybei ir nediskriminavimui?	Ne
Pasirinkimo pagrindimas (jei taip, kaip bus užtikrinta)	netaikoma
Jaunimas:	
Ar pagal priemonę finansuojami projektai, skirti jaunimui?	Ne
Pasirinkimo pagrindimas (jei taip, kaip bus užtikrinta)	netaikoma
E dalis. Priemonės rezultato rodikliai:	
SP rezultato rodiklių taikymas priemonei:	
R.3	Taip
R.37	Ne

R.39	Ne
R.41	Ne
R.42	Taip
VPS rodiklių taikymas priemonei:	
UTEN-P.1	Ne
UTEN-P.2	Ne
UTEN-P.3	Ne
UTEN-P.4	Ne
UTEN-P.5	Ne
UTEN-P.6	Ne
UTEN-P.7	Ne
UTEN-P.8	Ne
UTEN-P.9	Ne
UTEN-P.10	Ne
F dalis. Pagal priemonę remiamų projektų pobūdis:	
Remiami pelno projektai	Ne
Remiami projektai, susiję su žinių perdavimu, įskaitant konsultacijas, mokymą ir keitimąsi žiniomis apie tvarią, ekonominę, socialinę, aplinką ir klimatą tausojančią veiklą (aktualu rodikliui L801)	Taip
Remiami projektai, susiję su gamintojų organizacijomis, vietinėmis rinkomis, trumpomis tiekimo grandinėmis ir kokybės schemomis, įskaitant paramą investicijoms, rinkodaros veiklą ir kt. (aktualu rodikliui L802)	Ne
Remiami projektai, susiję su atsinaujinančios energijos gamybos pajėgumais, įskaitant biologinę (aktualu rodikliui L803)	Ne

Remiami projektai, prisidedantys prie aplinkos tvarumo, klimato kaitos švelninimo bei prisitaikymo prie jos tikslų įgyvendinimo kaimo vietovėse (aktualu rodikliui L804)	Ne
Remiami projektai, kurie kuria darbo vietas (aktualu rodikliui L805)	Ne
Remiami kaimo verslų, įskaitant bioekonomiką, projektai (aktualu rodikliui L 806)	Ne
Remiami projektai, susiję su sumanių kaimų strategijomis (aktualu rodikliui L807)	Ne
Remiami projektai, gerinantys paslaugų prieinamumą ir infrastruktūrą (aktualu rodikliui L808)	Ne
Remiami socialinės įtraukties projektai (aktualu rodikliui L809)	Ne
	6 priemonė
Priemonės pavadinimas	Tarptautinio bendradarbiavimo plėtra turizmo rinkodaros srityje
Priemonės rūšis	Tarptautinis VVG bendradarbiavimas
VVG teritorijos poreikių, kuriuos tenkina priemonė, skaičius	2
BŽŪP tikslų, kuriuos įgyvendina priemonė, skaičius	3
Pagrindinis BŽŪP tikslas, kurį įgyvendina VPS priemonė	SO9. Gerinti Sąjungos žemės ūkio atsaką į visuomenės poreikius, susijusius su maistu ir sveikata, mažinti maisto atliekų kiekį, gerinti gyvūnų gerovę ir kovoti su atsparumu antimikrobinėms medžiagoms
Ar priemonė prisideda prie 4 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Ne
Ar priemonė prisideda prie 5 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Ne

Ar priemonė prisideda prie 6 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Ne
Ar priemonė prisideda prie 9 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Taip
A dalis. Priemonės intervencijos logika:	
Priemonės tikslas, ryšys su pagrindiniu BŽŪP tikslu ir VVG teritorijos poreikiais (problemomis ir (arba) potencialu), ryšys su VPS tema (jei taikoma)	<p>Priemonės tikslas: URVVG tarptautinio bendradarbiavimo patirties panaudojimas Utenos rajono turizmo potencialo pažangai. Priemonė siejasi su pagrindinio BŽŪP tikslo šiais siekiais: vietos plėtra, socialinė įtrauktis, bioekonomika.</p> <p>Problema: maitinimo paslaugų stygius plėtojant turizmą.</p> <p>Kiekybiniai duomenys ir rodikliai: iš šios priemonės bus finansuojami 1 projektas. Projekte bus partneriai.</p> <p>Sąsajos su pasirinkta tema: bus pristatoma partnerių geroji patirtis turizmo plėtros srityje naudojant vietinius produktus turistų maitinimui. Siekiant, kad maistas būtų kokybiškas mažėtų maisto atliekų kiekis. Utenos rajone pagaminta žemės ūkio produkcija būtų parduodama ne kaip žaliava didžiuosiuose Lietuvos miestuose, o kaip vietinio kulinarinio paveldo produktas skirtas turistų maitinimui.</p>
Pokytis, kurio siekiama VPS priemone	Priemonės „Tarptautinio bendradarbiavimo plėtra turizmo rinkodaros srityje“ pokytis: iš šios priemonės bus finansuojami 1 projektas. Priemonė padės spręsti problemą dėl turizmo plėtros tarptautinio bendradarbiavimo projektų sektinų pavyzdžių stygiaus. Priemonė prisidės prie šių poreikių: skatinti Utenos rajono kaimo gyventojų ir kaimo bendruomenių verslo iniciatyvas, moderniai ir tausiai naudoti gamtos ir kultūros išteklius, užtikrinant ir išlaikant patrauklias gyvenimo sąlygas Utenos rajone, tekinimo.
Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo d įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)	Netaikoma
Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo e įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)	Netaikoma
Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo f įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)	Netaikoma

Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)	Projekte bus priimti įsipareigojimai, kad jo metu būtų pristatomi būdai kaip ES šalyse skatinama mažinti maisto atliekas, didinti gyvūnų gerovę.
B dalis. Pareiškėjų ir projektų tinkamumo sąlygos, projektų atrankos principai:	
Pagal priemonę remiamos veiklos	Renginių organizavimas ir patirties pasidalinimas
Tinkami pareiškėjai ir partneriai (jei taikomas reikalavimas projektus įgyvendinti su partneriais)	Vietos veiklos grupė, asociacija.
Priemonės tikslinė grupė (pildoma, jei nesutampa su tinkamais pareiškėjais ir (arba) partneriais)	Planuojamų vykdyti projekto tikslinė grupė bus asmenys iš kaimo bendruomenių, jaunimo, kaimo biudžetinių organizacijų, vietos verslininkų.
Tinkamumo sąlygos pareiškėjams ir projektams	Tinkamumo sąlygos numatytos Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 m. strateginiame plane ir Vietos projektų administravimo taisyklėse.
Projektų atrankos principai	1. Skirtingų projekto partnerių patirties pristatymas inovatyviai panaudojant vietos resursus darnaus turizmo plėtrai.
Planuojamų kvietimų teikti paraiškas skaičius	1
C dalis. Paramos dydžiai:	
Didžiausia paramos suma vietos projektui, Eur	5000
Paramos lyginamoji dalis, proc.	iki 100
Planuojama paramos suma priemonei, Eur	5 000,00
Planuojama paremti projektų (rodiklis L700)	1
Paaikškinimas, kaip nustatyta rodiklio L700 reikšmė	pagal minimalią paramos sumą
D dalis. Priemonės indėlis į ES ir nacionalinių horizontaliųjų principų įgyvendinimą:	
Subregioninės vietovės principas:	
Ar siekiama, kad pagal priemonę finansuojami projektai apimtų visas VVG teritorijos seniūnijas?	Taip
Pasirinkimo pagrindimas	Tarptautiniame projekte galės dalyvauti dalyviai iš visų Utenos rajono seniūnijų.

Partnerystės principas:	
Ar siekiama, kad pagal priemonę finansuojami projektai būtų vykdomi su partneriais?	Taip, privalomai
Pasirinkimo pagrindimas	planuojama ne mažiau, kaip du partneriai (įskaitant ir pareiškėją)
Inovacijų principas:	
Ar siekiama, kad pagal priemonę finansuojami projektai būtų skirti inovacijoms vietos lygiu diegti?	Ne
Pasirinkimo pagrindimas	Netaikoma
Planuojama paremti projektų, skirtų inovacijoms vietos lygiu diegti (rodiklis L710)	Netaikoma
Lyčių lygybė ir nediskriminavimas:	
Ar pagal priemonę finansuojami projektai, skirti lyčių lygybei ir nediskriminavimui?	Ne
Pasirinkimo pagrindimas (jei taip, kaip bus užtikrinta)	netaikoma
Jaunimas:	
Ar pagal priemonę finansuojami projektai, skirti jaunimui?	Ne
Pasirinkimo pagrindimas (jei taip, kaip bus užtikrinta)	netaikoma
E dalis. Priemonės rezultato rodikliai:	
SP rezultato rodiklių taikymas priemonei:	
R.3	Ne
R.37	Ne
R.39	Ne
R.41	Ne
R.42	Ne
VPS rodiklių taikymas priemonei:	
UTEN-P.1	Ne
UTEN-P.2	Ne
UTEN-P.3	Ne
UTEN-P.4	Ne

UTEN-P.5	Ne
UTEN-P.6	Ne
UTEN-P.7	Ne
UTEN-P.8	Ne
UTEN-P.9	Ne
UTEN-P.10	Ne
F dalis. Pagal priemonę remiamų projektų pobūdis:	
Remiami pelno projektai	Ne
Remiami projektai, susiję su žinių perdavimu, įskaitant konsultacijas, mokymą ir keitimąsi žiniomis apie tvarią, ekonominę, socialinę, aplinką ir klimatą tausojančią veiklą (aktualu rodikliui L801)	Ne
Remiami projektai, susiję su gamintojų organizacijomis, vietinėmis rinkomis, trumpomis tiekimo grandinėmis ir kokybės schemomis, įskaitant paramą investicijoms, rinkodaros veiklą ir kt. (aktualu rodikliui L802)	Taip
Remiami projektai, susiję su atsinaujinančios energijos gamybos pajėgumais, įskaitant biologinę (aktualu rodikliui L803)	Ne
Remiami projektai, prisidedantys prie aplinkos tvarumo, klimato kaitos švelninimo bei prisitaikymo prie jos tikslų įgyvendinimo kaimo vietovėse (aktualu rodikliui L804)	Ne
Remiami projektai, kurie kuria darbo vietas (aktualu rodikliui L805)	Ne
Remiami kaimo verslų, įskaitant bioekonomiką, projektai (aktualu rodikliui L 806)	Ne
Remiami projektai, susiję su sumanių kaimų strategijomis (aktualu rodikliui L807)	Ne

3 priemonė	Kaimo ekonomikos įvairinimas, didinant viešųjų paslaugų prieinamumą	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
4 priemonė	Skaitmeninių gebėjimų ugdymas ir tinklų kūrimas tarp Utenos rajono kaimiškųjų seniūnijų	0,00	0,00	119 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
5 priemonė	Potencialių pareiškėjų ir projektų vykdytojų mokymai	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
6 priemonė	Tarptautinio bendradarbiavimo plėtra turizmo rinkodaros srityje	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Iš viso	0,00	0,00	119 000,00	0,00	414 000,00	0,00	0,00	0,00

Pastaba:

Faktinis kvietimų skaičius konkrečiais metais gali nesutapti su lentelėje nurodytu. Konkrečių metų kvietimai suplanuojami rengiant metinį kvietimų grafiką, kuris skelbiamas VVG svetainėje.

VPS priemonės numeris	VPS priemonė	2026 m.				2027 m.			
		I ketv.	II ketv.	III ketv.	IV ketv.	I ketv.	II ketv.	III ketv.	IV ketv.
1 priemonė	Ekonomikos augimas ir darbo vietų kūrimas plėtojant turizmą Utenos rajone	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2 priemonė	Socialinio verslumo ir atsakomybės didinimas kuriant ir plėtojant socialinį verslą Utenos rajone	0,00	0,00	0,00	0,00	201 798,00	0,00	0,00	0,00
3 priemonė	Kaimo ekonomikos įvairinimas, didinant viešųjų paslaugų prieinamumą	305 100,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
4 priemonė	Skaitmeninių gebėjimų ugdymas ir tinklų kūrimas tarp Utenos rajono kaimiškųjų seniūnijų	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
5 priemonė	Potencialių pareiškėjų ir projektų vykdytojų mokymai	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
6 priemonė	Tarptautinio bendradarbiavimo plėtra turizmo rinkodaros srityje	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Iš viso	305 100,00	0,00	0,00	0,00	201 798,00	0,00	0,00	0,00

Pastaba:

Faktinis kvietimų skaičius konkrečiais metais gali nesutapti su lentelėje nurodytu. Konkrečių metų kvietimai suplanuojami rengiant metinį kvietimų grafiką, kuris skelbiamas VVG svetainėje.

VPS priemonės numeris	VPS priemonė	2028 m.				2029 m.			
		I ketv.	II ketv.	III ketv.	IV ketv.	I ketv.	II ketv.	III ketv.	IV ketv.
1 priemonė	Ekonomikos augimas ir darbo vietų kūrimas plėtojant turizmą Utenos rajone	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2 priemonė	Socialinio verslumo ir atsakomybės didinimas kuriant ir plėtojant socialinį verslą Utenos rajone	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
3 priemonė	Kaimo ekonomikos įvairinimas, didinant viešųjų paslaugų prieinamumą	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
4 priemonė	Skaitmeninių gebėjimų ugdymas ir tinklų kūrimas tarp Utenos rajono kaimiškųjų seniūnijų	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
5 priemonė	Potencialių pareiškėjų ir projektų vykdytojų mokymai	40 998,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
6 priemonė	Tarptautinio bendradarbiavimo plėtra turizmo rinkodaros srityje	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Iš viso	40 998,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Pastaba:

Faktinis kvietimų skaičius konkrečiais metais gali nesutapti su lentelėje nurodytu. Konkrečių metų kvietimai suplanuojami rengiant metinį kvietimų grafiką, kuris skelbiamas VVG svetainėje.

12.VPS finansinis planas

12.1. VPS išlaidos pagal išlaidų kategorijas ir priemonių rūšis

Žr. VPS II dalies (Excel) 16 lapą.

1	2	3	4	5	6	7
---	---	---	---	---	---	---

Išlaidų kategorija	Priemonės kodas (bendras)	Priemonės rūšis	VPS priemonių skaičius	Planuojama paramos suma, Eur	Išlaidų dalis, nuo atitinkamos kategorijos išlaidų, proc.	
Vietos projektų įgyvendinimo išlaidos	LEADER-20VVG-01	Ne žemės ūkio verslo pradžia	0	0,00	0,0	100
Vietos projektų įgyvendinimo išlaidos	LEADER-20VVG-02	Ne žemės ūkio verslo plėtra	0	0,00	0,0	
Vietos projektų įgyvendinimo išlaidos	LEADER-20VVG-03	Ne žemės ūkio verslo kūrimas ir plėtra	1	414 000,00	38,3	
Vietos projektų įgyvendinimo išlaidos	LEADER-20VVG-04	Ūkio subjektų (fizinį ir (arba) juridinių asmenų) bendradarbiavimas	0	0,00	0,0	
Vietos projektų įgyvendinimo išlaidos	LEADER-20VVG-05	Žemės ūkio verslas	0	0,00	0,0	
Vietos projektų įgyvendinimo išlaidos	LEADER-20VVG-06	Socialinis verslas	1	201 798,00	18,7	
Vietos projektų įgyvendinimo išlaidos	LEADER-20VVG-07	Bendruomeninis verslas	0	0,00	0,0	
Vietos projektų įgyvendinimo išlaidos	LEADER-20VVG-08	Viešųjų paslaugų prieinamumo didinimas (ne pelno)	1	305 100,00	28,2	
Vietos projektų įgyvendinimo išlaidos	LEADER-20VVG-09	Veiklos projektai	1	119 000,00	11,0	
Vietos projektų įgyvendinimo išlaidos	LEADER-20VVG-10	Mokymų projektai	1	40 998,00	3,8	
VPS administravimo išlaidos	LEADER-20VVG-11	Teritorinis VVG bendradarbiavimas	0	0,00	0,0	100
VPS administravimo išlaidos	LEADER-20VVG-12	Tarptautinis VVG bendradarbiavimas	1	5 000,00	1,9	
VPS administravimo išlaidos	-	VVG veiklos išlaidos	0	245 224,00	90,7	
VPS administravimo išlaidos	-	VVG teritorijos gyventojų aktyvumo skatinimo išlaidos	0	20 000,00	7,4	
Vietos projektų įgyvendinimo išlaidos, iš viso				1 080 896,00	80,0	100
VPS administravimo išlaidos, iš viso				270 224,00	20,0	
Iš viso				1 351 120,00	100	100

12.2. Metinis VPS išlaidų planas

Žr. VPS II dalies (Excel) 17 lapą.

1	2	3	4	5	6	7	8
Išlaidų kategorija	Planuojama išlaidų suma, iš viso, Eur	2024 m.	2025 m.	2026 m.	2027 m.	2028 m.	2029 m.
Planuojama metinė išlaidų suma, Eur							
Vietos projektų įgyvendinimo išlaidos	1 080 896,00	124 000,00	414 000,00	305 100,00	201 798,00	40 998,00	0,00
VPS administravimo išlaidos (be VVG bendradarbiavimo projektų išlaidų)	265 224,00	29 201,16	101 591,40	74 862,13	49 514,67	10 054,64	0,00
VVG bendradarbiavimo projektų išlaidos	5 000,00	0,00	0,00	5 000,00	0,00	0,00	0,00
Iš viso	1 351 120,00	148 201,16	515 591,40	384 962,13	251 312,67	51 052,64	0,00
Planuojama metinė išlaidų dalis, proc.							
Vietos projektų įgyvendinimo išlaidos	100,46	11,47	38,30	28,23	18,67	3,79	0,00
VPS administravimo išlaidos (be VVG bendradarbiavimo projektų išlaidų)	100,00	11,01	38,30	28,23	18,67	3,79	
VVG bendradarbiavimo projektų išlaidos	100,00			100,00			
Iš viso	100,37	11,34	38,16	28,49	18,60	3,78	0,00

12.3. VPS biudžetas pagal finansavimo šaltinius

	Priemonės pavadinimas	Išlaidų kategorija	Finansavimo šaltiniai:						Planuojama investicijų suma, Eur.
			KPF investicijos		Utenos rajono savivaldybės biudžeto lėšos		Privataus verslo investicijos		
			Intensyvumas Proc.	Suma EUR	Intensyvumas Proc.	Suma EUR	Intensyvumas Proc.	Suma EUR	
1.	Ekonomikos augimas ir darbo vietų kūrimas plėtojant turizmą Utenos rajone	Vietos projektų įgyvendinimo išlaidos	65	414 000,00 €			35	144 900,00 €	558 900,00 €
2	Socialinio verslumo ir atsakomybės didinimas kuriant ir plėtojant socialinį verslą Utenos rajone	Vietos projektų įgyvendinimo išlaidos	95	201 798,00 €	5 + 21	52 467,46 €			254 265,46 €
3	Kaimo ekonomikos įvairinimas, didinant viešųjų paslaugų	Vietos projektų įgyvendinimo išlaidos	95	305 100,00 €	5 + 21	79 326,00 €			384 426,00 €

	prieinamumą (ne pelno)								
4	Skaitmeninių gebėjimų ugdymas ir tinklų kūrimas tarp Utenos rajono kaimiškųjų seniūnijų	Vietos projektų įgyvendinimo išlaidos	90	119 000,00 €	10 + 21	36 890,00 €			155 890,00 €
5	Potencialių pareiškėjų ir projektų vykdytojų mokymai	Vietos projektų įgyvendinimo išlaidos	90	40 998,00 €	10	4 099,80 €			45 097,80 €
6.	VPS administravimas	VPS administravimo išlaidos		270 224,00 €		29 884,72 €			300 108,72 €
				1 351 120,00 €		202 667,98 €		144 900,00 €	1 698 687,98 €

13. ES ir nacionalinių horizontaliųjų principų ir prioritetų įgyvendinimas

VPS priemonių indėlis į ES ir nacionalinių horizontaliųjų principų ir prioritetų įgyvendinimą aprašytas VPS priemonių aprašymo D dalyje (VPS 9 dalis). Duomenys apie VPS priemonių, prisidedančių prie konkrečių horizontaliųjų principų, skaičių apibendrinti lentelėje.

1	2
VPS priemonių skaičius, iš viso	6
Subregioninės vietovės principas:	
VPS priemonių, pagal kurias siekiama, kad finansuojami projektai apimtų visas VVG teritorijos seniūnijas, skaičius	6
Partnerystės principas:	
VPS priemonių, pagal kurias finansuojami projektai turi būti PRIVALOMAI vykdomi su partneriais, skaičius	1
VPS priemonių, pagal kurias finansuojami projektai gali būti PASIRINKTINAI vykdomi su partneriais, skaičius	0
Inovacijų principas:	
VPS priemonių, pagal kurias finansuojami projektai turi būti PRIVALOMAI skirti inovacijoms vietos lygiu diegti, skaičius	0
VPS priemonių, pagal kurias finansuojami projektai gali būti PASIRINKTINAI skirti inovacijoms vietos lygiu diegti, skaičius	0
Planuojama paremti projektų, iš viso (rodiklis L700)	26
Planuojama paremti projektų, skirtų inovacijoms vietos lygiu diegti (rodiklis L710)	0
Projektų, skirtų inovacijoms vietos lygiu diegti, dalis, proc.	0
Lyčių lygybė ir nediskriminavimas:	
VPS priemonių, pagal kurias finansuojami projektai, skirti moterų ir vyrų lygių galimybių skatinimui ir nediskriminavimui, skaičius	0
Jaunimas:	
VPS priemonių, pagal kurias finansuojami projektai, skirti jaunimui, skaičius	1

13.1. Subregioninės vietovės principas

Principo laikymasis rengiant VPS:

Utenos rajono kaimiškašias teritorijas sudaro šių seniūnijų teritorijos: Daugailių, Kuktiškių, Leliūnų, Saldutiškio, Sudeikių, Tauragnų, Utenos, Užpalių, Vyžuonų. Tai geografiškai, socialiai ir ekonomiškai vienaalytė teritorija, susieta bendrų tradicijų, vietos ypatumų, kurioje vyrauja siejantis bendrumo jausmas - bendri poreikiai ir lūkesčiai. Rengiant strategiją buvo jungiami Utenos rajono kaimiškosios teritorijos žmogiškieji išteklių, identifikuojamos problemos bei ieškoma finansinių išteklių joms spręsti.

2023-2028 m. strategijos rengimo procesą ir vietos bendruomenės susitelkimą bendriems tikslams įgyvendinti palengvino tai, kad parengtos ir įgyvendintos strategijos, dvi kaimo plėtros ir viena žuvininkystės, vadovaujantis Leader principais šioje teritorijoje 2008-2015 m. Vietos gyventojai jau yra pajutę teigiamus pokyčius ir žino, kad nuo jų dalyvavimo strategijos rengime labai priklauso teigiami pokyčiai Utenos rajono kaimiškose seniūnijose. Visų įgyvendintų strategijų rezultatas - 83 vietos projektai, kuriems įgyvendinant buvo pritraukta 1 925 541,16 Eurų paramos lėšų. Ketvirtoji dvisektorė strategija 2016-2023 m. yra sėkmingai baigiama įgyvendinti. Jau yra pasiekta suplanuotas įsteigti naujų darbo vietų skaičius bei pasiektas suplanuotas vietos projektų skaičius.

Nustatant Utenos regiono VVG teritorijos socialinių ryšių, bendros istorijos, išskirtinumo ir identiteto įtaką vietos bendruomenės bendram požiūriui į ilgalaikę Utenos regiono VVG teritorijos plėtrą buvo siekiama, kad tarp atskirų Utenos rajono seniūnijų užsimegtų dar glaudesni socialiniai, kultūriniai ryšiai ir kad kiekvienos seniūnijos kaimo plėtros proceso

dalyviai vieni kitiems galėtų pristatyti savo seniūnijose įgyvendintus projektus bei pabrėžti savo vietovių išskirtinumą. Tam seniūnijos buvo sugrupuotos po tris jos delegavo darbo grupėms po 5 aktyviausius bendruomenės narius. Ir vyko trys susitikimai skirti strategijos rengimui. (Priede Nr. 1 UTENOS REGIONO VVG VPS RENGIMO GRAFIKAI)

Į strategijos rengimą buvo įtraukti ne tik bendruomenių bet ir vietos valdžios atstovai, kitų visuomeninių organizacijų, taip pat seniūnijose plėtojamo verslo atstovai, ūkininkai. Tam buvo vykstama į kiekvieną seniūniją po du kartus. Pirmąjį kartą buvo atliekama SSGG analizė, diskusijose buvo išgryninti bendri interesai ir poreikiai bei suformuluoti juos atitinkantys strategijos prioritetai. Antrąjį kartą buvo vykta jau pristatyti parengtą strategijos dalį bei dirbama su teminės strategijos priemonėmis ir kt. Buvo atliekama kiekvienos seniūnijos kartografavimas. (Žiūrėti priede Nr. 5 Kartografavimo kūrybinės dirbtuvės MAPPING → VISIONING → CO-DESIGN)

Žmogiškieji išteklių yra pagrindinis veiksnys visoms įvardintoms problemoms spręsti. O jie Utenos rajono kaimiškose seniūnijose yra riboti - demografinis „deficitas“ labiausiai kvalifikuotų jaunų žmonių emigracija ir mažėjančios galimybės pasilikusiems. Tačiau šiuos ribotus išteklius kompensuoja fiziniai teritorijos išteklių. Turtinga gamtos ir kultūros paveldo objektais teritorija, neblogai sutvarkyta infrastruktūra prie gražiausių Aukštaitijos ežerų bei mažuose miesteliuose, pritaikytos vietos kaimo gyventojams užsiimti vietos verslais, pastatai pritaikyti bendruomenės poreikiams teikia vilčių, kad VPS pritrauktos lėšos ženkliai prisidės prie teminės strategijos įgyvendinimo.

Rengiant VPS buvo apsilankyta visose Utenos rajono seniūnijose ne po vieną kartą. Visos Utenos rajono seniūnijos yra atstovaujamos Utenos regiono vietos veiklos grupės valdyboje. Visi gauti pasiūlymai iš visų seniūnijose veikiančių bendruomenių, kitų nevyriausybinių organizacijų bei fizinių asmenų buvo įtraukti į VPS.

Principo laikymasis įgyvendinant VPS:

Kaip įsitikinome rengdami ir įgyvendindami ankstesnes strategijas bei ruošdami pastarąją, vietovės identitetas nėra „monolitinis“ – jį sudaro daug tapatumo elementų, būdingų kiekvienai socialinei grupei, savivaldybės tarybos kadencijai, kiekvienos seniūnijos gyventojams, kaimo turizmo sodybų savininkams, ūkininkams, kaimo verslininkams ir t. t. Toks sudėtinis identitetas nėra statiškas, atvirkščiai – jis gali keistis, ir keičiasi - stiprėja ir modernėja. Utenos kaimiškiosios teritorijos identitetą sudaro visų jos gyventojų kolektyvinis praeities, tradicijų, technologinės patirties, veiklų, kultūros paveldo, materialinių išteklių ir ateities suvokimas.

Todėl įgyvendindami VPS užgarantuosime vietos išteklių tinkamą panaudojimą visos strategijos įgyvendinimo metu palaikydami ryšį su visomis kaimiškoms seniūnijomis ir jose gyvenančiais kaimo plėtros dalyviais. Tuo pačiu sudarydami sąlygas kiekvienos Utenos kaimiškiosios seniūnijos įvairių interesų grupių bendradarbiavimui ir veikimui kartu užtikrinant integruotą VVG teritorijos plėtrą.

Padėsime strategijos įgyvendinime dalyvaujantiems veikėjams įsiklausyti vieniems į kitų interesus ir problemas. Skatinsime juos išreikšti savo požiūrius ir lūkesčius bei panaudoti sukauptą vietos kapitalą sėkmingam vietos projektų įgyvendinimui.

VVG teritorijos išskirtinumo ir specifinių pranašumų panaudojimą užtikrinsime nuolat juos akcentuodami ir padėdami kaimo plėtros dalyviams atsikratyti kartos į kartą perduodamų nuostatų (stereotipų)- perdėto savo savikritiškumo, santūrumo ir prisirišimo prie konservatyvių dalykų.

Pagelbėsime kaimo plėtros dalyviams susivokti ir surasti naujus kelius ir idėjas vietos projektų įgyvendinimui, suteiksime žinių, informacijos ir padrąsinsime naujų perspektyvų matymui bei priminsime inovatyvias veiklas, numatytas strategijos prioritetuose bei priemonėse. Įgyvendinant strategiją iki 2028 m. ir didėjant ekonominei globalizacijai savo teritorijos išskirtinumą ir specifinius pranašumus: gamtos išteklius, kultūros paveldą, dalykines žinias ir technologinę patirtį skleisime bei savo vietovės konkurencingumą užtikrinsime kooperuodamiesi su kitomis vietos veiklos grupėmis Lietuvoje ir užsienyje, dalyvausime nacionaliniuose ir tarptautiniuose tinkluose.

Globalizacijai palietus informacines technologijas, informacija tampa vis globalesne, o dėl to iš esmės keičiasi erdvės ir atstumo suvokimas. Taigi Utenos regiono VVG teritorijos didesnės pridėtinės vertės kūrimą žadame užtikrinti stiprindami vidinius ryšius bei bendraudami su išoriniu pasauliu pristatydami savo produktus ir paslaugas internete. Rūpindamiesi fiziniais išteklių, kultūra ir identitetu, žmogiškaisiais išteklių, bendraudami su įvairiomis vietos institucijomis ir valdžia, kaupdami technologinę patirtį bei įgūdžius, bendradarbiaudami su vietos verslu, dalyvaudami rinkoje ir plėtodami išorės ryšius, prisidėdami prie gero Utenos krašto įvaizdžio kūrimo.

Įgyvendinant VPS bus įgyvendinamas šis LEADER metodo principas. Tai teritorijos aplinkos, socialinio, ekonominio konkurencingumo didinimas bei įvaizdžio kūrimas. Šiuos uždavinius padės įgyvendinti suplanuoti VPS nuosekliai suplanuotos priemonės.

13.2. „Iš apačios į viršų“ principas

Principo laikymasis rengiant VPS:

Buvo vykstama į visas 9 Utenos rajono seniūnijas: Daugailių, Kuktiškių, Leliūnų, Saldutiškio, Sudeikių, Tauragnų, Utenos rajono, Užpalių, Vyžuonų. Seniūnijose buvo susitakta su bendruomenių atstovais, vietos įstaigų bei organizacijų nariais, vietos ūkininkais ir verslininkais.

Kad susitikimai seniūnijose būtų konstruktyvūs, o jų metu atliekamos analizės atspindėtų tikrą situaciją bei vyktų informacijos sklaida vietose, VVG valdybos buvo nuspręsta vykti į seniūnijas vietos gyventojams patogiu laiku, kad visi

norintys galėtų juose dalyvauti. Buvo atlikta SSGG analizė ir atlikta gyventojų poreikių analizė seniūnijose. (Žiūrėti priedą Nr. 6 SSGG ANALIZĖS DIAGRAMOS).

Susirinkusiems taip pat buvo pristatyta informacija apie 2016–2023 dvisektorės strategijos įgyvendinimą. Toliau buvo atliekamas seniūnijų gyventojų poreikių nustatymas bei strategijos priemonių formulavimas pagal išreikštus poreikius seniūnijose.

Kiekvienoje seniūnijoje darbo grupėse metu buvo generuojamos vietos projektų idėjos vietos produktų gamybai ir / arba paslaugų teikimui bei ieškoma tam jau sukurtos ir/ arba reikalingos infrastruktūros kūrimo galimybių.

Atsižvelgiant į strategijai rengti skirtų renginių metu surinktą informaciją ir atliktas analizes, buvo formuluojamos strategijos priemonės moderuojant Utenos regiono vietos veiklos grupės administracijos darbuotojams, kurie turi didelę strategijų rengimo ir įgyvendinimo patirtį.

Rengiant strategiją principu „iš apačios“ susitikimų metu, atlikus SSGG analizę ir apklausą išryškėjo ir jos tema: Socialinės įtraukties ir kaimo ekonomikos skatinimas plėtojant turizmą Utenos rajone 2024-2028 m.

Taip pat susitikimuose buvo pasirinkti Utenos rajonui aktualūs BŽŪP tikslai ir bendrieji rezultato rodikliai. Suformuluotos priemonės, paskaičiuoti finansiniai išteklių tikslams pasiekti. (Žiūrėti priedą Nr. 7 BALSŲ PASISKIRSTYMAS PAGAL PRIEMONES)

Strategija buvo pristatyta UTENOS REGIONO VIETOS VEIKLOS GRUPĖS visuotiniame susirinkime (suvažiavime) 2023-05-26. Visuotinis susirinkimas (suvažiavimas) jai pritarė. (Žiūrėti priedą Nr. 8 UTENOS REGIONO VIETOS VEIKLOS GRUPĖS SUVAŽIAVIMO (VISUOTINIO SUSIRINKIMO) POSĖDŽIO PROTOKOLAS NR. 2 2023-05-26)

Principo laikymasis įgyvendinant VPS:

Bendruomenines organizacijas, kitas kaimo NVO, taip pat kitus pilietinės visuomenės, verslo ir vietos valdžios atstovus rengiant kvietimus teikti vietos projektams dokumentaciją įtrauksime per vietos veiklos grupės valdybos narius, kurie dalyvaudami valdybos posėdžiuose, turėdami teisę ir pareigą atstovauti juos į vietos veiklos grupę delegavusias institucijas bus įpareigoti skleisti informaciją visoje Utenos rajono kaimiškojoje teritorijoje. Visą dokumentaciją vietos projektų pateikimui tvirtins vietos veiklos grupės valdyba. Informacija bus skleidžiama informacinių technologijų pagalba, bei susitikimuose.

Kvietimai teikti vietos projektų paraiškas bus talpinami Vietos veiklos grupės, savivaldybės interneto puslapiuose, kitose popierinės ir internetinės žiniasklaidos priemonėse. Surinkus kiekvieno kvietimo paraiškas (planuojami 6 vietos projektų paraiškų surinkimo kvietimai) vietos veiklos grupių valdybos nariams ir kitiems norintiems nariams bus sudarytos sąlygos aplankyti vietos projektus seniūnijose. Tai palengvins valdybos narių darbą vertinant ir tvirtinant vietos projektus. Projektų atrankos komiteto posėdžiai bus atviri ir juose galės dalyvauti ir projektų pateikėjai, ir žiniasklaidos atstovai.

VPS įgyvendinimo rezultatai bus pristatomi gyvai Utenos rajono seniūnijose, Utenos rajono savivaldybėje, vietos veiklos grupės patalpose, bus rengiama informacija interneto svetainei bei žiniasklaidai. Vykdamas vietos projektus stebėsenoje dalyvaus tiesiogiai su projektais susiję asmenys.

13.3. Partnerystės principas

Principo laikymasis rengiant VPS:

UTENOS REGIONO VIETOS VEIKLOS GRUPĖ jungia svarbiausias Utenos rajono institucijas ir organizacijas bei aktyvius ir profesionalius veikėjus. Visos kaimiškosios Utenos rajono seniūnijos vietos veiklos grupėje yra atstovaujamos aktyvių pilietinės visuomenės (kaimo bendruomenių, bendrijų, moterų, jaunimo ir kitų organizacijų) dalyvių bei kaimo verslininkų ir ūkininkų, o tai leidžia užtikrinti veiklos skaidrumą, viešumą bei garantuoja veiklos efektyvumą.

Utenos kaimo plėtros dalyviai pajuto bendro darbo reikšmę rengiant ir įgyvendinant jau tris kaimo plėtros strategijas ir vieną žuvininkystės plėtros strategiją. Regint puikius bendros veiklos kilusios „iš apačios“ rezultatus, kilęs noras tęsti veiklą teigiamai prisidėjo prie tolesnės partnerystės tarp pilietinės visuomenės, verslo ir vietos valdžios stiprinimo.

Rengiant strategiją buvo svarbu atsižvelgus į gyventojų apklausą bei atlikus SSGG analizę buvo sutarta rengti teminę strategiją. Tai leido kaimiškųjų seniūnijų atstovams imtis iš esmės naujo kokybinio posūkio Utenos rajono kaimo plėtros srityje ir tikėtis proveržio šioje srityje. Kadangi jau nuo pirmosios strategijos įgyvendinimo iki trečiosios Utenos rajono teritorijoje daug vietos projektų buvo skiriama turizmo plėtrai (detali informacija XX priede)

Po įvykusių savivaldos rinkimų vyko konsultacijos strategijos rengimo klausimais su: Utenos rajono savivaldybės administracijos bei Tarybos vadovybe (meras Marijus Kaukėnas, tarybos nariai Eimantas Puodžiukas, Rimantas Dijokas, Rasa Skeirienė, Nerijus Stasiulionis, Jurijus Blakunovas, administracijos direktorius Paulius Čyvas)bei su atskirų skyrių atsakingais darbuotojais: Strateginio planavimo ir investicijų skyriaus vedėja Romualda Serbentienė, Kaimo plėtros skyriaus vedėja Raimonda Jankauskiene ir vyr. Specialiste Jolanta Guobaite, Kultūros skyriaus vedėja Jūrate Misiūniene ir specialistu Arvydu Mitalu, visų kaimiškųjų seniūnijų seniūnais, jų pavaduotojais, seniūnaičiais ir seniūnijų specialistais. Lygiagrečiai buvo susitikinėjama ir su Utenos rajono verslo atstovais. Kadangi rengiama teminė vietos plėtros strategija labai svarbu buvo susitikti ir su kaimo turizmo sodybų savininkais bei Utenos turizmo informacijos centro direktore, kad jų lūkesčiai atspindėtų strategijoje.

Utenos rajono kaimo bendruomenėms ir kitomis ne pelno organizacijomis, kurioms rūpi ne tiek tradicinių visuomenės problemų (globalizacija, mokslo ir visuomenės progresas, makroekonomikos efektyvumas ir t. t.) sprendimai, kiek

konkretūs atsakymai, kaip kasdien savo gyvenamojoje aplinkoje išspręsti bedarbystės, saugumo, gyvenimo kokybės, aplinkos gerinimo bei kitus panašius uždavinius. Šioms problemoms išsiaiškinti buvo nuspręsta vykti į seniūnijas ir vietose susitikti su kaimo žmonėmis.

Susitikimuose seniūnijose dalyvavo ne vien bendruomenių atstovai, bet ir biudžetinių įstaigų darbuotojai bei vietos verslininkai bei ūkininkai, todėl tai buvo inovatyvu, nes tokia veikla priešingai sektorinei kaimo plėtrai formuoja kelias reikšmingas ir novatoriškas kaimo plėtros pozicijas. Susitikimuose buvo diskutuojama ne vien apie ekonomikos augimą, bet ir apie tai kaip užtikrinti Utenos rajono kaimo vietovių gyvybingumą plėtojant turizmą, kaip mažinti turizmo sezoniskumą ir kt.

Principo laikymasis įgyvendinant VPS:

Per laiką nuo Bandomosios integruotos strategijos įgyvendinimo 2004-2006 metais iki 2016-2023 m dvisektorės strategijos įgyvendinimo Leader principų veikiama Utenos rajone susiformavo bendradarbiavimo kultūra tarp trijų sektorių. Veikdami Utenos krašto labai visų sektorių atstovai vieni iš kitų mokosi ir nuolat tobulėja. Per eilę metų įsitraukiant vis kitiems kaimo plėtros veikėjams partnerystė tapo lanksčiu ir veiksmingu plėtros instrumentu, kurio veiklai būdingas tikslingumas (užsibrėžtų tikslų pasiekimas), suinteresuotumas (laukiamais rezultatais), efektyvumas (taikomų priemonių sėkmingumas), motyvacija (atsakomybės prisiėmimas) ir prisitaikymas (veiklos tęstinumo užtikrinimas).

UTENOS REGIONO VIETOS VEIKLOS GRUPĖ yra juridinis asmuo pripažintas, žinomas ir dirbantis kaimo plėtros srityje. Mūsų gebėjimas ir ateityje efektyviai veikti labai priklauso nuo vietos gyventojų dalyvavimo įvairovės bei aktyvumo. Vietos plėtros strategijos įgyvendinimo metu siekdami Utenos rajono kaimiškųjų teritorijų vidinio atsinaujinimo ir augimo paskatos laikysimės partnerystės principo įtraukdami į vietos plėtrą svarbiausius ir aktyviausius krašto kaimo plėtros veikėjus bei palaikysime partneryste grindžiamus ryšius su vietos valdžios institucijomis bei vietos verslininkais ir ūkininkais.

13.4. Bendradarbiavimo principas

Principo laikymasis rengiant VPS:

UTENOS REGIONO VIETOS VEIKLOS GRUPĖ yra Vietos veiklos grupių tinklo narė, o kadangi įgyvendinama dvisektorė strategija, tai nuo 2015 m. rugsėjo 16 d. Utenos regiono vietos veiklos grupė yra ir Žuvininkystės vietos veiklos grupių tinklo narė.

Nuo 2015 metų UTENOS REGIONO VIETOS VEIKLOS GRUPĖ įgyvendino 7 tarptautinio ir tarptautinio bendradarbiavimo projektus.

Utenos regiono vietos veiklos grupė yra pasirašiusi bendradarbiavimo sutartis su Suomijos LAG Karelian Hill's Leader Association, Vokietijos Sudliches Paderborner Land LAG, Latvijos vietos veiklos grupe – asociacija „Partneriba Sēlija“, Telšių, Anykščių, Kupiškio rajonų vietos veiklos grupėmis, Šiaurės Vakarų Lietuvos ir Dzūkijos kaimo plėtros partnerių asociacija, Lenkijos VVG „Kraina Rawki“, VVG „Gniazdo“, Gruzijos VVG „KAZBEGI“, Latvijos VVG „ROPAŽI-GARKALNE PARTNERIBA“, VVG „SALDUS RAJONA ATTISTIBAS BIEDRIBA“, VVG „SATEKA“, VVG „Cesio“, VVG Saldus, Latvijos kaimo vietovių ir žuvininkystės VVG „LIEPAJAS RAJONA PARTNERIBA“, Moldovos VVG „SERPENTINA NISTRULUI“, Estijos VVG „Western Harju Partnership“, Austrijos VVG „Großglockner/Mölltal – Oberdrautal“, Velso VVG „Menter Môn“.

Įgyvendinti tarptautiniai projektai:

1. Teritorinio bendradarbiavimo projektas „Vietos produktų populiarinimas, amatų ir paslaugų plėtra Aukštaitijoje ir Žemaitijoje“ (iniciatorius)
2. „Tarptautinis bendradarbiavimo projektas „LEADER verslumo ir partnerystės plėtrai“ (dalyvis)
3. Tarptautinis bendradarbiavimo projektas „Turizmo vystymas. Nuo tradicijų prie modernaus verslo“ (dalyvis)
4. Tarptautinis bendradarbiavimo projektas „Laukiniai stebuklai“ (dalyvis)
5. Tarptautinis projektas „Žvaigždžių akademija“ (iniciatorius)

Įgyvendinti tarpregioninio bendradarbiavimo projektai:

1. Teritorinio bendradarbiavimo projektas „Žvejybos paveldo išsaugojimas ir puoselėjimas Utenos ir Neringos žvejybos ir akvakultūros regionuose“ (iniciatorius).
2. Tarpregioninis projektas Verslumo kodas Aukštaitijoje (dalyvis).

Visi šie projektai buvo tikslingai kreipiami tarptautinio turizmo produkto kūrimo linkme, įgyvendinant UTENOS REGIONO VIETOS VEIKLOS GRUPĖS TURIZMO KOMUNIKACIJOS IR RINKODAROS PLĖTROS PROGRAMĄ 2016–2023 METAMS

(detali informacija pateikiama 4 priede UTENOS REGIONO VVG TARPTAUTINIAI IR REGIONINIAI PROJEKTAI) TURIZMO SRITYSE (nuo 2015 m.)

UTENOS REGIONO VIETOS VEIKLOS GRUPĖS gausi delegacija 2023.02.09 dalyvavo 2023 m. vykusioje tarptautinio bendradarbiavimo konferencijoje „Dalinimasis gerąja patirtimi organizuojant tarptautines Lietuvos ir Lenkijos konferencijas“, Vilniuje, kur darė net du pristatymus apie savo gerąją patirtį. Išsamesnė informacija pateikiama priede Nr.2

Principo laikymasis įgyvendinant VPS:

UTENOS REGIONO VIETOS VEIKLOS GRUPĖ laikysis bendradarbiavimo principo įgyvendinama VPS. Įgyvendinant naują strategiją bus atnaujinta UTENOS REGIONO VIETOS VEIKLOS GRUPĖS KOMUNIKACIJOS IR RINKODAROS PLĖTROS PROGRAMA.

Kadangi per visą savo veiklos istoriją buvo įgyvendintas ne vienas tarptautinis ir tarpregioninis projektas, planuojama rengti projektą darnaus turizmo plėtros klausimais pakviečiant visus buvusius ir esamus UTENOS REGIONO VIETOS VEIKLOS GRUPĖS tarptautinius partnerius.

13.5. Inovacijų principas

Principo laikymasis rengiant VPS:

UTENOS REGIONO VIETOS VEIKLOS GRUPĖ pati pagal savo sudėtį yra palanki struktūra inovacijų generavimui, nes apjungia skirtingus sektorius ir šis susibūrimas skatina inovatyvius: supratimą, požiūrį, interesus, galimybes modernizuoti ir žinias bei įgūdžius. Teminė strategija skirta turizmo plėtrai pati savaime yra inovatyvi, nes Utenos rajonas dar tik 2022 metais susikūrė Turizmo plėtros strategiją ir kol kas dar turizmas Utenos rajone nėra laikomas verslu, nes pačioje savivaldybėje yra tik sukurtas vienas etatas darbuotojui, kurio tiesioginės pareigos bus rūpintis turizmo plėtra, tačiau kol kas etatas dar laisvas. Daugiau apie inovatyvumą yra aprašyta šio priedo 1.4 ir 1,9 skyriuose.

UTENOS REGIONO VIETOS VEIKLOS GRUPĖ yra lyderė Utenos apskrityje socialinio verslo projektų iniciavimo srityje. Pasidžiaugti pasiektais rezultatais šioje inovatyvioje verslo srityje bei pasidalinti patirtimi UTENOS REGIONO VIETOS VEIKLOS GRUPĖ 2023.03.23 buvo pakviesta į seminarą „Turiu socialinį verslą: bendradarbiavimo ir tinklaveikos galia“. Išsamesnė informacija: <https://www.utenosvvg.lt/2023/03/27/utenos-regiono-vvg-administracija-dalyvavo-seminare-turiu-socialine-versla-bendradarbiavimo-ir-tinklaveikos-galia/>

Principo laikymasis įgyvendinant VPS:

Kūryba ir polinkis kurti – bet kuriam visuomenės nariui, ir visuomenei apskritai, būdingi bruožai: kiekvienas individas ar individų grupė, bet kurio tipo organizacija ar jų visuma pasižymi tuo, kad vykdo kūrybinę veiklą ir joje dalyvauja, įgyvendina nuostatą, kad kūrybos gebėjimų ugdymas ir plėtojimas visada yra vienas iš esminių tobulinimo, tobulėjimo ir pažangos veiksmų (Melnikas et al. 2011).

Naudodami įvairias inovacijų skatinimo metodikas bei rodydami inovatyvios veiklos pavyzdžius aktyvinsime potencialius vietos projektų pateikėjus per visą strategijos administravimo laikotarpį, kad tinkamai būtų suprasta situacija, sugeneruotos idėjos, bei suplanuoti tinkami veiksmai.

Inovatyvių projektų pristatymui bei sklaidai visuomenėje naudosime forumų ir mugių formatą bei informacines technologijas.

13.6. Jaunimas

Principo laikymasis rengiant VPS:

Žmonės nuo 30 iki 40 metų buvo įtraukti į teritorijos socialinės, ekonominės ir aplinkos situacijos analizę. Utenos regiono vietos veiklos grupės valdyboje jaunų žmonių iki 40 metų yra net 6 iš 15, o tai yra 40 procentai, o administracijoje taip pat dirba 50 procentų jaunų žmonių.

Įgyvendinant kaimo plėtros strategiją 2016-2023 m. buvo verslo priemonė jaunimui, kur pateikėjai buvo jauni žmonės arba jauni žmonės. Šių projektų įgyvendinimas paskleidė pozityvią informaciją apie UTENOS REGIONO VIETOS VEIKLOS GRUPĖ ir buvo sulaukta jaunų žmonių, norinčių tapti vietos veiklos grupės nariais.

Rengiant VPS buvo vykta į seniūnijas, kad jaunimas galėtų dalyvauti susirinkimuose jiems patogiu laiku. Atlikus SSGG ir identifikavus gyventojų poreikius, jaunų žmonių poreikiai taip pat buvo nustatyti. Norėdami suteikti jiems prioritetus naudojome interviu metodą. URVVG atlikdama SSGG analizę ir identifikudama teritorijos plėtros poreikius įgyvendindama VPS horizontalųjį principą ir „Jaunimas“ padedama socialinių ekonominių partnerių. Jaunų žmonių poreikiams tenkinti teminėje strategijoje yra numatyta jų pasiūlytų jiems tinkamų priemonių.

Pradėjus įgyvendinti parengtą Dvisektorę Utenos rajono vietos plėtros strategiją 2016 -2023m. išryškėjo strategijoje identifikuota problema: nepakankamas dėmesys sveikatos sektoriaus ir sveikatinimo veiklų gerinimui. Strategijos vertinimo metu buvo pabrėžta, kad sveikatinimo veiklos nepatariama finansuoti iš kaimo plėtros strategijos lėšų. O kadangi yra poreikis vykdyti meno programas ir projektus, skirtus būtent vaikams ir paaugliams sveikatinimui, sveikam gyvenimo būdui bei laisvalaikio užimtumui skatinti, psichikos sveikatai gerinti Utenos regiono kaimiškoje teritorijoje, todėl UTENOS REGIONO VIETOS VEIKLOS GRUPĖ rengė projektą „Aktyvaus ir sveiko gyvenimo būdo skatinimas gerinant vaikų ir paauglių sveikatą Utenos regione“ (NR. 08.4.2-ESFA-K-629-02-0013). Jį laimėjo ir įgyvendino, o jo veiklos ženkliai prisidėjo prie jaunimo poreikių tenkinimo. Projekto tikslas – Utenos regiono vaikų ir paauglių sveikatos gerinimas, organizuojant aktyvų ir sveiką laisvalaikį, siekiant jiems sudaryti sąlygas ir ugdant gebėjimus kultūringai ir įdomiai praleisti laisvalaikį. Džiugu, kad projekto veiklose vietoj 288 dalyvavo 493 dalyviai. Iš viso įvyko 57 renginiai!

Pridėtine projekto vertė:

- Sudarytos sąlygos padėti išvengti socialinių problemų aštrėjimo Utenos regione, mažinant vaikų ir paauglių gyvenančių Utenos regione socialinę atskirtį.
- Bendradarbiavimo stiprinimas su Utenos rajono savivaldybe ir jos švietimo įstaigomis.
- Visuomenės saugumo stiprinimas, skurdo mažinimas bei vaikų ir jaunimo pilietinis, tautinis ir patriotinis ugdymas Utenos regione.

Projekto biudžetas 63.166,98 Eur:

Išsamiau apie projektą: <https://www.utenosvvg.lt/jaunimas/>

Principo laikymasis įgyvendinant VPS:

Įgyvendindami VPS ir toliau jaunus žmones įtrauksime į VVG valdybą ir į jos darbą, kadangi valdyboje vyks valdybos narių rotacija, daugiau jaunų žmonių įtrauksime į Utenos regiono vietos veiklos grupės narius. Visus valdybos narius tame tarpe ir jaunus valdybos narius į valdybą deleguoja kaimo bendruomenės arba kitos ne pelno organizacijos, todėl jie yra suinteresuoti gerai atstovauti juos delegavusias organizacijas. Jaunimo atstovai nuo verslo yra suinteresuoti, kad VVG būtų tinkamai atstovaujamas verslas, o jaunimo atstovai, kurie yra deleguoti savivaldybės yra atsakingi už savivaldybės ir/ ar jos institucijų atstovavimą valdyboje.

Jaunus valdybos narius supažindinsime su jų pareigomis ir teisėmis, suteiksime visą reikalingą informaciją. Kad jie įgytų reikalingų žinių ir susiformuotų reikalingus įgūdžius, siūsime juos į mokymus.

Kviečiant teikti vietos projektų paraiškas kreipsimės į jaunuosius vietos veiklos grupės valdybos ir organizacijos narius, dėl informacijos viešinimo. Tikimės, kad jaunimas sugebės vietos projektais sudominti potencialius jų pateikėjus Utenos rajono kaimiškoje teritorijoje. Tikimės, kad jaunesnių vietos projektų pateikėjų projektai bus įdomesni, inovatyvesni.

Atrenkant vietos projektus visi valdybos nariai privalės juos vertinti, nes turės dalyvauti vietos projektų atrankos komitete. Jauni vietos veiklos grupės nariai taip pat bus kviečiami dalyvauti pristatant VPS įgyvendinimo rezultatus bei kaip savanoriai- vykdant VVG teritorijos gyventojų aktyvumo skatinimo veiklas.

13.7. Lyčių lygybė ir nediskriminavimas

Principo laikymasis rengiant VPS:

VVG veiksmi, susiję su principo laikymusi rengiant VPS:

VPS pagrindinis iššūkis – teminė strategija „Socialinės įtraukties ir kaimo ekonomikos skatinimas plėtojant turizmą Utenos rajone 2024-2028 m.“ todėl rengiant strategiją, buvo neužmirštos lyčių lygybės ir nediskriminavimo galimybės ir nediskriminavimo skatinimas buvo atsižvelgta į piliečių lygias galimybes dėl tautinės kilmės, religijos ar įsitikinimų, negalios, amžiaus, šeimyninės padėties, lytinės orientacijos.

UTENOS REGIONO VIETOS VEIKLOS GRUPĖ ne vienerius metus dirbo ir dirba jauni sukūrę šeimas žmonės, todėl organizacija turi teorinių ir praktinių žinių kaip skatinti atsakingą tėvystę ir motinystę. Vietos veiklos grupė buvo išleidusi savo darbuotoją motinystės atostogų. UTENOS REGIONO VIETOS VEIKLOS GRUPĖ šiuo metu nėra patraukli darbovietė šeimoms, kurių nariai joje dirba, nes tai yra asociacija- ne pelno sektoriaus organizacija. Dėl netobulos teisinės bazės ir skirtingų institucijų teisės aktų nesuderinamumo darbuotojai dirba daug „savanoriško“ darbo, panaudodami savo asmeninį laiką, kurį galėtų skirti šeimai. Kita vertus, UTENOS REGIONO VIETOS VEIKLOS GRUPĖ yra patraukli organizacija kūrybingiems iniciatyviems asmenims, kurie dirbdami savanoriškai įgyja įvairiausios patirties ir turi plačias galimybes saviraiškai.

Pati Utenos regiono vietos veiklos grupės valdyba yra sudaryta atsižvelgiant į proporcingą lyčių atstovavimą, todėl valdybos nariai dalyvaudami ankstesnių strategijų įgyvendinimo laikotarpiu skleidė kiekvienas savo asmenišką bei skirtingose organizacijose sukauptą patirtį, todėl tikėtina, kad ja dalinsis, bei ją pristatys VPS įgyvendinimo veiklose.

Principo laikymasis įgyvendinant VPS:

VPS prisidės prie nediskriminavimo principų įgyvendinimo. Tai bus pabrėžiama viešinant projektą straipsniuose, kurie bus talpinami Utenos rajono bei regiono spaudoje. Į visas projekto veiklas bus įtraukiami tiek vyrai, tiek moterys, įvairaus amžiaus, kaimo ir miesto, įvairių socialinių sluoksnių atstovai.

Į visas VPS veiklas bus įtraukiami tiek vyrai, tiek moterys, įvairaus amžiaus, kaimo įvairių socialinių sluoksnių atstovai. Tarp pat vietos projektus galės teikti ir įgyvendinti bei dalyvauti VVG teritorijos gyventojų aktyvumo skatinimo veiklose įvairių socialinių sluoksnių atstovai. Todėl VPS įgyvendinimas ugdys socialinį solidarumą ir atitiks labiausiai pažeidžiamų gyventojų grupių poreikius.

Organizuojant UTENOS REGIONO VIETOS VEIKLOS GRUPĖS administracijos darbą administracijos darbuotojai bus informuojami priimant į darbą, kad jie priimami atsižvelgiant tik į jų kvalifikaciją, priimami į darbą nediskriminuojant jų ir nežiūrint skirtumų dėl tautinės kilmės, religijos ar įsitikinimų, negalios, amžiaus, šeimyninės padėties, lytinės orientacijos.

Organizuojant UTENOS REGIONO VIETOS VEIKLOS GRUPĖS valdymo organo darbą vykdant valdybos rotaciją ir renkant naujus narius visi bus informuojami, kad VVG svarbus kiekvieno dalyvavimas nežiūrint skirtumų dėl tautinės kilmės, religijos ar įsitikinimų, negalios, amžiaus, šeimyninės padėties, lytinės orientacijos.

Kviečiant teikti vietos projektų paraiškas vietos paraiškų pateikėjai bus informuojami, kad VVG svarbūs visi vietos projektai nediskriminuojant ir nežiūrint į skirtumus dėl tautinės kilmės, religijos ar įsitikinimų, negalios, amžiaus, šeimyninės padėties, lytinės orientacijos.

Tvirtinant vietos projektus: vietos paraiškų pateikėjai bei atrankos komiteto nariai bus informuojami, kad VVG reikalingas jų dalyvavimas, nediskriminuojant ir nežiūrint į skirtumus dėl tautinės kilmės, religijos ar įsitikinimų, negalios, amžiaus, šeimyninės padėties, lytinės orientacijos.

14. VPS viešinimo ir VVG teritorijos gyventojų aktyvumo skatinimo veiksmai

14.1. Informacija apie VPS viešinimą ir derinimą su visuomene VPS rengimo metu

VPS rengimo metu iš viso buvo suorganizuota 24 renginiai Sudeikių, Saldutiškio, Tauragnų, Kuktiškių, Užpalių, Vyžuonų, Daugailių, Utenos ir Leliūnų seniūnijų gyventojams, bendruomenių, vietos valdžios, verslo atstovams, kurie buvo įtraukti į VPS rengimo ir derinimo procesus:

- VPS rengimo aktyvinimo renginiai (9 renginiai, 146 dalyviai).
- VPS rengimo 3 darbo grupės pagal seniūnijas (3 renginiai, 53 dalyviai).
- Mokymai žaliosios pertvarkos temomis (2 mokymai, 14 dalyvių).
- VPS pristatymo seniūnijose renginiai (9 renginiai, 65 dalyviai).
- VPS pristatymas visuotiniam narių susirinkimui ir tvirtinimas.

VPS viešinimo priemonės:

- A3 formato viešinimo plakatas.
- Pranešimai apie VPS ir jos rengimo procesus Utenos regiono VVG svetainėje <https://www.utenosvvg.lt/> ir Facebook paskyroje <https://www.facebook.com/urvvvg/>.
- Gyvi susitikimai su Utenos rajono seniūnijų (Sudeikių, Saldutiškio, Tauragnų, Kuktiškių, Užpalių, Vyžuonų, Daugailių, Utenos, Leliūnų) gyventojais, bendruomenių, vietos valdžios, verslo atstovais.

VPS rengimo metu gautos pastabų ir veiksmų, kurių buvo imtasi reaguojant į pastabas, suvestinė pateikta **6 priede**.

14.2. VPS viešinimo ir VVG teritorijos gyventojų aktyvumo skatinimo strategija VPS įgyvendinimo metu

2016-2023 m. laikotarpiu UTENOS REGIONO VIETOS VEIKLOS GRUPĖ reguliariai informuoja gyventojus, projektų vykdytojus, potencialius pareiškėjus apie VVG veiklą, kvietimus, mokymus ir kitus susitikimus interneto puslapyje <https://www.utenosvvg.lt/> ir <https://www.facebook.com/urvvvg/>, taip informacija viešinama vietinėje spaudoje ir stenduose.

Naujo laikotarpio, VPS įgyvendinimo metu, UTENOS REGIONO VIETOS VEIKLOS GRUPĖ didelį dėmesį skirs teritorijos gyventojų aktyvinimui, jų aktyviam dalyvavimui VPS įgyvendinime, siekiant geresnės gyvenimo kokybės.

Numatomos viešinimo veiklos:

- Informavimas apie VPS įgyvendinamas priemones ir planuojamus kvietimus.
- Konsultavimas ir/ar mokymai dėl vietos projektų rengimo ir jų įgyvendinimo.
- Vykdomas įgyvendinamos VPS vietos projektų viešinimas ir informacijos sklaida.

Numatomos viešinimo priemonės:

- VVG interneto svetainė <https://www.utenosvvg.lt/>.
- Facebook paskyra ir <https://www.facebook.com/urvvvg/>.
- Vietinė spauda ir portalai.
- Susitikimai, diskusijos, forumai su tikslinėmis grupėmis.
- Įvairūs vietos renginiai.
- Viešinimo plakatai.

15. VPS įgyvendinimo vidaus valdymo, stebėsenos ir vertinimo sistema

15.1. VPS įgyvendinimo vidaus valdymo, stebėsenos ir vertinimo sistemos apibūdinimas

VVG narių vaidmuo: dalyvauja visuotiniuose susirinkimuose, pagal pageidavimą ir galimybes dalyvauja įvairiuose Vietos veiklos grupės projektuose.

VVG valdymo organo narių, dalyvauja visuotiniuose susirinkimuose, valdybos posėdžiuose, dalyvauja vietos projektų vertinimo ir atrankos procese, sprendžia svarbius organizacijos veiklos klausimus.

VPS administravimo vadovo vaidmuo: Vykdo ir koordinuoja strategijos įgyvendinimą. Koordinuoja ir kontroliuoja viešųjų pirkimų dokumentų rengimą, pirkimo procedūrų vykdymą. Koordinuoja ir kontroliuoja strategijos, kitų vykdomų projektų bei UTENOS REGIONO VIETOS VEIKLOS GRUPĖS veiklos viešinimą: straipsnių spaudai rengimą; rengiamą ir siunčiamą medžiagą internetiniams puslapiams; rengiamą medžiagą veiklos pristatymams; informacijos stenduose atnaujinimą. Koordinuoja ir kontroliuoja informacinių ir viešinimo leidinių gamybą. Koordinuoja ir kontroliuoja ryšių palaikymą su rajono bendruomenėmis, su įvairiomis organizacijomis, rėmėjais: Vadovauja informacinės, konsultacinės ir metodinės medžiagos kaimo bendruomenėms rengimui; Vadovauja įvairių taisyklių, tvarkų projektų ruošimui (bendrųjų ir specialiųjų taisyklių pareiškėjams; Vietos projektų vykdymo sutarčių ir kt.) Koordinuoja ir kontroliuoja vietos projektų paraiškų vertinimą: bylų perdavimą; bylų perdavimo registracijos žurnalus; vietos projektų sutarčių rengimą; vietos projektų sutarčių pasirašymą; informacijos rengimą apie kiekvieną vietos projektų vertinimo etapą; informacijos viešinimą apie kiekvieną vietos projektų vertinimo etapą; vietos projektų patikras; vietos projektų mokėjimo prašymų, ataskaitų tikrinimą. Koordinuoja ir kontroliuoja mokymų potencialiems vietos projektų pareiškėjams organizavimą. Koordinuoja ir kontroliuoja mokymų UTENOS REGIONO VIETOS VEIKLOS GRUPĖS valdybos nariams ir nariams organizavimą. Koordinuoja ir kontroliuoja informacinių, viešinimo renginių, konferencijų, tarptautinių seminarų organizavimą. Koordinuoja ir kontroliuoja, kad laiku būtų atsiskaityta su Nacionaline mokėjimo agentūra. Koordinuoja ir kontroliuoja mokėjimo prašymų pildymą, paraiškų, ataskaitų rengimą. Koordinuoja ir kontroliuoja dokumentų tvarkymą pagal raštvedybos reikalavimus. Koordinuoja ir kontroliuoja medžiagos paruošimą valdybos susirinkimams. Koordinuoja ir kontroliuoja informacijos pateikimą valdybos nariams apie organizuojamus susirinkimus. Atstovauja UTENOS REGIONO VIETOS VEIKLOS GRUPĖJ įvairiose institucijose. Vykdo UTENOS REGIONO VIETOS VEIKLOS GRUPĖS valdybos sprendimus. Koordinuoja ir kontroliuoja terminų laikymąsi strategijos rengimo ir įgyvendinimo laikotarpiu

VPS administratoriaus vaidmuo: Vykdo strategijos įgyvendinimą. Rengia viešųjų pirkimų dokumentus, vykdo viešųjų pirkimų procedūras. Organizuoja strategijos, kitų vykdomų projektų bei UTENOS REGIONO VIETOS VEIKLOS GRUPĖS veiklos viešinimą: rengia straipsnius spaudai; rengia ir siunčia medžiagą internetiniams puslapiams, rengia medžiagą veiklos pristatymams; kaupia fotografijų archyvą; rūpinasi informacija stenduose. Organizuoja informacinių ir viešinimo leidinių gamybą, teikia jiems medžiagą. Palaiko ryšius su Utenos rajono bendruomenėmis, su įvairiomis organizacijomis, rėmėjais: teikia informacinę, konsultacinę ir metodinę pagalbą bendruomenėms; parengia įvairių taisyklių, tvarkų projektus (bendrųjų ir specialiųjų taisyklių pareiškėjams; Vietos projektų vykdymo sutarčių ir kt.); konsultuoja vietos projektų pareiškėjus pildant paraiškas, rengiant papildomus dokumentus, organizuojant darbus ir atsiskaitant už įgyvendinamus projektus. Organizuoja vietos projektų paraiškų vertinimą: organizuoja bylų perdavimą; veda bylų perdavimo registracijos žurnalus, rengia vietos projektų sutartis; organizuoja vietos projektų sutarčių pasirašymą; rengia informaciją apie kiekvieną vietos projektų vertinimo etapą; viešina informaciją apie kiekvieną vietos projektų vertinimo etapą; organizuoja vietos projektų patikras; atlieka vietos projektų patikras, tikrina vietos projektų mokėjimo prašymus, ataskaitas. Organizuoja mokymus potencialiems vietos projektų pareiškėjams. Organizuoja mokymus UTENOS REGIONO VIETOS VEIKLOS GRUPĖS valdybos nariams ir nariams. Organizuoja informacinius, viešinimo renginius, konferencijas, rūpinasi dalyvavimu tarptautiniuose seminaruose. Atsako už laiku teikiamų dokumentų ir duomenų teisingumą. Kontroliuoja, kad laiku būtų atsiskaityta su Nacionaline mokėjimo agentūra. Pildo mokėjimo prašymus, rengia paraiškas, ataskaitas. Nagrinėja organizacijų ir kitų asmenų prašymus, pareiškimus, pasiūlymus, skundus ir nustatyta tvarka teikia atsakymus kiek leidžia jo kompetencija; vykdo pirmininko, projekto vadovo ir valdybos žodinius ir raštiškus įsakymus ir pavedimus. Tvarko dokumentus pagal raštvedybos reikalavimus: registruoja gaunamus ir siunčiamus raštus; sistemina gaunamus dokumentus ir informaciją; rengia organizacijos bylų nomenklatūrą ir sudaro bylas pagal nustatytus bylų nomenklatūros indeksus. Paruošia medžiagą valdybos susirinkimams. Informuoja valdybos narius apie organizuojamus susirinkimus. Vykdo UTENOS REGIONO VIETOS VEIKLOS GRUPĖS suvažiavimo ir valdybos nutarimus bei valdybos pirmininko sprendimus bei įsakymus.

VPS finansininko vaidmuo: Organizuoja finansinę ir buhalterinę apskaitą ir kontroliuoja, kad ataskaitiniai duomenys būtų teisingi ir savalaikiai pateikti finansų bei statistikos organams: pildo darbo laiko apskaitos žiniaraščius; sudaro darbo užmokesčio žiniaraščius; veda ilgalaikio turto apskaitos korteles; sudaro balansą; sudaro veiklos rezultatų ataskaitą; parašo aiškinamąjį raštą prie balanso; teikia Valstybinei mokesčių inspekcijai mėnesines pajamų mokesčio nuo A klasės pajamų deklaracijas, metines A klasės išmokų nuo jų išskaičiuoto ir sumokėto pajamų mokesčio deklaracijas; kas ketvirtį

atsiskaito su socialinio draudimo skyriumi apie kiekvieno darbuotojo priskaičiuotą darbo užmokestį (forma SAM, SAMF4, SAM3SD); teikia žinias statistikos organams. Pildo UTENOS REGIONO VIETOS VEIKLOS GRUPĖS mokėjimo prašymus. Mokėjimo prašymus pateikia Utenos KDTS. Priima ataskaitas iš vietos projektų. Pildo vietos veiklos grupės projekto ataskaitas. Teikia informacinę, konsultacinę ir metodinę pagalbą bendruomenėms. Tikrina vietos projektų mokėjimo prašymus. Perduoda vietos projektų mokėjimo prašymus Utenos KDTS. Atlieka vietos projektų patikras. Finansininkas vykdo kitas teisės aktų nustatytas funkcijas, nenuolatinio pobūdžio UTENOS REGIONO VIETOS VEIKLOS GRUPĖS valdybos pirmininko teisėtus nurodymus. Laiku bei teisingai apskaito visas pinigines, materialines vertybes bei pagrindines priemones, fiksuoja buhalterinės apskaitos dokumentuose operacijas, susijusias su lėšų cirkuliacija. Užtikrina finansinių – ūkinių operacijų teisėtumą, tinkamą dokumentų įforminimą. Teisingai ir laiku pristato ataskaitas UTENOS REGIONO VIETOS VEIKLOS GRUPĖS valdybai bei suvažiavimui ir kitoms pavaldžioms institucijoms. Užtikrina, kad laiku būtų atsiskaitoma su valstybės, biudžeto ir kitomis valstybinėmis institucijomis. Priima, patikrina dokumentus, priklausančius apmokėti banke, kasoje. Sudaro metines, ketvirtines, mėnesines apyskaitas, organizuoja metines inventorizacijas. Palaiko ryšius su Utenos rajono bendruomenėmis, su įvairiomis organizacijomis, rėmėjais. Tvarko dokumentus pagal raštvedybos reikalavimus. Užtikrina terminų laikymąsi strategijos įgyvendinimo laikotarpiu. Vykdo valdybos nutarimus bei valdybos pirmininko sprendimus bei įsakymus.

VPS viešųjų ryšių specialisto vaidmuo: Vykdo kaimo gyventojų aktyvinimo ir mokymų veiklas. Rengia mokymų ir aktyvinimo veiklos viešinimą: rengia straipsnius spaudai; rengia ir siunčia medžiagą internetiniams puslapiams, rengia medžiagą veiklos pristatymams; kaupia fotografijų archyvą; rūpinasi informacija stenduose. Organizuoja informacinių ir viešinimo leidinių gamybą, teikia jiems medžiagą. Palaiko ryšius su Utenos rajono bendruomenėmis, su įvairiomis organizacijomis, rėmėjais: teikia informacinę, konsultacinę ir metodinę pagalbą bendruomenėms; organizuoja bylų perdavimą; veda bylų perdavimo registracijos žurnalus, rengia aktyvinimo planus; Organizuoja mokymus potencialiems vietos projektų pareiškėjams. Organizuoja mokymus UTENOS REGIONO VIETOS VEIKLOS GRUPĖS valdybos nariams ir nariams. Organizuoja informacinius, viešinimo renginius, konferencijas, rūpinasi dalyvavimu tarptautiniuose seminaruose. Atsako už laiku teikiamų dokumentų ir duomenų teisingumą. Kontroliuoja, kad laiku būtų atsiskaityta su Nacionaline mokėjimo agentūra. Pildo mokėjimo prašymus, rengia paraiškas, ataskaitas. Nagrinėja organizacijų ir kitų asmenų prašymus, pareiškimus, pasiūlymus, skundus ir nustatyta tvarka teikia atsakymus kiek leidžia jo kompetencija; vykdo pirmininko, projekto vadovo ir valdybos žodinius ir raštiškus įsakymus ir pavedimus. Tvarko dokumentus pagal raštvedybos reikalavimus: registruoja gaunamus ir siunčiamus raštus; sistemina gaunamus dokumentus ir informaciją; rengia organizacijos bylų nomenklatūrą ir sudaro bylas pagal nustatytus bylų nomenklatūros indeksus. Vykdo UTENOS REGIONO VIETOS VEIKLOS GRUPĖS suvažiavimo ir valdybos nutarimus bei valdybos pirmininko sprendimus bei įsakymus.

Už VPS įgyvendinimą atsako strategijos administravimo vadovas, tačiau kiekvienas darbuotojas yra atsakingas už savo tiesioginių pareigų nepriekaištingą vykdymą. Už neteisėtą veikimą arba neveikimą kiekvienas padaręs tokias veiklas atsako prieš įstatymą pagal Darbo įstatymo kodeksą ir kitus galiojančius teisės aktus.

15.2. VPS įgyvendinimo vidaus valdymo, stebėsenos ir vertinimo funkcijos pagal subjektus

Pateikite įgyvendinant VPS dalyvaujančių VVG subjektų funkcijų sąrašą (atskirų VVG subjektų funkcijos turi nesidubliuoti).

15.2.1.	VVG nariai	<p>UTENOS REGIONO VIETOS VEIKLOS GRUPĖS įstatuose numatyta naujų narių priėmimo bei išstojimo iš organizacijos procedūra. Nauji nariai priimami valdybos nutarimu, pateikę dvi tikrųjų Utenos regiono VVG narių rekomendacijas.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Nariais gali būti fiziniai ir juridiniai asmenys. 2. Fiziniai asmenys asociacijos nariais gali būti, jei jie yra veiksnūs ir turi 18 metų. 3. Nariai turi tokias neturtines teises: <ol style="list-style-type: none"> 3.1. dalyvauti ir balsuoti asociacijos suvažiavime; 3.2. naudotis asociacijos teikiamomis paslaugomis; 3.3. susipažinti su asociacijos dokumentais ir gauti visą asociacijos turimą informaciją apie jos veiklą;
---------	------------	--

		<p>3.4. bet kada išstoti iš asociacijos. Tokiu atveju stojamieji nario įnašai ir nario mokesčiai ar kitaip asociacijos nuosavybei perduotos lėšos ir turtas negražinami.</p> <p>4. Utenos regiono VVG narių pareigos:</p> <p>4.1. UTENOS REGIONO VIETOS VEIKLOS GRUPĖS nariai privalo dalyvauti suvažiavimuose ir organizacijos veikloje. Jeigu metus asociacijos narys nedalyvauja organizacijos veikloje, jis iš asociacijos šalinamas.</p> <p>4.2. UTENOS REGIONO VIETOS VEIKLOS GRUPĖS nariai privalo laikytis asociacijos įstatų.</p>
15.2.2.	VVG kolegialaus valdymo organo nariai	<p>Utenos regiono vietos veiklos grupės valdyba pagal įstatus yra iš 15 asmenų.</p> <p>Valdyba organizuoja bei strategiškai vadovauja asociacijos veiklai.</p> <p>Valdybos kompetencijai priklauso:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. kaimo plėtros strategijos rengimas ir įgyvendinimas; 2. asociacijos veiklos programų sudarymas ir veiklos formų nustatymas; 3. asociacijos struktūros, pareigybių, atlyginimų nustatymo, projektų rengimas ir pateikimas suvažiavimo svarstymui; 4. labdaros ir paramos teikimo fiziniams ir juridiniams asmenims prioritetų ir kriterijų nustatymas; 5. dalyvavimo įvairių projektų ir programų įgyvendinime, rekomendacijų rengimas; 6. asociacijos darbo reglamento tvirtinimas. <p>Valdybos posėdžius kviečia Valdybos pirmininkas.</p>
15.2.3.	VPS administravimo vadovas	<p>VPS administravimo vadovo funkcijos: strategijos įgyvendinimo administravimo komandos darbo organizavimas, reikalingos informacijos perdavimas darbuotojams; strategijos įgyvendinimo lėšų naudojimo tinkamumo priežiūra; strategijos įgyvendinimo komandos narių darbo stebėjimas, kontrolė ir palaikymas; visų reikalingų su projekto įgyvendinimu susijusių dokumentų tvirtinimas, koregavimas; bendravimas ir konsultacijos su vietos gyventojais potencialiais ir esamais vietos projektų pateikėjais bei atsakingomis institucijomis; ataskaitų savalaikis pateikimas.</p>
15.2.4.	VPS finansininkas ir (arba) buhalteris	<p>VPS finansininkės funkcijos: finansinės apskaitos strategijos įgyvendinimo metu tvarkymas, apskaitos dokumentų atitikimo buhalterinės apskaitos tvarkymo ir kitų teisės aktų reikalavimams užtikrinimas, visų finansinių dokumentų reikalingų įgyvendinamai strategijai ruošimas. Kitų pavestų su strategijos įgyvendinimu susijusių užduočių vykdymas.</p>
15.2.5.	VPS administratorius (-iai)	<p>VPS administratoriaus funkcijos: veiklų ir darbų susijusių su strategijos įgyvendinimu organizavimas ir koordinavimas; su strategijos įgyvendinimu susijusios informacijos, strategijos įgyvendinimo ataskaitų ir kitų su strategijos įgyvendinimu susijusių dokumentų parengimas, kitų pavestų su strategijos įgyvendinimu susijusių užduočių vykdymas.</p>
15.2.6.	VPS viešųjų ryšių specialistas (-ai)	<p>VPS viešųjų ryšių specialisto funkcijos: apie aktyvinimo veiklas įgyvendinant strategiją informuoti bei į jas kviešti potencialius vietos projektų pateikėjus, rengti kvietimus vietos projektų konkursams ir juos publikuoti vietos spaudoje</p>

		aktyvinimo veiklas įtraukti kaimo bendruomenes, ūkininkus, verslininkus bei rengti su šiomis veiklomis susijusius dokumentus, bendrauti su vietos gyventojais, rengti bendradarbiavimo vizitų darbotvarkes, rinkti vietos projektų idėjas parengtos strategijos priemonėms. Kitų, pavestų su viešaisiais ryšiais susijusių užduočių vykdymas.
--	--	---

IV dalis: VPS priedai

Šioje VPS dalyje pateikiamas VPS priedų sąrašas. Lentelėje nurodyti šeši privalomi priedai (toliau pateiktos šių priedų formos) ir numatyta galimybė įtraukti papildomus priedus. Jei reikalingi papildomi VPS priedai (pavyzdžiui, VVG teritorijos gyventojų apklausų klausimynai, VVG valdymo struktūros schema ir kt.), jų pavadinimus nurodykite lentelėje (pavadinimams skirtuose laukuose) ir nukopijuokite į atitinkamo priedo pavadinimui skirtą antraštę VPS pabaigoje. Priedai numeruojami automatiškai. Jei papildomi priedai nereikalingi, šios lentelės nepildykite, o atitinkamų priedų pavadinimams skirtas antraštes VPS pabaigoje ištrinkite.

Priedas	Priedo pavadinimas
1 priedas	VVG narių sąrašas
2 priedas	VVG kolegialaus valdymo organo narių sąrašas
3 priedas	VVG administracijos darbuotojų pareigybės ir funkcijos
4 priedas	VPS priemonių rezultato rodikliai ir jų reikšmių pagrindimas
5 priedas	VPS sąsaja su VVG teritorijos strateginiais dokumentais ir Europos Sąjungos Baltijos jūros regiono strategija (ESBJRS)
6 priedas	VPS rengimo metu gautų pastabų suvestinė
7 priedas	Naudotų šaltinių sąrašas
8 priedas	Priedų sąrašas
9 priedas	Norėdami įvesti tekstą, spustelėkite arba bakstelėkite čia.
10 priedas	Norėdami įvesti tekstą, spustelėkite arba bakstelėkite čia.
11 priedas	Norėdami įvesti tekstą, spustelėkite arba bakstelėkite čia.
12 priedas	Norėdami įvesti tekstą, spustelėkite arba bakstelėkite čia.
13 priedas	Norėdami įvesti tekstą, spustelėkite arba bakstelėkite čia.
14 priedas	Norėdami įvesti tekstą, spustelėkite arba bakstelėkite čia.
15 priedas	Norėdami įvesti tekstą, spustelėkite arba bakstelėkite čia.

1 priedas. VVG narių sąrašas

Eil. Nr.	Organizacijos pavadinimas	Atstovo vardas ir pavardė	Atstovaujami interesai	Atstovaujama VVG teritorijos savivaldybė (jei aktualu) ir seniūnija	Papildoma informacija
1	2	3	4	5	6
1.	Kuktiškių moterų klubas „Kuksa“	Irena Juotkienė	Pilietinės visuomenės (socialiniai interesai)	Kuktiškių sen.	
2.	Vyžuonėlių kaimo bendruomenė	Miglė Gaučienė	Pilietinės visuomenės (socialiniai interesai)	Vyžuonų sen.	
3.	Utenos kolegijos Alumni klubas	Edita Šileikytė	Pilietinės visuomenės (socialiniai interesai)	Utenos raj.	
4.	Loreta Cigelskienė		Verslo (privatūs ekonominiai interesai)	Saldutiškio sen.	
5.	Vaikutėnų krašto bendruomenė	Falmira Sinicienė	Pilietinės visuomenės (socialiniai interesai)	Utenos sen.	
6.	Judita Musteikytė		Verslo (privatūs ekonominiai interesai)	Tauragnų sen.	
7.	Vyžuoniškių bendrija „Vyžuona“	Jolita Bučelienė	Pilietinės visuomenės (socialiniai interesai)	Vyžuonų sen.	
8.	Informacinis centras „Užpalėnų krivulė“	Vida Juškienė	Pilietinės visuomenės (socialiniai interesai)	Užpalių sen.	
9.	Utenos rajono savivaldybė	Virgilijus Gaižauskas	Viešojo administravimo (valdžios)	Utenos raj.	
10.	Utenos seniūnijos bendruomenė	Donatas Račinskas	Pilietinės visuomenės (socialiniai interesai)	Utenos sen.	
11.	Mindaugas Kinderis		Verslo (privatūs ekonominiai interesai)	Leliūnų sen.	
12.	Pačkėnų krašto bendruomenė	Genė Adomėnienė	Pilietinės visuomenės (socialiniai interesai)	Utenos sen.	
13.	UAB „Giedrupė“	Artūras Merkys	Verslo (privatūs ekonominiai interesai)	Daugailių sen.	
14.	Marius Leipus		Verslo (privatūs ekonominiai interesai)	Leliūnų sen.	
15.	Leliūnų seniūnijos bendruomenė	Kęstutis Udras	Pilietinės visuomenės (socialiniai interesai)	Leliūnų sen.	
16.	Utenos rajono savivaldybė	Bronius Šliogeris	Viešojo administravimo (valdžios)	Utenos raj.	
17.	Daugailių bendruomenė	Nerijus Malinauskas	Pilietinės visuomenės (socialiniai interesai)	Daugailių sen.	
18.	Egidijus Bukys		Verslo (privatūs ekonominiai interesai)	Sudeikių sen.	
19.	Gintautas Petravičius		Verslo (privatūs ekonominiai interesai)	Kuktiškių sen.	
20.	Utenos regiono bendruomenės fondas	Jolita Umbrasienė	Pilietinės visuomenės (socialiniai interesai)	Utenos raj.	
21.	Odeta Bražėnienė		Verslo (privatūs ekonominiai interesai)	Utenos sen.	
22.	Elena Straižienė		Verslo (privatūs ekonominiai interesai)	Vyžuonų sen.	
23.	Utenos moterų veiklos centras	Zita Zofija Maigienė	Pilietinės visuomenės (socialiniai interesai)	Utenos raj.	
24.	Tauragnų krašto bendruomenė	Ignas Baltakis	Pilietinės visuomenės (socialiniai interesai)	Vyžuonų sen.	
25.	Utenos moterų veiklos centras	Julijona Bulovienė	Pilietinės visuomenės (socialiniai interesai)	Utenos raj.	
26.	Povilas Stumbrys		Verslo (privatūs ekonominiai interesai)	Daugailių sen.	
27.	Nijolė Petrusevičienė		Verslo (privatūs ekonominiai interesai)	Užpalių sen.	
28.	Eugenijus Keraminas		Verslo (privatūs ekonominiai interesai)	Užpalių sen.	
29.	Kirdeikių krašto bendruomenė	Aurimas Jakštonis	Pilietinės visuomenės (socialiniai interesai)	Saldutiškio sen.	
30.	Gediminas Svitojus		Verslo (privatūs ekonominiai interesai)	Saldutiškio sen.	

Eil. Nr.	Organizacijos pavadinimas	Atstovo vardas ir pavardė	Atstovaujami interesai	Atstovaujama VVG teritorijos savivaldybė (jei aktualu) ir seniūnija	Papildoma informacija
31.	Pakalnių moterų užimtumo centras	Gerda Kvaselienė	Pilietinės visuomenės (socialiniai interesai)	Leliūnų sen.	
32.	Kazimieras Graužinis		Verslo (privatūs ekonominiai interesai)	Saldutiškio sen.	
33.	Utenos rajono savivaldybė	Aistis Kukutis	Viešojo administravimo (valdžios)	Utenos raj.	
34.	Kuktiškių seniūnijos bendruomenė	Mindaugas Bazys	Pilietinės visuomenės (socialiniai interesai)	Kuktiškių sen.	
35.	Arūnas Svitojus		Verslo (privatūs ekonominiai interesai)	Saldutiškio sen.	
36.	Linva bendruomenė kaime	Linas Vaitiekėnas	Pilietinės visuomenės (socialiniai interesai)	Utenos sen.	

2 priedas. VVG kolegialaus valdymo organo (KVO) narių sąrašas

Eil. Nr.	Organizacijos pavadinimas	Atstovo vardas ir pavardė	Atstovaujami interesai	Atstovaujama VVG teritorijos savivaldybė (jei aktualu) ir seniūnija	KVO narys nuo	Papildoma informacija
1	2	3	4	5	6	7
1.	Pakalnių moterų užimtumo centras	Gerda Kvaselienė	Pilietinės visuomenės (socialiniai interesai)		2019-02-21	
2.	Vyžuoniškių bendrija „Vyžuona“	Jolita Bučeliene	Pilietinės visuomenės (socialiniai interesai)		2020-01-24	
3.	Vaikutėnų krašto bendruomenė	Falmira Sinicienė	Pilietinės visuomenės (socialiniai interesai)		2008-12-22	
4.	Kirdeikių krašto bendruomenė	Aurimas Jakštonis	Pilietinės visuomenės (socialiniai interesai)		2022-04-26	
5.	Bendruomenė „Užpalėnų krivūlė“	Vida Juškienė	Pilietinės visuomenės (socialiniai interesai)		2008-12-22	
6.	Utenos kolegijos Alumni klubas	Edita Šileikytė	Pilietinės visuomenės (socialiniai interesai)		2021-04-22	
7.	Kuktiškių moterų klubas „Kuksa“	Irena Juotkienė	Pilietinės visuomenės (socialiniai interesai)		2012-04-24	
8.	Mindaugas Kinderis		Verslo (privatūs ekonominiai interesai)		2019-02-21	
9.	Judita Musteikytė		Verslo (privatūs ekonominiai interesai)		2019-02-21	
10.	UAB „Giedrupė“	Artūras Merkys	Verslo (privatūs ekonominiai interesai)		2014-12-29	
11.	Loreta Cigelskienė		Verslo (privatūs ekonominiai interesai)		2022-04-26	
12.	Marius Leipus		Verslo (privatūs ekonominiai interesai)		2022-04-26	
13.	Utenos rajono savivaldybė	Bronius Šliogeris	Viešojo administravimo (valdžios)		2020-01-01	
14.	Utenos rajono savivaldybė	Aistis Kukutis	Viešojo administravimo (valdžios)		2015-09-22	
15.	Utenos rajono savivaldybė	Virgilijus Gaižauskas	Viešojo administravimo (valdžios)		2019-02-21	

3 priedas. VVG administracijos darbuotojai

Eil. Nr.	Pareigybė	Reikalavimai išsilavinimui ir kvalifikacijai	Funkcijos	Darbuotojo vardas ir pavardė
1	2	3	4	5
1.	VPS administravimo vadovas	VPS administravimo vadovui – turėti aukštąjį išsilavinimą ir ne mažesnę nei 3 m. darbo patirtį projektų valdymo srityje; arba turėti ne mažesnę negu 5 m. darbo patirtį VPS administravimo ir įgyvendinimo srityje	VPS administravimo vadovo funkcijos: strategijos įgyvendinimo administravimo komandos darbo organizavimas, reikalingos informacijos perdavimas darbuotojams; strategijos įgyvendinimo lėšų naudojimo tinkamumo priežiūra; strategijos įgyvendinimo komandos narių darbo stebėjimas, kontrolė ir palaikymas; visų reikalingų su projekto įgyvendinimu susijusių dokumentų tvirtinimas, koregavimas; bendravimas ir konsultacijos su vietos gyventojais potencialiais ir esamais vietos projektų pateikėjais bei atsakingomis institucijomis; ataskaitų savalaikis pateikimas.	Jolita Umbrasienė
2.	VPS finansininkas ir (arba) buhalteris	VPS finansinės apskaitos specialistui – turėti aukštąjį išsilavinimą ir ne mažesnę nei 2 m. darbo patirtį finansinės apskaitos tvarkymo ir (arba) finansų valdymo srityje arba turėti ne mažesnę negu 5 m. darbo patirtį finansinės apskaitos tvarkymo ir (arba) finansų valdymo srityje (šis reikalavimas taikomas, jeigu VPS finansų valdymui pasitelkiamas finansines paslaugas teikiantis juridinis ar fizinis asmuo)	VPS finansinės funkcijos: finansinės apskaitos strategijos įgyvendinimo metu tvarkymas, apskaitos dokumentų atitikimo buhalterinės apskaitos tvarkymo ir kitų teisės aktų reikalavimams užtikrinimas, visų finansinių dokumentų reikalingų įgyvendinamai strategijai ruošimas. Kitų pavestų su strategijos įgyvendinimu susijusių užduočių vykdymas.	Perkamos paslaugos iš MB Rigeta
3.	VPS administratorius	VPS administratoriui – turėti aukštąjį išsilavinimą arba ne mažesnę negu 2 m. darbo ir (arba) savanoriško darbo patirtį projektų valdymo arba VPS administravimo ir įgyvendinimo srityje;	VPS administratoriaus funkcijos: veiklų ir darbų susijusių su strategijos įgyvendinimu organizavimas ir koordinavimas; su strategijos įgyvendinimu susijusios informacijos, strategijos įgyvendinimo ataskaitų ir kitų su strategijos įgyvendinimu susijusių dokumentų parengimas, kitų pavestų su strategijos įgyvendinimu susijusių užduočių vykdymas.	Edita Rukšytė
4.	VPS viešųjų ryšių specialistas	viešųjų ryšių specialistui (VVG teritorijos gyventojų aktyvumo skatintojui) – turėti aukštąjį išsilavinimą, taip pat turėti žinių LEADER metodo įgyvendinimo ir kitose kaimo plėtros politikos srityse; arba turėti ne mažesnę negu 1	VPS viešųjų ryšių specialisto funkcijos: apie aktyvinimo veiklas įgyvendinant strategiją informuoti bei į jas kviešti potencialius vietos projektų pateikėjus, rengti kvietimus vietos projektų konkursams ir juos publikuoti vietos spaudoje Į aktyvinimo veiklas įtraukti kaimo bendruomenes, ūkininkus, verslininkus bei rengti su	

Eil. Nr.	Pareigybė	Reikalavimai išsilavinimui ir kvalifikacijai	Funkcijos	Darbuotojo vardas ir pavardė
1	2	3	4	5
		m. darbo patirtį VPS administravimo ir įgyvendinimo srityje	šiomis veiklomis susijusius dokumentus, bendrauti su vietos gyventojais, rengti bendradarbiavimo vizitų darbotvarkes, rinkti vietos projektų idėjas parengtos strategijos priemonėms. Kitų, pavestų su viešaisiais ryšiais susijusių užduočių vykdymas.	

4 priedas. VPS priemonių rezultato rodikliai ir jų reikšmių pagrindimas

1. VPS priemonių rezultato rodikliai (ES bendrieji):

Žr. VPS II dalies (Excel) 11.1 lapą (1 lentelė).

1	2	3	4	5	6	7	8	9
			1 priemonė	2 priemonė	3 priemonė	4 priemonė	5 priemonė	6 priemonė
Rodiklio kodas	Rodiklis	Iš viso	Ekonomikos augimas ir darbo vietų kūrimas plėtojant turizmą Utenos rajone	Socialinio verslumo ir atsakomybės didinimas kuriant ir plėtojant socialinį verslą Utenos rajone	Kaimo ekonomikos įvairinimas, didinant viešųjų paslaugų prieinamumą	Skaitmeninių gebėjimų ugdymas ir tinklų kūrimas tarp Utenos rajono kaimiškųjų seniūnijų	Potencialių pareiškėjų ir projektų vykdytojų mokymai	Tarptautinio bendradarbiavimo plėtra turizmo rinkodaros srityje
A	ES bendrieji rezultato rodikliai:							
R.3	Žemės ūkio sektoriaus skaitmeninimas. Ūkių, pagal BŽŪP gaunančių paramą skaitmeninėms ūkininkavimo technologijoms plėtoti, skaičius	10	0	0	0	0	10	0
R.37	Ekonomikos augimas ir darbo vietų kūrimas kaimo vietovėse. BŽŪP projektais remiamas naujų darbo vietų kūrimas	7	6	1	0	0	0	0
R.39	Kaimo ekonomikos plėtojimas. Kaimo verslo įmonių, įskaitant bioekonomikos įmones, kurių naudojamasi pagal BŽŪP skiriama parama, skaičius	15	6	3	6	0	0	0

R.41	Europos kaimo tinklų kūrimas. Kaimo gyventojų, kuriems, naudojantis BŽŪP parama, sudarytos palankesnės sąlygos naudotis paslaugomis ir infrastruktūra, skaičius	105	0	45	60	0	0	0
R.42	Socialinės įtraukties skatinimas. Asmenų, kuriems taikomi remiami socialinės įtraukties projektai, skaičius	220	0	45	60	75	40	0

2. VPS rodikliai (produkto, rezultato) VPS priemonių lygiu:

Netaikoma

Taikoma

Jeigu taikoma, žr. VPS II dalies (Excel) 11.1 lapą (3 lentelė).

4 priedo b dalį pildykite tik tuo atveju, jei VPS įgyvendinimo stebėsenai nenumatėte VPS rodiklių (VPS II dalies (Excel) 6 lape užpildėte E dalį). Jei taikoma, šioje VPS dalyje galite palikti geltonai pažymėtą nuorodą į VPS II dalį (Excel failą) arba įkelti (nukopijuoti ir įklijuoti) 3 lentelę iš Excel 11.1 lapo. Įkelkite tiek stulpelių, kiek planuojate VPS priemonių.

3. VPS priemonių rezultato rodiklių reikšmių pagrindimas:

Žr. VPS II dalies (Excel) 12 lapą.

1	2	3	4
VPS priemonės numeris	VPS priemonė	Kiekybinis tikslas iki 2029 m.	Kiekybinio tikslo pagrindimas
R.3	Žemės ūkio sektoriaus skaitmeninimas. Ūkių, pagal BŽŪP gaunančių paramą skaitmeninėms ūkininkavimo technologijoms plėtoti, skaičius		

1 priemonė	Ekonomikos augimas ir darbo vietų kūrimas plėtojant turizmą Utenos rajone	0	
2 priemonė	Socialinio verslumo ir atsakomybės didinimas kuriant ir plėtojant socialinį verslą Utenos rajone	0	
3 priemonė	Kaimo ekonomikos įvairinimas, didinant viešųjų paslaugų prieinamumą	0	
4 priemonė	Skaitmeninių gebėjimų ugdymas ir tinklų kūrimas tarp Utenos rajono kaimiškųjų seniūnijų	0	
5 priemonė	Potencialių pareiškėjų ir projektų vykdytojų mokymai	10	Galutinių naudos gavėjų skaičius- 10 ūkininkų
6 priemonė	Tarptautinio bendradarbiavimo plėtra turizmo rinkodaros srityje	0	
R.37	Ekonomikos augimas ir darbo vietų kūrimas kaimo vietovėse. BŽŪP projektais remiamas naujų darbo vietų kūrimas		
1 priemonė	Ekonomikos augimas ir darbo vietų kūrimas plėtojant turizmą Utenos rajone	6	Pagal šią priemonę planuojama paremti 6 vietos projektus. Maksimali projekto paramos suma 69 tūkst. Eurų. Bus sukurta mažiausiai po vieną darbo vietą kiekviename projekte. Taigi iš viso bus sukurtos 6 naujos darbo vietos.
2 priemonė	Socialinio verslumo ir atsakomybės didinimas kuriant ir plėtojant socialinį verslą Utenos rajone	1	Kadangi priemonė skirta socialinio verslo kūrimui ir plėtrai, tai darbo vieta bus privaloma kurti tik socialinio verslo pradžios atveju. Planuojama, kad bus paremtas vienas vietos projekto pateikėjas, kuris kurs naują socialinį verslą ir sukurs mažiausiai 1 naują darbo vietą.
3 priemonė	Kaimo ekonomikos įvairinimas, didinant viešųjų paslaugų prieinamumą	0	
4 priemonė	Skaitmeninių gebėjimų ugdymas ir tinklų kūrimas tarp Utenos rajono kaimiškųjų seniūnijų	0	
5 priemonė	Potencialių pareiškėjų ir projektų vykdytojų mokymai	0	
6 priemonė	Tarptautinio bendradarbiavimo plėtra turizmo rinkodaros srityje	0	

R.39	Kaimo ekonomikos plėtojimas. Kaimo verslo įmonių, įskaitant bioekonomikos įmones, kurių naudojamasis pagal BŽŪP skiriama parama, skaičius		
1 priemonė	Ekonomikos augimas ir darbo vietų kūrimas plėtojant turizmą Utenos rajone	6	Per priemonę bus įgyvendinami iš viso 6 projektai, iš jų ne mažiau, kaip 3 bus skiriami naujiems verslams sukurti.
2 priemonė	Socialinio verslumo ir atsakomybės didinimas kuriant ir plėtojant socialinį verslą Utenos rajone	3	Per priemonę bus įgyvendinami 3 projektai, iš jų ne mažiau kaip 1 skirtas naujam socialiniam verslui sukurti.
3 priemonė	Kaimo ekonomikos įvairinimas, didinant viešųjų paslaugų prieinamumą	6	Per priemonę suplanuota įgyvendinti bent 6 projektus.
4 priemonė	Skaitmeninių gebėjimų ugdymas ir tinklų kūrimas tarp Utenos rajono kaimiškųjų seniūnijų	0	
5 priemonė	Potencialių pareiškėjų ir projektų vykdytojų mokymai	0	
6 priemonė	Tarptautinio bendradarbiavimo plėtra turizmo rinkodaros srityje	0	
R.41	Europos kaimo tinklų kūrimas. Kaimo gyventojų, kuriems, naudojantis BŽŪP parama, sudarytos palankesnės sąlygos naudotis paslaugomis ir infrastruktūra, skaičius		
1 priemonė	Ekonomikos augimas ir darbo vietų kūrimas plėtojant turizmą Utenos rajone	0	
2 priemonė	Socialinio verslumo ir atsakomybės didinimas kuriant ir plėtojant socialinį verslą Utenos rajone	45	Per priemonę planuojama įgyvendinti 3 projektus, iš jų kiekvieno naudos gavėjų skaičius 15 asmenų. Iš viso galutinių naudos gavėjų skaičius 45 asmenys.
3 priemonė	Kaimo ekonomikos įvairinimas, didinant viešųjų paslaugų prieinamumą	60	Per priemonę suplanuota įgyvendinti bent 6 projektus, iš kurių kiekviename bus sudarytos sąlygos 10 galutinių naudos gavėjų naudotis paslaugomis. Iš viso 60 galutinių naudos gavėjų bus sudarytos sąlygos naudotis paslaugomis.

4 priemonė	Skaitmeninių gebėjimų ugdymas ir tinklų kūrimas tarp Utenos rajono kaimiškųjų seniūnijų	0	
5 priemonė	Potencialių pareiškėjų ir projektų vykdytojų mokymai	0	
6 priemonė	Tarptautinio bendradarbiavimo plėtra turizmo rinkodaros srityje	0	
R.42	Socialinės įtraukties skatinimas. Asmenų, kuriems taikomi remiami socialinės įtraukties projektai, skaičius		
1 priemonė	Ekonomikos augimas ir darbo vietų kūrimas plėtojant turizmą Utenos rajone	0	
2 priemonė	Socialinio verslumo ir atsakomybės didinimas kuriant ir plėtojant socialinį verslą Utenos rajone	45	Planuojama, kad per priemonę investicijomis pasinaudos ne mažiau kaip 3 NVO, BO. Planuojamas galutinių naudos gavėjų skaičius 45 asmenys, kuriems taikomi įtraukties projektai
3 priemonė	Kaimo ekonomikos įvairinimas, didinant viešųjų paslaugų prieinamumą	60	Planuojama, kad investicijomis pasinaudos ne mažiau kaip 6 NVO, BO. 60 galutinių naudos gavėjų, kuriems taikomi įtraukties projektai, bus sudarytos sąlygos naudotis paslaugomis
4 priemonė	Skaitmeninių gebėjimų ugdymas ir tinklų kūrimas tarp Utenos rajono kaimiškųjų seniūnijų	75	Planuojama, kad investicijomis pasinaudos 5 NVO, BO. Galutinių naudos gavėjų skaičius yra 75 asmenys, kuriems taikomi įtraukties projektai
5 priemonė	Potencialių pareiškėjų ir projektų vykdytojų mokymai	40	Planuojama, kad investicijomis pasinaudos 5 NVO, BO. Galutinių naudos gavėjų skaičius - 40 asmenų - potencialūs pareiškėjai ir pareiškėjai, kuriems taikomi įtraukties projektai
6 priemonė	Tarptautinio bendradarbiavimo plėtra turizmo rinkodaros srityje	0	

4. Įgyvendinant VPS planuojamų sukurti darbo vietų paskirstymas pagal amžių ir lytį:

Netaikoma

Taikoma

Jei taikoma, žr. VPS II dalies (Excel) 13 lapą.

1	2	3	4	5	6	7	8
	N.37	1 priemonė	2 priemonė	3 priemonė	4 priemonė	5 priemonė	6 priemonė
	Iš viso	Ekonomikos augimas ir darbo vietų kūrimas plėtojant turizmą Utenos rajone	Socialinio verslumo ir atsakomybės didinimas kuriant ir plėtojant socialinį verslą Utenos rajone	Kaimo ekonomikos įvairinimas, didinant viešųjų paslaugų prieinamumą	Skaitmeninių gebėjimų ugdymas ir tinklų kūrimas tarp Utenos rajono kaimiškųjų seniūnijų	Potencialių pareiškėjų ir projektų vykdytojų mokymai	Tarptautinio bendradarbiavimo plėtra turizmo rinkodaros srityje
Kiekybinis tikslas iki 2029 m. (rodiklis R.37)	7	6	1	0	0	0	0
Ar aktualus darbo vietų paskirstymas pagal lytį?	X	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
Ar aktualus darbo vietų paskirstymas pagal amžių?		Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
Sukurtų DV pasiskirstymas pagal lytį:	6	6	0	0	0	0	0
Sukurtų darbo vietų skaičius moterims	0	netaikoma	netaikoma	netaikoma	netaikoma	netaikoma	netaikoma
Sukurtų darbo vietų skaičius vyrams	0	netaikoma	netaikoma	netaikoma	netaikoma	netaikoma	netaikoma
Sukurtų darbo vietų skaičius bet kurios lyties asmenims	6	6	netaikoma	netaikoma	netaikoma	netaikoma	netaikoma

Sukurty DV pasiskirstymas pagal amžių:	6	6	0	0	0	0	0
Sukurty darbo vietų skaičius asmenims iki 40 m. (imtina)	0	netaikoma	netaikoma	netaikoma	netaikoma	netaikoma	netaikoma
Sukurty darbo vietų skaičius asmenims nuo 41 m.	0	netaikoma	netaikoma	netaikoma	netaikoma	netaikoma	netaikoma
Sukurty darbo vietų skaičius bet kurio amžiaus asmenims	6	6	netaikoma	netaikoma	netaikoma	netaikoma	netaikoma

5 priedas. VPS sąsaja su VVG teritorijos strateginiais dokumentais ir Europos Sąjungos Baltijos jūros regiono strategija (ESBJRS)

Šiame priede lapo padėtis nustatyta gulsčiai. Užpildykite lentelę pagal pateiktas instrukcijas.

Eil. Nr.	Strateginis dokumentas	VPS sąsajos pagrindimas
1.	UTENOS RAJONO SAVIVALDYBĖS 2023-2025 METŲ STRATEGINIS VEIKLOS PLANAS	<p>UTENOS REGIONO VIETOS VEIKLOS GRUPĖS strategija prisidės prie Utenos rajono savivaldybės plėtros strateginio plano įgyvendinimo. Ir prisidės prie šių trijų (iš esančių 4) savivaldybės plėtros strateginio plano veiklos prioritetų:</p> <ul style="list-style-type: none"> – I PRIORITETAS. KONKURENCINGOS RAJONO EKONOMIKOS PLĖTRA, Šios VPS priemonės: Ekonomikos augimas ir darbo vietų kūrimas plėtojant turizmą Utenos rajone, Kaimo ekonomikos įvairinimas, didinant viešųjų paslaugų prieinamumą – II PRIORITETAS. BENDRUOMENĖS SOCIALINĖS GEROVĖS PLĖTOJIMAS, Šios VPS priemonės: Socialinio verslumo ir atsakomybės didinimas kuriant ir plėtojant socialinį verslą Utenos rajone, Potencialių pareiškėjų ir projektų vykdytojų mokymai – III PRIORITETAS. DARNI APLINKA IR MODERNIOS INFRASTRUKTŪROS PLĖTRA Šios VPS priemonės: Skaitmeninių gebėjimų ugdymas ir tinklų kūrimas tarp Utenos rajono kaimiškųjų seniūnijų, Tarptautinio bendradarbiavimo plėtra turizmo rinkodaros srityje <p>UTENOS REGIONO VIETOS VEIKLOS GRUPĖS strategijos tema atitinka I PRIORITETAS. KONKURENCINGOS RAJONO EKONOMIKOS PLĖTRA</p>
2.	2022–2030 m. Utenos regiono plėtros planas	<p>UTENOS REGIONO VIETOS VEIKLOS GRUPĖS strategija prisidės prie regiono plėtros plane numatytų šių trijų spręstinių problemų (iš plane numatytų 6):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. NEPAKANKAMA SOCIALINIŲ IR SVEIKATOS PRIEŽIŪROS PASLAUGŲ KOKYBĖ IR PRIEINAMUMAS Šios VPS priemonės: Kaimo ekonomikos įvairinimas, didinant viešųjų paslaugų prieinamumą, Socialinio verslumo ir atsakomybės didinimas kuriant ir plėtojant socialinį verslą Utenos rajone, 2. ŽEMAS INVESTICINĖS APLINKOS PATRAUKLUMAS Šios VPS priemonės: Ekonomikos augimas ir darbo vietų kūrimas plėtojant turizmą Utenos rajone, Skaitmeninių gebėjimų ugdymas ir tinklų kūrimas tarp Utenos rajono kaimiškųjų seniūnijų 3. BENDRAS TURIZMO INFRASTRUKTŪROS IR KULTŪROS PASLAUGŲ TRŪKUMAS, NEPAKANKAMA TURIZMO RINKODARA Šios VPS priemonės: Potencialių pareiškėjų ir projektų vykdytojų mokymai. Tarptautinio bendradarbiavimo plėtra turizmo rinkodaros srityje.
3.	Europos Sąjungos Baltijos jūros regiono strategija (ESBJRS)	<p>VPS susijusi su dviem ES Baltijos jūros strategijos (toliau – ESBJRS) veikos sritimis: išgelbėti jūrą, sujungti regioną, kelti gerovę bei horizontaliaisiais veiksmais.</p> <p>I VPS prioritetu numatytos veiklos susiję su ESBRPS, prioritetine sritimi „Sujungti regioną“, veiklos sritimi kultūra (PA CULTURE), VPS I prioriteto veiklomis numatyta parama investicijoms į kultūrinio paveldo atnaujinimą bei viešųjų erdvių bei infrastruktūros atnaujinimą, kas paskatintų turizmo plėtrą, sudarytų geresnes sąlygas vietos bendruomenėms užsiimti savo regiono kultūros puoselėjimu ir informacijos apie ją sklaida. Taip pat I VPS prioritetas susijęs su bendros</p>

		<p>regioninės tapatybės skatinimu ir parama jai, kas numatyta ES BJS veiklos srityje Skatinimas (PA PROMO) (prioritetinė sritis „Horizontalieji veiksmai“).</p> <p>II VPS prioritetas ir jo veiklos sritys numato remti ūkio ir verslo plėtrą regione, skatinti ekonominės veiklos kūrimąsi bei mokymų ir edukacinių programų kūrimą, tai dalinai susiję ES BJS veiksmų plano (2015 m. birželio versijos) numatytais veiklos sritimis Bioekonomika (PA BIOECONOMY) ir Švietimas (PA EDUCATION).</p>
4.	Viensektorės žuvininkystės VVG VPS (taikoma, kai tokia VPS yra patvirtinta VVG teritorijoje)	Utenos rajono VVG teritorijoje patvirtintos žuvininkystės VVG VPS nėra.

6 priedas. VPS rengimo metu gautų pastabų suvestinė

Eil. Nr.	Pastabos autorius (vardas, pavardė, organizacija), gavimo būdas (žodžiu, raštu, VPS pristatymo, susitikimo metu ar pan.)	Pastabos gavimo data	Pastaba	VVG atsakymas ir veiksmai reaguojant į pastabą
1	2	3	4	5
1.	Pasiūlymą raštu pateikė darbo grupės iš Saldutiškio, Tauragnų ir Kuktiškių seniūnijų.	2023-03-20	<p>Pasiūlymo temos: PROJEKTAI KAIMO EKONOMIKOS PLĖTOJIMO SRITYJE: 1. Projekto tikslas - socialinių-viešųjų paslaugų sukūrimas. Nusimatyti uždaviniai: 1. Viešosios pirties įrengimas; 2. Sukūrinės vonios įsigijimas; 3. Masažo įrangos įsigijimas; 4. Skalbyklos įsirengimas; 5. Kirpyklos kabineto įrengimas. Rezultatai: Patenkinti bendruomenės narių socialiniai poreikiai ir mažinama atskirtis tarp kaime ir mieste gyvenančių žmonių. 2. Projekto tikslas - visų amžiaus grupių bendruomenės narių sveikatinimas. Nusimatyti uždaviniai: 1. Esamos sporto salės sutvarkymas; 2. Krepšinio varžybos, vaikų veiklos, senjorų užsiėmimai ir kitų bendruomenių pritraukimas. Rezultatas: Bendruomenė taps sveikesnė, energingesnė, tarpusavio santykių stiprinimas, bendruomeniškumo ugdymas. 3. Projekto tikslas - sukurti paslaugų paketą turizmo plėtojimui Saldutiškio seniūnijoje. Nusimatyti uždaviniai: 1. Sukurti patrauklias maitinimo, apgyvendinimo, užimtumo sąlygas vietos gyventojams ir atvykstantiems. Rezultatas: Turistų pritraukimas, vietos gyventojų įtraukimas į veiklas ir gyventojų užimtumo didinimas. PROJEKTAI BENDRADARBIAVIMO SRITYJE:</p>	Įtraukta į strategijos rengimo dokumentus bei pasidalinta rengiant strategiją su visų seniūnijų atstovais ir VVG nariais.

Eil. Nr.	Pastabos autorius (vardas, pavardė, organizacija), gavimo būdas (žodžiu, raštu, VPS pristatymo, susitikimo metu ar pan.)	Pastabos gavimo data	Pastaba	VVG atsakymas ir veiksmai reaguojant į pastabą
1	2	3	4	5
			4. Projekto tikslas - Paslaugų paketas turistams ir vietiniams. Nusimatyti uždaviniai: 1. Maitinimo paslaugos; 2. Vandens turizmo paslaugos; 3. Sveikatinimo paslaugos; 4. Apgyvendinimo paslaugos; 5. Užimtumo paslaugos (edukacijos).	
2.	Pasiūlymą raštu pateikė darbo grupės iš Užpalių, Vyžuonų ir Leliūnų seniūnijų.	2023-03-22	<p>PROJEKTAI EKONOMIKOS AUGIMAS IR DARBO VIETŲ KŪRIMAS KAIMO VIETOVĖSE:</p> <p>1. Projekto tikslas - Ilgio ir Vidinksto ežerų poilsiaviečių pakrančių prieinamumas. Nusimatyti uždaviniai: 1. Menkaverčių medžių ir krūmų šalinimas; 2. Maudymosi teritorijos didinimas, žolinės augmenijos šalinimas; 3. Paplūdimio teritorijos išplėtimas, smėlio užvežimas; 4. Vandens pramogų, paslaugų teikimas (vandens dviračiai, valtys, vandens batutai). Projekto veiklos: Pritraukti miesto, vietinius gyventojus, sudarant patrauklias sąlygas aktyvioms paslaugos; Sudaryti sąlygas smulkiam verslui dalyvauti; Įvairių renginių pritraukimas; Edukacinių programų rengimas; Sąlygų aktyviam sportui sudarymas. Projekto rezultatai: Bendruomenių telkimas, aktyvinimas; Bendruomenės sveikatinimas; Verslo pritraukimas; Vietinės bendruomenės žinomumas.</p> <p>PROJEKTAI BENDRADARBIAVIMO SRITYJE:</p> <p>3. Projekto tikslas - įtraukti visas amžiaus grupes, susipažinti su įdomia krašto istorija ir su supančia aplinka, organizuojant edukacijas, įtraukti verslus. Nusimatyti uždaviniai: 1. Suburti organizacinę komandą tikslų įgyvendinimui; 2. Parengti maršrutus; 3. Įdiegti/sukurti išmaniają programėlę; 4. Parengti po tris edukacines programas kiekvienam miesteliui. Rezultatai:</p>	Įtraukta į strategijos rengimo dokumentus bei pasidalinta rengiant strategiją su visų seniūnijų atstovais ir VVG nariais.

Eil. Nr.	Pastabos autorius (vardas, pavardė, organizacija), gavimo būdas (žodžiu, raštu, VPS pristatymo, susitikimo metu ar pan.)	Pastabos gavimo data	Pastaba	VVG atsakymas ir veiksmai reaguojant į pastabą
1	2	3	4	5
			Įtrauksime visas amžiaus grupes; Susipažinsime su krašto istorija, papročiais, veiklomis, gamta; Bus įtraukti ir sukurti vietiniai verslai.	
3.	Pasiūlymą raštu pateikė darbo grupės iš Sudeikių, Daugailių ir Utenos seniūnijų.	2023-03-28	<p>PROJEKTAI KAIMO EKONOMIKOS PLĖTOJIMO SRITYJE:</p> <p>1. Projekto tikslas - aktyvinti turizmo paslaugas Sudeikių seniūnijoje. Nusimatyti uždaviniai: 1. Pritaikyti KC ir seniūnijos administracijos pastatus NVO vykdomoms edukacijoms; 2. Įkurti Sudeikių kavinę ir teikti maitinimo paslaugas; 3. Vykdyti edukacijas miestelio svečiams ir miesto gyventojams. Projekto veiklos: Kultūros centro perkėlimas į Sudeikių daugiafunkcinį centrą; Kultūros centro patalpos perduodamos NVO (veikiančioms Sudeikiuose); Sudeikių seniūnija ir biblioteka perkeliama į Sudeikių daugiafunkcinį centrą; Sudeikių seniūnijos patalpose įkūriamas Sudeikių dailės muziejus ir kavinė; Kultūros centro buvusiose patalpose (po renovacijos) veikia NVO vykdomų edukacijų erdvės: siuvimo pradžiamokslis, sveikatinimo veiklos (turimų treniruoklių įveiklinimas); amatų dirbtuvėlės; Vasaros metu plaukiojimas plaustu „Alaušo kelias“ (pasakojama Alaušo ežero ir Sudeikių miestelio istorija), po plaukiojimo žuvienės degustacija; Naminio vyno degustacija Sirutėnuose.</p> <p>PROJEKTAI SOCIALINĖS ĮTRAUKTIES SKATINIMO SRITYJE:</p> <p>2. Projekto tikslas - įkurti jojimo mokyklą ir žirginio sporto bei turizmo centrą. Nusimatyti uždaviniai: 1. Maniežo statyba; 2. Infrastruktūros gerinimas; 3.</p>	Įtraukta į strategijos rengimo dokumentus bei pasidalinta rengiant strategiją su visų seniūnijų atstovais ir VVG nariais.

Eil. Nr.	Pastabos autorius (vardas, pavardė, organizacija), gavimo būdas (žodžiu, raštu, VPS pristatymo, susitikimo metu ar pan.)	Pastabos gavimo data	Pastaba	VVG atsakymas ir veiksmai reaguojant į pastabą
1	2	3	4	5
			<p>Techninės bazės kūrimas. Projekto veiklos: Jojimo pamokos; Varžybų organizavimas; Žirginis turizmas. Rezultatai: Užimtumas vaikų; Kaimo ekonomikos plėtojimas; Hipoterapijos nauda neįgaliesiems; Turizmo proveržis Utenoje; Utena taps žirginio sporto centras; Padidėjęs sportinės veiklos prieinamumas visus metus; Utena – laimės miestas.</p> <p>3. Projekto tikslas - įkurti laikinus atokvėpio namus. Nusimatyti uždaviniai: 1. Sudaryti sąlygas asmeniui ir teikti priežiūrą trumpalaikiam apgyvendinimui bendruomenės nariams (iki 6 mėn. per metus); 2. Įrengti tris kambarius po dvi vietas, kurie atitiktų laikino atokvėpio sąlygas asmeniui; 3. Darbo vietų sukūrimas asmenų priežiūrai; 4. Socialinių įgūdžių ugdymas prisitaikant prie naujų situacijų; 5. Maitinimo, asmens higienos ir priežiūros paslaugų organizavimas; 6. Asmens konsultavimas, tarpininkavimas, informavimas, atstovavimas. Rezultatai: Bendruomenės narių, kurie negali savimi pasirūpinti (2.4 proc.) priežiūra; Įrengtos ir pritaikytos patalpos, kuriose dirbs 3 kvalifikuoti darbuotojai; Gyvenimo kokybės ir emocinės būsenos gerinimas.</p> <p>PROJEKTAI BENDARTDARBIAVIMO SRITYJE:</p> <p>4. Projekto tikslas - vystyti turizmą Utenos krašte. Nusimatyti uždaviniai: 1. Verslumo mokymai iniciatyviems žmonėms; 2. Sukurti bendrą maršrutą rajone. Projekto veiklos: Verslumo mokymai iniciatyviems žmonėms; Turizmo plėtra Utenos krašte; Skatinti socialinį verslą paslaugų teikime ir</p>	

Eil. Nr.	Pastabos autorius (vardas, pavardė, organizacija), gavimo būdas (žodžiu, raštu, VPS pristatymo, susitikimo metu ar pan.)	Pastabos gavimo data	Pastaba	VVG atsakymas ir veiksmai reaguojant į pastabą
1	2	3	4	5
			įgyvendinime. Rezultatai: Kelionių maršrutų įvairovė pagal poreikius ir Keliautojų galimybė rinktis (laiko, apimties trukme).	

7 priedas. Naudotų šaltinių sąrašas

1. Valstybės duomenų agentūra <https://www.stat.gov.lt/>
2. 2022-2030m. Utenos regiono plėtros planas [2022-2030 m. Utenos regiono plėtros planas - Utenos regionas](#)
3. 2022-2024 metų Utenos rajono strateginio planas it įgyvendinimo 2022 m. ataskaitos [SVP_2022-2024.pdf \(utena.lt\)](#)
4. Utenos rajono savivaldybės administracijos 2023-05-27 Nr. (3.11 E) S-1488 raštas DĖL INFORMACIJOS, REIKALINGOS UTENOS RAJONO STRATEGIJOS RENGIMUI, PATEIKIMO
5. 2021–2030 METŲ NACIONALINIS PAŽANGOS PLANAS <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/c1259440f7dd11eab72ddb4a109da1b5/asr>
6. 2022–2030 m. Utenos regiono plėtros planas <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/579ce010a1fd11ed8df094f359a60216>
7. UTENOS RAJONO SAVIVALDYBĖS 2023-2025 METŲ STRATEGINIS VEIKLOS PLANAS TS-1 Dėl Utenos rajono savivaldybės 2023-2025 metų strateginio veiklos plano patvirtinimo (e-tar.lt)
8. UTENOS RAJONO SAVIVALDYBĖS TURIZMO PLĖTROS STRATEGIJA 2022–2026 METAMS <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/36923ea3aecf11ecaf79c2120caf5094?jfwid=pohw8ti8u>
9. UTENOS REGIONO VIETOS VEIKLOS GRUPĖS TURIZMO KOMUNIKACIJOS IR RINKODAROS PLĖTROS PROGRAMA 2016–2023 METAMS https://www.utenosvvg.lt/wp-content/uploads/2016/09/urvvg_komunikacija_pletra_2016-2023.pdf
10. Lietuvos turizmo plėtros gairės <https://www.utenosvvg.lt/wp-content/uploads/2023/05/Lietuvos-turizmo-gaires.pdf>

8 priedas. Priedų sąrašas

- 1 PRIEDAS_UTENOS REGIONO VVG VPS RENGIMO GRAFIKAI
- 2 PRIEDAS_UTENOS REGIONO VIETOS VEIKLOS GRUPĖS DALIJAMASIS GERAJA PATIRTIMI 2023 m.
- 3 PRIEDAS_UTENOS REGIONO VVG TURIZMO PROJEKTAI UTENOS RAJONE 2004-2023 M.
- 4 PRIEDAS_UTENOS REGIONO VVG TARPTAUTINIAI IR REGIONINIAI PROJEKTAI TURIZMO SRITYSE (nuo 2015 m.)
- 5 PRIEDAS_Kartografavimo kūrybinės dirbtuvės MAPPING → VISIONING → CO-DESIGN
- 6 PRIEDAS_SSGG ANALIZĖS DIAGRAMOS
- 7 PRIEDAS_BALSŲ PASISKIRSTYMAS PAGAL PRIEMONES
- 8 PRIEDAS_UTENOS REGIONO VIETOS VEIKLOS GRUPĖS SUVAŽIAVIMO (VISUOTINIO SUSIRINKIMO) POSĖDŽIO 2023-05-26

9 priedas.

10 priedas.

11 priedas.

12 priedas.

13 priedas.

14 priedas.

15 priedas.